

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

TEKNİK EĞİTİM FAKÜLTELERİNİN KAPATILMASININ MESLEKİ EĞİTİME
ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SÜRECİNE ETKİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İLKAY AKTAN

ÇANAKKALE

Ağustos, 2019

T.C.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı

Teknik Eğitim Fakültelerinin Kapatılmasının Mesleki Eğitime Öğretmen Yetiştirme
Sürecine Etkileri

İlkay AKTAN
(Yüksek Lisans Tezi)

Danışman
Doç. Dr. Nejat İRA

Çanakkale
Ağustos, 2019

TAAHHÜTNAME

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**Teknik Eğitim Fakültelerinin Kapatılmasının Mesleki Eğitime Öğretmen Yetiştirme Sürecine Etkileri**” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve değerlere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

29/08/2019
İlkay AKTAN
İmza

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Onay

İlkay AKTAN tarafından hazırlanan çalışma, 29/08/2019 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda jüri tarafından başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Referans No : 10287189

Akademik Unvan	Adı SOYADI	İmza	
Doç.Dr.	Nejat İRA		Danışman
Prof. Dr.	Ali AKSU		Üye
Prof. Dr.	Mehmet Kaan DEMİR		Üye

Tarih: 29/08/2019

İmza:

Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bir kadın olarak bu seviyelere gelmemde en büyük katkıya sahip olan, yine kadın olarak bana değer veren, güzel ülkemizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK'e, Yüksek Lisans eğitimime başladığım günden itibaren, çalışmalarımın her aşamasında yanımda olduğunu hissettiren, bana her daim vakit ayıran, desteğini hep üzerimde hissettiğim tez danışmanım olan Doç.Dr.Nejat İra'ya, yoğun çalışmalarım sırasında bana sabır gösteren sevgili annem, babam ve eşime, sürekli çalışmamıza izin verdikleri için çok kıymetli biricik kızlarım D. Nazlı ve E. Güneş'e ve çalışmam sırasında yardımcı olan herkese sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Bu tez çalışmamı Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK'e ve biricik kızlarıma ithaf ediyorum.

İlkay AKTAN

Çanakkale, 2019

İlkay AKTAN

Özet

Teknik Eğitim Fakültelerinin Kapatılmasının Mesleki Eğitime Öğretmen Yetiştirme Sürecine Etkileri

Teknik Eğitim Fakültelerinin kapatılmasının mesleki eğitime öğretmen yetiştirme sürecine etkilerinin neler olduğunu belirlemeyi amaçlayan bu araştırma nitel araştırma deseninde yürütülmüştür. Bu araştırma bütüncül çoklu durum desenli nitel bir durum çalışmasıdır. Bu araştırmanın örneklemini 2018-2019 öğretim yılında Konya Karatay ve Meram ilçelerinde yer alan A ve B Mesleki ve Teknik Anadolu lisesinde çalışan 8 Eğitim Yöneticisi ve 10 Öğretmen oluşturmaktadır. Veri toplama tekniği olarak görüşme yöntemi kullanılmıştır. Uzman görüşlerine dayanılarak sekiz sorulu yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Araştırmanın iç geçerliğini (inandırıcılığını) artırmak için görüşme formu geliştirilirken ilgili literatür incelemesi sonucunda konu ile ilgili kavramsal bir çerçeve oluşturulmuştur. Araştırmanın dış geçerliğini artırmak için araştırma süreci ve bu süreçte yapılanlar ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. Araştırma genelinde, kalite sorunun çözülmesi için, Teknik Eğitim Fakülteleri tekrar açılması gerektiği, mühendis-öğretmen karmaşasına gerekli düzenlemeler yapılarak son verilmesi gerektiği, teoriden ziyade pratik eğitime ağırlık verilmesi gerektiği, öğretmen nitelikleri açısından, mesleki yeterlilik ve pedagojik formasyonun artırılması gerektiği, Milli Eğitim Bakanlığı-Yükseköğretim Kurulu koordinasyonunun artırılması gerektiği, okul-sanayi işbirliğinin artırılması gerektiği, atölye ve laboratuvarların son teknolojiyle donatılmasının gerektiği, eğitim planlamasının yapılarak ihtiyaçtan fazla öğretmen adayının alınmaması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Teknik eğitim fakültesi, mesleki eğitim, mesleki eğitime öğretmen yetiştirme, teknoloji fakültesi, teknik öğretmen, okul yönetici

İlkay AKTAN

Abstract

The Effect of Closing the Faculties of Technical Education on the Process of Teacher Training in Vocational Education

This research aiming to determine the effects of the closure of faculties of technical education on the process of teacher training in vocational education was carried out in the qualitative research design. This research is a qualitative case study with a holistic multi-state pattern. The sample of this study consisted of 8 Education Managers and 10 Teachers working in A and B Vocational and Technical Anatolian High Schools in Konya Karatay and Meram districts in the 2018-2019 academic year. Interview method was used as data collection technique. Based on expert opinions, an eight-question semi-structured interview form was developed. In order to increase the internal validity of the research (credibility), a conceptual framework was formed as a result of the literature review. In order to increase the external validity of the research, the research process and what has been done in this process are explained in detail. In order to solve the quality problem, the Technical Education Faculties should be reopened, the engineers and teachers should be terminated by making the necessary arrangements in order to solve the complexity. It was concluded that the coordination of Higher Education Council should be increased, school-industry cooperation should be increased, workshops and laboratories should be equipped with the latest technology, training planning should be done and teacher candidates should not be taken more than the need.

Keywords: Technical education faculty, career based / vocational, teacher training for vocational education, faculty of technology, technical teacher, school manager

İçindekiler

Sayfa No

Taahhütname	i
Onay	ii
Önsöz.....	iii
Özet	iv
Abstract	v
İçindekiler.....	vi
Tablolar listesi	ix
Şekiller listesi	x
Kısaltmalar listesi	xi
Bölüm I: Giriş.....	1
Problem Durumu	1
Problem Cümlesi	3
Alt Problemler	3
Önem	4
Amaç	4
Sayılıtlar	4
Sınırlılıklar	5
Tanımlar	5
Bölüm II: Araştırma İle İlgili Kurumsal Çerçeve	6
Eğitim	6
Mesleki ve Teknik Eğitim	6
Mesleki ve Teknik Eğitimin Önemi	8
Mesleki ve Teknik Eğitime Katılımı Etkileyen Sosyoekonomik Faktörler	9
Türkiye’de ve Dünyada Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihsel Süreci.....	13
Türkiye’de mesleki ve teknik eğitim.....	13

Çeşitli ülkelerde mesleki ve teknik eğitim	14
Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihsel Gelişimi	22
Mesleki ve Teknik Eğitimin Ekonomik Gelişmeye Etkisi	26
Mesleki ve Teknik Eğitimin Teknolojik Gelişme ile Olan İlişkisi	29
Mesleki ve Teknik Eğitim Sisteminin Yapısı ve Çıkarılan Yasalar.....	34
Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim Alanında Yaşanılan Sorunlar ve Getirilen Çözüm Önerileri.....	34
Türkiye ve Avrupa Birliği’nin Mesleki ve Teknik Eğitim Değerlendirmesi	36
Mesleki ve Teknik Eğitimde Öğretmen Yetiştirme	39
Teknik öğretmenin görevleri.	41
İlgili Araştırmalar	42
Yurt içi çalışmalar.....	42
Yurt dışı çalışmalar.	48
Bölüm III: Yöntem	56
Araştırma Modeli ve Deseni	56
Çalışma Grubu.....	56
Verilerin Toplanması.....	57
Geçerlilik ve Güvenirlik.....	59
Verilerin Analizi.....	59
Bölüm IV: Bulgular.....	62
Ülkemizde Meslek Teknik Eğitim Alanında Gerçekleştirilen Eğitim-Öğretim Faaliyetlerinde Görülen En Büyük Üç Soruna İlişkin Bulgular	62
Günümüz Koşullarında Mesleki ve Teknik Eğitime Öğretmen Yetiştirme Üniversite Düzeyinde Nasıl Olması Gerektiğine İlişkin Bulgular.....	66
Teknik Eğitim Fakültelerinde Yetiştirilen Öğretmen Nitelikleri Hakkında Düşünülenlere İlişkin Bulgular.....	69
Mevcut Durumda Ortaöğretimde Mesleki ve Teknik Eğitimde Görev Yapan/Yapacak Olan Öğretmenlerin Sahip Olması Gereken Niteliklere İlişkin Bulgular	73

Ortaöğretim Düzeyinde Mesleki Teknik Eğitim Kurumlarınca Öğretmen Yetiştirme İle İlgili Yükseköğretim Kurumlarında Nasıl Bir Örgütlenmeye / Düzenlemeye Gidilmesi Gerektiğine İlişkin Bulgular.....	76
Mesleki Teknik Eğitime Öğretmen Yetiştirme Açısından Bakıldığında Şuan ki ve Önceki (Teknik Eğitim Fakülteleri Olduğu Zaman) Mevcut Durumu Karşılaştırmaya İlişkin Bulgular	79
Teknik Eğitim Fakültelerinin Kapatılmasının Öğretmen Yetiştirme Sürecine Olumlu Yönlerine İlişkin Bulgular.....	83
Teknik Eğitim Fakültelerinin Kapatılmasının Öğretmen Yetiştirme Sürecine Olumsuz Yönlerine İlişkin Bulgular.....	84
Bölüm V: Tartışma, Sonuç ve Öneriler	88
Tartışma ve Sonuçlar.....	88
Öneriler.....	96
Uygulamacılar için öneriler.....	97
Araştırmacılar için öneriler.....	97
KAYNAKLAR.....	98
EKLER.....	111
EK A: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu Uygulanan Okulların Listesi	111
EK B: Okullarda Uygulanan Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	112
EK C: Milli Eğitimden Ölçekleri Okullarda Uygulama İzni.....	113

Tablolar listesi

Tablo Numarası	Başlık	Sayfa
1	Katılımcılara İlişkin Bilgiler.....	57
2	Ülkemizde Meslek Teknik Eğitim Alanında Gerçekleştirilen Eğitim-Öğretim Faaliyetlerinde Görülen En Büyük Üç Soruna İlişkin İçerik İstatistik Tablosu.....	62
3	Mesleki Teknik Eğitimde Öğretmen Yetiştirmenin Değerlendirilmesine İlişkin İçerik İstatistik Tablosu.....	66
4	Teknik Eğitim Fakültelerinde Yetiştirilen Öğretmen Nitelikleri Hakkında Düşünülenlere İlişkin İçerik İstatistik Tablosu.....	70
5	Mevcut Durumda Ortaöğretimde Mesleki ve Teknik Eğitimde Görev Yapan/Yapacak Olan Öğretmenlerin Sahip Olması Gereken Niteliklere İlişkin İçerik İstatistik Tablosu.....	73
6	Ortaöğretim Düzeyinde Mesleki Teknik Eğitim Kurumlarınca Öğretmen Yetiştirme ile İlgili Yükseköğretim Kurumlarında Nasıl Bir Örgütlenmeye/Düzenlemeye Gidilmesi Gerektiğine İlişkin İçerik İstatistik Tablosu.....	76
7	Mesleki Teknik Eğitimde Öğretmen Yetiştirmenin Değerlendirilmesine İlişkin İçerik İstatistik Tablosu.....	80
8	Teknik Eğitim Fakültelerinin Kapatılmasının Öğretmen Yetiştirme Sürecine Olumlu Yönlerine İlişkin İçerik İstatistik Tablosu.....	83
9	Teknik Eğitim Fakültelerinin Kapatılmasının Öğretmen Yetiştirme Sürecine Olumsuz Yönlerine İlişkin İçerik İstatistik Tablosu.....	85

Şekiller Listesi

Şekil Numarası	Başlık	Sayfa
1	Güvenirlilik Formülü.....	61

KISALTMALAR LİSTESİ

EY : Eğitim Yöneticisi

ÖĞR : Öğretmen

Bölüm I: Giriş

Yapılan çalışmanın bu bölümünde araştırmanın problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi, problem ve alt problemleri, varsayımları, sınırlılıkları, tanımlara ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Problem Durumu

Eğitim, bütün ülkelerin ekonomik kalkınmasında çok önemli bir paya sahiptir. Eğitimin bireye ve topluma sağladığı getiriler oldukça fazladır. Bireylere yüksek kazanç ve istedikleri sosyal mevkiye ulaşmalarına yardımcı olmaktadır. Bireylerin globalleşen dünyada hayatlarını istedikleri şekilde devam ettirebilmelerinin de eğitimin payı oldukça fazladır (Akdemir & Tekeli, 2017).

Ülkelerin ekonomik kalkınmalarını önemli ölçüde etkileyen teknolojik gelişmeler yakından takip edilmelidir. Günümüzde var olan bu gelişmeler neticesinde insan gücüne olan ihtiyaç her geçen gün artış göstermektedir (Yıldırım, 2012).

Gelişmekte olan teknolojiyle beraber meslek alanlarındaki çeşitliliğin artması ve var olan meslek grubundaki değişiklikler örgün eğitimin görevinin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha göstermiştir (Sezgin, 2009).

Günümüz dünyasında, ekonomi ve teknoloji alanında yaşanan hızlı gelişmeler, yeni meslekler ve uzmanlık alanlarını ortaya çıkarmıştır. Bununla birlikte nitelikli işgücüne olan ihtiyacın giderek artmasına, gelişmiş ve özellikle gelişmekte olan ülkelerin mevcut işgücü potansiyellerini mesleki ve teknik eğitim uygulamaları ile yeniden reform etmeleri gerekliliğini doğurmuştur. Hali hazırda gelişmiş ülkelerdeki işgücü, mesleki eğitim açısından oturmuş bir sistemin parçası olduğu için gelişmekte olan ülkelerin işgücüne göre mesleki ve teknik eğitime ulaşma konusunda daha avantajlı bir konuma sahiptirler. Çünkü gelişmiş olan ülkeler mesleki eğitimin önemini çok daha önceleri kavrayarak mesleki ve teknik eğitimi,

genel eğitim sistemlerinin ayrılmaz bir parçası haline getirmişlerdir. Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler, bu bütünleşmeyi tam olarak sağlayamamış veyahut mesleki eğitim sistemleri çağın gerektirdiği bilgi ve teknolojik gelişmelerin gerisinde kalmıştır. Buda gelişmekte olan ülkelerin yeterli ekonomik büyümeyi sağlayamamasına özellikle de kalkınma ve refah seviyesi olarak gelişmiş ülkelerin gerisinde kalmasının en önemli sebeplerinden biri olarak dikkat çekmektedir.

Bakanlar Kurulu Milli Eğitim Bakanlığı'nın 28/9/2009 tarih ve 28/3/1983 tarihli ve 2809 sayılı Kanununun 30 uncu maddesi gereği, teknik eğitim fakültelerini 2/11 / 2008'de teknoloji fakültelerine dönüştürmüştür. Teknik eğitim fakültelerinin yanı sıra, Ticaret ve Turizm Fakültesi, Turizm Fakültesi'ne, Mesleki Eğitim Fakültesi ise Sanat ve Tasarım Fakültesi olarak adı değiştirilmiştir. Bu nedenle kapatılan bu fakültelerde öğretmen yetiştirme sorun olarak ortaya çıkmıştır. Çünkü Teknoloji Fakültesi mezunları Teknik Eğitim mezunları gibi lisans eğitimi boyunca öğretmenlik dersleri alamamaktadır. Bu sebepten ötürü de öğretmen olarak atanmış olsalar da öğrenciye yaklaşım ve bakış açısı yönünden eksikler zamanla görülmeye başlanacaktır. Bu durum ise eğitim sistemimizde var olan çatlakları giderek büyütecektir. Bu olumsuz durumlar ile karşılaşmadan önce gerekli önlemler alınmalıdır.

Yukarıda sayılan sebeplerden ötürü, Teknik Eğitim Fakültelerinin kapatılmasının mesleki eğitime öğretmen yetiştirme sürecine etkilerinin neler olduğu bu araştırmanın problemi olarak ele alınmıştır.

Problem Cümlesi

Teknik Eğitim Fakültelerinin kapatılmasının mesleki eğitime öğretmen yetiştirme sürecine etkileri konusunda okul yöneticisi ve teknik öğretmenlerin görüşlerinin belirlenmesi.

Alt Problemler

1. Ülkemizde Mesleki Teknik Eğitim alanında gerçekleştirilen eğitim-öğretim faaliyetlerinde gördüğünüz en büyük üç sorunun sıralaması nasıldır?
2. Günümüz koşullarında Mesleki ve Teknik Eğitime öğretmen yetiştirme üniversite düzeyinde nasıldır?
3. Teknik Eğitim Fakültelerinde yetiştirilen öğretmenlerin nitelikleri hakkında eğitim yöneticileri ve öğretmenler neler düşünmektedirler?
4. Mevcut durumda ortaöğretimde mesleki ve teknik eğitimde görev yapan/yapacak olan öğretmenlerin sahip olması gereken niteliklere ilişkin eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin düşünceleri nelerdir?
5. Ortaöğretim düzeyinde Mesleki Teknik eğitim kurumlarınca öğretmen yetiştirme ile ilgili yükseköğretim kurumlarında nasıl bir örgütlenmeye/düzenlemeye gidilmelidir?
6. Mesleki teknik eğitime öğretmen yetiştirme açısından bakıldığında şu anki ve önceki durumun karşılaştırılmasına ilişkin eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin düşünceleri nelerdir?
7. Teknik Eğitim Fakültelerinin kapatılmasının öğretmen yetiştirme sürecine olumlu yönde etkileri nelerdir?
8. Teknik Eğitim Fakültelerinin kapatılmasının öğretmen yetiştirme sürecine olumsuz yönde etkileri nelerdir?

Önem

Teknik Eğitim Fakültelerinin kapatılmasının mesleki eğitime öğretmen yetiştirme sürecine etkileri tespit edilmeye ve sorunlar ortaya çıkartılmaya çalışılacaktır.

Bu araştırma, kamu kurumlarında görev yapan okul yöneticilerinin ve teknik öğretmenlerin ülkemizde Meslek Teknik Eğitim alanında gerçekleştirilen eğitim-öğretim

faaliyetlerinde görülen üç büyük sorunun ne olduğuna, mevcut durumda Mesleki ve Teknik Eğitime öğretmen yetiştirme üniversite düzeyinde nasıl olması gerektiği konusunda, Teknik Eğitim Fakültelerinde yetiştirilen öğretmen nitelikleri hakkında, mevcut durumda ortaöğretimde mesleki ve teknik eğitimde görev yapan/yapacak olan öğretmenlerin sahip olması gereken niteliklere ilişkin eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin düşüncelerini ortaya çıkartma adına önem arz etmektedir. Ayrıca, ortaöğretim seviyesinde Mesleki Teknik eğitim kurumlarınca öğretmen yetiştirme ile ilgili yükseköğretim kurumlarında nasıl bir örgütlenmeye/düzenlemeye gidilmesi gerektiğine, Mesleki teknik eğitime öğretmen yetiştirme açısından bakıldığında şuan ki ve önceki durumun karşılaştırılmasına, Teknik Eğitim Fakültelerinin kapatılmasının öğretmen yetiştirme sürecine olumlu ve olumsuz yönde etkileri ele alınacak olup, bu sorunları karşılaştırarak çözüm bulma adına da çalışmamız önem arz etmektedir.

Araştırmanın konusu bulunurken, teknik eğitim fakültelerinin kapatılmasının mesleki eğitime öğretmen yetiştirme sürecine etkilerinin belirlenmesi kapsamında görüşme formu yardımıyla okul yöneticilerinin ve teknik öğretmenlerin görüşlerinin alınması ve araştırma konusu ile ilgili daha önceden fazla bir çalışma bulunmaması nedeniyle uygun olacağı düşünülmüştür.

Amaç

Çalışmanın amacı, okul yöneticilerinin ve teknik öğretmenlerin teknik eğitim fakültesinin kapatılmasının mesleki teknik eğitime öğretmen yetiştirme sürecine etkileri (cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, ünvan) dikkate alınarak, nitel araştırma sonucundan elde edilen bulgulara göre sonuç ve öneriler ortaya koymaktır.

Sayıtlar

1. Görüşmeye katılan eğitimciler görüşme sorularını dikkatle cevapladığı,

2. Çalışmayı yapan araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme sorularının istenilen hedefi ölçtüğü varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

Yapılan araştırma yılında Konya ili Karatay ve Meram ilçelerinde 2018-2019 eğitim-öğretim yılında faaliyet gösteren A ve B liselerinde çalışan 8 Eğitim Yöneticisi ve 10 Öğretmen görüşme kayıtlarından oluşmaktadır.

Tanımlar

Teknik Eğitim Fakültesi: Gerekli düzeyde fen ve matematik dersleri, uygulamalı teknik dersleri yanı sıra pedagojik eğitim veren fakültelerdir (Alkan,Doğan,Sezgin,2001).

Teknoloji Fakültesi: Bakanlar Kurulunun 13.11.2009 tarih ve 27405 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan karar ile kurulan yeni ve modern yapı olarak adlandırılmaktadır. Bakanlar Kurulu kararı ile Ülkemizde yirmiye yakın Teknoloji Fakültesi Kurulmuştur. Bu fakülteler teorik dersler anlamında mühendislik fakülteleri ile eşdeğer düzeyde eğitim alacaklardır. Fark olarak ise uygulama beceri eğitimine ağırlık verilecektir. Ayrıca staj eğitimi olarak 72 günlük yaz stajı ve bir yarıyıl işyeri eğitimi (7.yarıyıl) stajı göreceklendir (<http://tf.gazi.edu.tr/posts/view/title/sikca-sorulan-sorular-1989?siteUri=tf>).

Teknik Öğretmen: Teknik Eğitim Fakültelerinden mezun olan öğretmenlere denilmektedir. Bu öğretmenler; ileri düzey fen ve matematik bilgilerinin yanı sıra okudukları alanlara göre de teknik bilgi, beceri kazanmış kişilerdir (Alkan,Doğan,Sezgin,2001).

Mesleki Teknik Eğitim: Mesleki ve Teknik Eğitim, ilkokulu tamamlamış genç beyinlerin ilgi duydukları yada becerileri doğrultusunda yetişmelerini sağlamak amacıyla planlanan örgün ve yaygın mesleki eğitim ve çıraklık eğitim okullarını kapsamaktadır (MEB,2005).

Bölüm II: Araştırma İle İlgili Kuramsal Çerçeve

Eğitim

Eğitim; bireylerin ilerideki yaşamlarını direk etkilemesi ve sosyal yapının meydana gelmesindeki etkisi sebebiyle halkın kendini geliştirmesinde en önemli faktörlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Aksoy & Öğretir, 1999).

Eğitim, genel anlamda kişinin davranışlarını geliştirme ve değiştirme sürecidir. Eğitim sürecine giren bireyden beklenen bu değişimin istenilen yönde olmasıdır (Demirel, 2000).

Eğitim, bireyin tüm yaşamı boyunca sürmekte ve yaşam boyu edindiği öğrenmelerin tamamını kapsamaktadır. Öğretim, öğrencilere eğitim amaçları doğrultusunda davranış değiştirme ya da yeni davranışlar kazandırmayı amaçlamaktadır. Öğretim güdümlüdür, planlıdır, programlıdır, desteklidir. Öğrencinin öğretmen ve öğretmenin sağladığı çevre ile iletişimi önem taşır (Varış, 1973).

Karagözoğlu (1987) eğitimi, sosyal bir sistem olarak ele almakta, öğrenci, öğretmen ve eğitim programlarını bu sistemin üç temel ögesi olduğunu belirtmektedir.

Öğretmenin öğretmeye çalıştığı konuya ilişkin kendisinde var olan fikir, bilgi, tutum, haber ve becerileri öğrencileri ile onların seviyesine uygun bir şekilde paylaşır (Çilenti, 1984).

Mesleki ve Teknik Eğitim

Mesleki ve Teknik Eğitim, ilkokulu tamamlamış genç beyinlerin ilgi duydukları ya da becerileri doğrultusunda yetişmelerini sağlamak amacıyla planlanan örgün ve yaygın mesleki eğitim ve çıraklık eğitim okullarını kapsamaktadır (MEB,2005).

Doğan'a göre ise; “her türlü mesleki ve teknik eğitim hizmetinin planlama, araştırma, geliştirme, organize etme ve koordine etme, yönetme, denetleme ve öğretme faaliyetlerini, ulusal eğitim sisteminin bütünlüğünde sanayi, tarım ve hizmet sektörleriyle bir araya getirmektedir” (Düzcükoğlu & ark, 2005).

Mesleki teknik eğitim ise “bireye bilgi, el becerisi davranışları kazandıran, yeteneklerini keşfetmelerini ve geliştirmelerini sağlayan bir eğitim sürecidir” (Doğan, 2012).

Mesleki eğitim “bireyin iş dünyasını karşılayabileceği sorunlar ile baş edebilme sürecini hedeflemektedir. Bu hedefi gerçekleştirmek için gerekli bilgi ve kabiliyetleri geliştirmektir” (Orman, 1983).

Yapılan tüm bu tanım ve açıklamalara bakılarak mesleki eğitimin yalnızca mesleğe ait hazır bilgi vermekten ziyade, bireyi iş piyasasına hazırlama süreci olarak tanımlayabiliriz (Kumaş, 2001).

Gelişme seviyesinde olan bir toplumda insan gücüne olan ihtiyaç ancak mesleki teknik eğitim ile karşılanabilir (Şahinkesen, 1993). Bilim ve teknolojiye ülkeler arasındaki rekabet her geçen gün artmaktadır. Rekabet gücü olmayan ülkelerin hayatta kalabilmeleri için, hızlı, maliyeti düşük ve nitelikli üretimler yapmaları gerekmektedir (Ünsür, 1998).

Toplumda var olan bilgi, ve teknolojik gelişmeleri kuşaktan kuşağa aktarılması gerekmektedir. Bu gereklilik, eğitimin toplumsal bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır. Mesleki eğitim sisteminin en önemli rollerinden birisi de üretim sisteminin ihtiyaç duyduğu sayıda ve nitelikte insan gücü yetiştirmektir (Kurnaz, 2007).

Mesleki ve Teknik Eğitim, bireyleri yaşadığı alan ile uyumlu hale getirerek üretken kılmayı amaçlamaktadır. Küreselleşme sürecinde beklenen özellikler, sorumluluk, yenilikçi düşünce, çözüm odaklı, çözüme, grup çalışması, işbirlikçi olabilme, yeni üretilen teknolojik sistemleri anlamaktır (Düzcükoğlu & ark, 2005).

Teknolojik gelişmeler ve bu gelişmelere bağlı olarak meslek alanlarındaki heterojenlik ve var olan mesleklerdeki niteliklerin değişmesi bu değişmelere uyum süreci mesleki ve teknik eğitimin önemini ve mesleki ve teknik eğitime olan ihtiyacı arttırmıştır (Şimşek, 1999).

Mesleki eğitim, kişiye iş yaşamındaki belirlediği bir mesleğe ilişkin bilgi, kabiliyet ve çalışma alışkanlıklarını kazandıran ve kişinin ilgi ve yeteneklerini çeşitli açılardan geliştirmesine yardımcı olan eğitimidir (Dayıoğlu, 2013).

Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 3. Maddesine göre mesleki ve teknik eğitim; Bireylerin istedikleri alanlarını ve yeteneklerini geliştirmek, gerekli bilgi, beceri ve davranışlarla birlikte çalışma şekli kazanıp hayata hazırlamak, kendilerini sevindirecek, ve bu sevinçlerine olumlu etki yapacak bir meslek sahibi olmalarına olanak sağlanmaktadır” (Dedeoğlu, 2009).

Mesleki ve Teknik Eğitimin Önemi

İnsan hayatı boyunca, mesleki ve teknik eğitim önemli bir yere sahip olmuştur. Mesleki eğitimin genel eğitim politika ve uygulamalarında her ülkede verilmesi doğaldır. Aslında, mesleki ve teknik eğitim, bireyin yaşamındaki bireysel, sosyalleşme ve ekonomik gereklilikleri yerine getirmek için zorunlu bir eğitimidir (Binici & Arı, 2004).

Ulusal düzeyde verilecek önemin nedenleri şöyle özetlenebilir: Köyün göçmenlerini gerekli kabiliye ve bilgi ile donatmak, işsizlik sorununa çözüm bulmaküretim kapasitelerini arttırmak için üretim düzeyini artırmak, öğrenmeyi zorlaştıran ekonomik engellerin üstesinden gelmek ve eğitimde fırsat eşitliği sağlamaya çalışmaktır (Eryılmaz & Biricikoğlu, 2011).

Ekonomide ki gelişme mesleki ve teknik eğitimdeki gelişme ile paralel olarak artmaktadır. Ekonomideki gelişme demek daha fazla iş yeri, daha fazla iş anlamına gelmektedir (Oğuzman & Barlas, 2008).

Mesleki teknik eğitiminin önemini Sosyoekonomik olarak inceleyecek olursak:

Mesleki ve Teknik Eğitime Katılımı Etkileyen Sosyoekonomik Faktörler

Sosyoekonomik faktörler, ailenin gelir durumu, anne-babanın mesleği, öğrenim düzeyleri, ailede var olan çocuk sayısı ve yaşanılan yerin yanı sıra aileye ilişkin demografik özellikler, cinsiyet dağılımı ve dil etmeninden oluşmaktadır. Öğrencinin eğitim imkânlarına erişimi, alacağı eğitimin türü ve kalitesi ve eğitim sürecinde göstereceği başarı, sosyoekonomik çevresi ile yakından ilişkilidir (Eryılmaz & Biricikoğlu, 2011).

Ailelerin genel lise ya da mesleki ve teknik lise seçimine uygulanarak bazı çıkarımlar yapılabilir. Sosyoekonomik statüsü düşük olan ailelerin, çocuklarını genellikle daha kısa sürede meslek edindirerek iş dünyasına girmesini sağlayacağını düşündükleri mesleki ve teknik eğitime yönlendirmeleri beklenmektedir. Bu bağlamda, ailenin eğitim durumu da öğrencinin eğitim sürecine katılımı açısından önemli bir etkidir. Ülkemizde meslek ve teknik lisesi öğrencileri, büyük oranda sosyoekonomik olarak en dezavantajlı grupların çocuklarıdır (Duru, 2007).

Bütün ülkeler ekonomilerinin en iyi olması için farklı çözüm yolları aramaktadırlar. Bu çözüm yollarının en önemlisi mesleki eğitime verilen önem ile belli olmaktadır. Mesleki eğitime gereken önem verilirken bir takım sorunların meydana gelmesi normaldir. Ortaya çıkan bu sorunlar o ülkenin gelişmişlik düzeyi hakkında bize bilgi vermektedir (Ekşioğlu, 2017).

Eğitime devam kararının iktisadi temelleri beşeri sermaye modeline dayanmaktadır. Beşeri sermaye kavramı, ilk olarak 1776 yılında Adam Smith'in 'Milletlerin Zenginliği' isimli eseri ile ortaya çıkmıştır. Beşeri sermaye teorisinin Neoklasik İktisatta ortaya çıkışı ise 1950'li ve 1960'lı yıllarda Columbia Üniversite'sinden Jacob Mincer ve Chicago Üniversitesi'nden Theodore Schultz ve Gary Becker'ın çalışmalarına uzanmaktadır. Bu katkılar, ekonomi biliminde beşeri sermaye kavramının gündeme gelmesini sağlamış ve önemini arttırmıştır. Teorinin özü, beşeri sermaye yatırımları neticesinde bireyin

verimliliğinin artması ve bu nedenle yaşam boyu daha yüksek gelir elde edebilmesidir (Mehmet & Kılıç, 2009).

Beşeri sermaye teorisine göre, her birey ne kadar eğitim alacağına ilişkin bir yatırım kararı verir. Bu yatırımı yaparken göz önüne alınan iki tür maliyet vardır. Kişi eğitim alırken vazgeçilen çalışma ile gelir elde etme imkânından kaynaklı dolaylı maliyetler ve okul masrafları gibi doğrudan maliyetlerden oluşmaktadır. Eğitim masraflarının, eğitime harcanan zamanın (fırsat maliyeti) yanı sıra eğitim sürecinin zor ve sıkıcı olmasından kaynaklanan psikolojik maliyetinden de söz etmek mümkündür. Eğitimden beklenen getiri ise daha yüksek geliri, çekici istihdam imkânları ve daha yüksek bir sosyal statüdür. Eğitim yatırımı kararı verilirken eğitimin getirisi ile bu maliyetler karşılaştırılır. Eğitim almış bireyin eğitim sürecinden dolayı iş hayatına daha geç atılmakla vazgeçtiği gelir ve yaptığı eğitim giderleri gibi maliyetler karşısında; eğitim almamış bireylerden daha yüksek bir ücretle işe başlaması ve bu avantajını yaşam boyunca devam ettirmesi eğitimin kazançlı bir yatırım olduğunu göstermektedir (Biçerli, 2011).

Uluslararası Öğrenci Başarılarını Değerlendirme Programının (PISA) 2006 verilerine dayanılarak ülkemizde özellikle sınavla öğrenci alan Fen lisesi ve Anadolu lisesi gibi daha yüksek statülü okullardaki öğrencilerin ailelerinin eğitim düzeyinin yüksek olduğu buna karşın meslek lisesi öğrencilerinin ailesinin eğitim seviyesinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Polat, 2009).

Eğitim düzeyinin yanı sıra, gelir etmeni de meslek seçiminde ve ailelerin çocuklarını mesleki eğitime yönlendirmesinde önemli rol oynamaktadır. Aile geliri, bireyin alacağı eğitimin süresini ve çeşidini önemli oranda etkilemektedir. Gelir düzeyi ve sosyal statüsü yüksek olan aileler, çocuklarına yöneldikleri meslekle ilişkili etkinliklerden daha fazla yararlanma ve mesleki başarıyı ilerletecek eğitimi edinebilmeleri açısından daha fazla olanak sunabilmektedir (Şengönül, 2013).

Aile yatırım modeline göre; sosyoekonomik statüsü yüksek olan aileler, sahip oldukları gelir, eğitim ve mesleki avantajlarının neticesinde çocukların kişisel gelişimine ve eğitimine daha çok yatırım yapma imkânına sahip olabilmektedirler. Gelir düzeyi düşük ailelerin çocuklarına yaptığı harcama, acil ihtiyaçlarını ve zorunlu eğitimlerini karşılamakla sınırlı kalırken; yüksel gelir grubuna dâhil ailelerin çocukları daha iyi özel veya devlet okullarında eğitim alma fırsatına sahiptirler. Bu teoriye göre, yüksek gelir düzeyine sahip ailelerin çocuklarının eğitimine yaptığı maddi yatırım çocuğun akademik ve sosyal başarısını olumlu etkilemektedir (Şengönül, 2013).

Öğrencilerin sosyal sınıfları itibariyle eğitimden yararlanma imkânları farklı şekillerde gerçekleşir. Üst sosyal sınıfta yer alan ailelerin çocukları; ilköğretimden itibaren özel okullarda okuyarak erken yaşta yabancı dil eğitimi alma, kurslar ve özel derslerle akademik başarılarını yükseltme veya başarı düzeyleri düşük dahi olsa ücretli olarak vakıf üniversitelerinde eğitim görme imkânını elde edebilmektedirler. Üst ve orta sosyal sınıftaki ailelerin çocukları okul öncesinden başlayarak eğitimden daha fazla yararlanma şansına sahipken alt sosyal sınıftaki ailelerin özel eğitimden yararlanma imkânları yok denecek kadar azdır. Örneğin Fransa'da çocukların akademik açıdan başarısız olması durumunda eğitim sürecine dair verilecek karar ailelerin sosyoekonomik durumuyla bağlantılıdır. Çocuklarının eğitim ve meslek hayatında başarısız olacağını düşünen sosyoekonomik düzeyi düşük aileler tedbir olarak mesleki eğitime yönelirken; üst gelir düzeyine sahip aileler çocuklarının eğitimine daha prestijli okullarda devam etmesi için daha fazla yatırım yapmayı göze alarak daha uzun süreli bir eğitim olanağı sağlamaktadır (Duru, 2007).

Eğitim-Sen'in, 2006 yılında Prof. Dr. Adnan Gümüş'ün danışmanlığında Türkiye'de 30 ilde yaptığı araştırmada, aile sosyoekonomik durumunun, okul seçiminde etkili olduğu görülmüştür. 7 farklı bölgedeki 30 ilde 18 İmam Hatip Lisesi, 24 Kız Meslek Lisesi, 40 Endüstri Meslek Lisesi, 28 Ticaret Lisesi, 60 Normal Lise ve 37 Anadolu Lisesi olmak üzere

207 lisede yürütülen araştırma neticesin de; ailenin sosyoekonomik durumu yetersiz ise, çocuğunu kaliteli bir okula gönderebilme olasılığının düşük olduğunu göstermektedir (Eğitim-Sen, 2006).

Ülkemizde sosyoekonomik faktörler, lise eğitime devamda okul seçimine etkisinin yanı sıra üniversite eğitimi aşamasında meslek seçimine de etki etmektedir. 2002 yılında ÖSYM verileri kullanılarak Türkiye’de yükseköğretimde meslek seçimi ve risk algısı üzerine yapılan bir çalışma, ailelerin sosyal statüsünün ve gelir durumunun, çocukların meslek seçiminde önemli bir etken olduğunu ortaya koymuştur. Buna göre, kendi hesabına çalışan ve geliri yüksek olan ailelerin çocukları % 60 oranında işletme gibi daha yüksek risk içeren bölümlere yönelirken, kamu sektöründe çalışan ailelerin çocukları için bu oran % 50’nin altındadır. Bu çalışmanın sonuçlarına göre, düşük gelir grubundaki öğrencilerin daha az risk alarak sağlık, eğitim gibi alanlara yönelmesi, sosyal statüsünün ve gelir eşitsizliğinin meslek seçimi sonucunda nesilden nesle çok farklılaşmamasını engellemektedir (Caner & Ökten, 2010).

Türkiye’de ve Dünyada Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihsel Süreci

Türkiye’de mesleki ve teknik eğitim: Mesleki ve teknik eğitim toplumumuzda 12. yüzyıla kadar uzanmaktadır. Osmanlı Devleti’nde vasıflı emek eğitiminde tercih edilen sistem sadece çıraklık eğitimi veren bir sistem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sistem 17. yüzyıldan sonra lonca sistemi olarak değiştirilmiştir. Bu sistem, dönemin ihtiyaç ve ihtiyaçlarına göre çalışan ve Türk esnaf, zanaatkâr ve sanayinin gelişiminde çok etkili olan mükemmel bir organizasyondur. Ancak, 1800’lerin ortalarında, bu sistemin yetersiz kalmaya başladığında, meslek yüksekokulunun açılması başladı ve ilk meslek yüksekokulları 1860’larda açılmaya başladı. Gelişmekte olan sanayiye göre, kendisini yenileyemese de günümüze kadar gelmiştir (MEB, 2010).

Cumhuriyetten sonra, 1923-1940 yılları arasında mesleki eğitimin kuruluş yılı olarak ilan etmemiz mümkündür. Bu yıllardan önce uygulanan mesleki eğitim sistemi, vakıflar ve yerel yönetimler tarafından büyük ölçüde terk edilmiş ve merkezi yönetim ve planlamaya dayalı okul yönetimi ve planlamasına dayalı resmi bir mesleki teknik eğitim modeli tanıtılmıştır. Kamu teşebbüslerinin ve organizasyonlarının hâkim olduğu gün koşullarında geçerli olan bu eğitim kavramı, bugün merkezi ve serbest işgücü piyasasının ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak olduğu için eleştiriliyor. Mesleki eğitimin en önemli sorunu olan finansal yetersizlik işte tam da bu sebeplerden ortaya çıkmaktadır. Bu model okula dayandığından, Milli Eğitim Bakanlığı’nın zaten az bulunan kaynaklarının çoğunu okula, fiziksel alanlara, ekipmana ve cari harcamalara harcamak zorunda olduğu ve daha fazla kaynağın ülkeye devredilemeyeceği iddia ediliyor (Akpınar & Ercan, 2002).

Cumhuriyet döneminde uzun süredir yerel imkanlarla desteklenen mesleki ve teknik eğitim sisteminin desteği, mesleki ve teknik eğitimin gelişimini hızlandırmıştır. Öte yandan, okullar iş dünyasıyla bağlarını zayıflatmıştır (Alkan, Doğan & Sezgin, 2001).

Ülkemiz de var olan mesleki teknik eğitim sistemimizde önceki yıllara oranla köklü reformlar olmasına rağmen, mesleki ve teknik liselere gelen öğrencilerin akademik başarı düzeyi ve iş motivasyonu düzeyleri çok düşüktür. Pek çok sorun, özellikle çalışma alanında kullanılan teknolojiye bazı eğitim programlarını kaybederek adapte olmama, özellikle de merkezî yapının sorunları ve sistemin işgücü piyasasıyla bağlantısının kesilmesiyle ilgili sorunlar gittikçe yaygınlaşıyor (Şahin & Fındık, 2008). Ancak, gelişen teknolojiyi takip edemeyen mesleki ve teknik eğitim programları, mesleki eğitimin usta-çırak metoduyla devam etmesine sebep olduğu düşünülmektedir (www.yegitek.meb.gov.tr, 2018).

Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim konusunu inceledikten sonra ülkemize yol göstermesi açısından, kendisini Mesleki ve Teknik Eğitimde geliştirmiş olan dünya ülkelerini inceleyecek olursak;

Çeşitli ülkelerde mesleki ve teknik eğitim

Almanya: Almanya’da, zorunlu eğitim yaşı altı yaşında başlar ve 16 yaşına kadar tam zamanlı olarak devam eder. Ortaöğretimde tüm zamanlı genel eğitime veya mesleki eğitime katılmayanlarda, yarı zamanlı zorunlu eğitime zorunlu eğitimi tamamlayanlar için zorunludur (www.meb.gov.tr, 2018) .

Almanya’daki öğrenciler, okul yönetimi ve ailenin birlikte verdikleri karar ile öğrenci de var olan becerileri şeklinde ilkökul 5. Sınıftan sonra mesleki eğitime gidebilir veya düz ortaokullara devam edebilirler (www.euroguidance.iskur.gov.tr, 2013) Almanya’da var olan mesleki eğitim; genel ve uzmanlaşma olmak üzere iki bölüme ayrılmaktadır: Bunlardan ilki olan genel eğitim; okulun ilk yılında verilen eğitimdir. Bunlardan ikinci olan uzmanlaşma mesleki eğitimi ise tam zamanlı olarak veya çıraklık eğitimi şeklinde olmaktadır. Çıraklık eğitimi veren kuruluşlar tam zamanlı meslek okullarına oranla daha fazla tercih edilmektedir. Ayrıca küçük yerleşim birimlerinde engelliler için yatılı okullarda mesleki eğitim verilebilmektedir (Aydın, 2017).

Almanya’da çıraklık okulları, tam zamanlı meslek okullarına oranla daha fazla tercih edilmektedir. Diğer ülkelerde ise tam zamanlı meslek okulları tercih edilmektedir(Erginer, 2006).

Tüm genç nüfusun çoğunun katıldığı ikili sistemde (hem işyerinde hem okulda sunulan mesleki eğitim) iş yerlerindeki eğitim firmalar, okuldaki eğitim ise devlet tarafından finanse edilir. İkili sistemde okulda verilen eğitim devlet tarafından kurulmuş bir programına bağlıdır. İşyeri etkinlikleri de ulusal seviyede belirlenmiş kurallara göre işlemektedir. İşyerleri verilecek mesleki eğitimin maliyetlerini hesaplayarak o alandaki eğitimli çalışanın maaşının 1/3’ ne denk gelen ücreti öğrenciye ödemek durumundadır. İkili sistemde amaç, kapsamlı bir temel mesleki eğitimin yanı sıra uygulamalı bir meslek eğitimi kazandırmaktır. Uygulanan bu eğitim sonunda başarılı olanlar örgün eğitime bağlı resmi mesleklerden birinde vasıflı eleman olacak şekilde çalışma hakkı kazanmaktadır (www.maol.meb.gov.tr, 2018).

Fransa: Fransa’da uygulanan zorunlu eğitim yaşı 6-18 arasında olup beş yıl süren ilköğretim eğitiminden sonra dört yıl süreli ortaokul öğrenimini vardır. Fransa’da uygulanan bu eğitim sisteminde ortaokuldan hemen sonra mesleki eğitim başlamaktadır. Öğrencilerin ortaokul diploması ortalamalarına ve becerilerine göre, lise, meslek lisesi veya teknik lise olmak üzere öğrencilere tercih hakkı verilmektedir(Topbaş, 2013). Bu ülkede Almanya’nın aksine tam zamanlı mesleki eğitimin daha yaygın olduğu görülmektedir (Selvi, 2014).

Fransız eğitim sistemin de var olan eğitime göre eğitim süresinin dört yıl olduğu görülmektedir. Normal eğitimlerini devam ettirerek lise mezun diploması almak ve yükseköğretime geçmek isteyen gençlerin eğitimlerini genel eğitim veya mesleki-teknik eğitim şeklinde devam ettirme seçenekleri mevcuttur. Yükseköğretime gitmek istemeyen öğrenciler ise iki yıllık meslekî eğitim görerek, temel meslekî eğitim sertifikası ya da çıraklık mesleki eğitim sertifikası almaya hak kazanabilmektedirler. Çıraklık sözleşmesinde geçen, 16-25 yaş arasında bulunan gençlerle yapılan ve birle üç yıl arasında süren özel bir tür

sözleşmedir. Bu yaş aralığında olan fakat zorunlu eğitimini tamamlamamış gençler de çıraklık eğitiminden faydalanabilirler. Daha sonra gençler, iki yıllık bir ek eğitim daha alarak meslekî eğitimlerini geliştirerek iş hayatına devam edebilirler ([www. maol.meb.gov.tr](http://www.maol.meb.gov.tr), 2018). Fransa’da mesleki eğitim politikalarının belirlenmesinde sosyal tarafların, önemli bir işlevi vardır (www.meb.gov.tr, 2002).

Hollanda: Hollanda’da zorunlu eğitim beş yaşında başlar. İlkokul sekiz yıldır. Hollanda eğitim sisteminde zorunlu eğitim iki türlü uygulanmaktadır: 5-17 yaşlar arasını kapsayan tam zamanlı eğitim veya 5-16 yaşlar arasını kapsayan tam zamanlı eğitim sonrasında, 18 yaşına kadar da yarı zamanlı eğitim alarak zorunlu eğitimlerini tamamlama seçenekleri bulunmaktadır. Buna göre ülkedeki orta öğretim dört veya altı yıl sürelidir. Temel devreyi bitirmiş öğrenciler, mesleki eğitime devam edebilirler (euroguidance.iskur.gov.tr, 2018).

Hollanda’da zorunlu eğitimi tamamlamak için herhangi bir yaş sınırı koyulmamıştır. Sekiz yıllık temel eğitimini tamamlayan öğrenciler, Ölçme ve Değerlendirme kurulu bünyesinde yapılmakta olan sınavlarda aldıkları puana göre orta öğretim okullarına yerleştirilir. Mesleki orta öğretim eğitimi veren kurullar kendi bünyesinde dört seviyede bulunmaktadır. Bunlar; üst düzey teorik dersler ağırlıklı okullar, yine üst düzey teorik ve meslek dersleri ağırlıklı okullar, meslek dersleri ağırlıklı olan okullar ve mesleğe ön hazırlık düzeylerinde olan okullar olarak sınıflandırabiliriz. Mesleki orta öğretim programları dört ana kolda uygulama yapmaktadır. Bunları şöyle sıralayabiliriz: Teknoloji, ticaret/yönetim, sağlık/bakım hizmetleri ve tarım Bu dallarda eğitim alan öğrenciler Kalfalık veya ustalık belgesi almaktadırlar. Bununla birlikte ülkede hemen hemen her meslek için bir diploma gerektiğinden mesleki ve teknik eğitime yönelme yoğundur (www.egiticibilgi.tr, 2013).

Hollanda’da okul ve meslek grupları çok çeşitlidir. Mesleki eğitim; mesleki orta öğretim, çıraklık eğitimi ve mesleki eğitim kurları olmak üzere üç şekilde gerçekleşmektedir.

Devlet, temel eğitimini tamamlamayan kişiler için eğitim programları ve meslek kursları açmaktadır (Selçuk, 2002).

İspanya: İspanya'da var olan eğitim sistemindeki zorunlu eğitim yaşı 6-16 arasında değişmektedir. 12 yaşından sonrası temel ve meslekî teknik orta öğretimi içerir. Temel eğitimde başarılı olan mezunlara yeterlilik belgesi verilmektedir, başarılı olmayanlara sertifika verilmektedir (www.euroguidance.iskur.gov.tr, 2018).

İspanya'da mesleki eğitimin hedefi uzmanlık derecesinde bir mesleki eğitim almış insan gücünün yetiştirilmesi ve istihdam ettirilmesidir. Bu amaçla hükümet tarafından, 1984 yılında eğitim ve iş piyasası bağıni kuvvetlendirmek için; işveren kuruluşları ve sendikalar arasında sözleşmeler yapılarak, işçi ve işveren kuruluşlarının eğitim çerçevesinde uygulanan programlara katılımı gerçekleştirilmiştir. Düzenlenen bu programlar neticesinde işletmelerde uygulamalı eğitim kapsamı arttırılmıştır (www.meb.gov.tr, 2010).

Geniş bir mesleki seçenek listesi ve geçiş esnekliği olan ülkedeki mesleki eğitim çalışmaları, işgücü piyasasının arzu ve ihtiyaçları çerçevesinde yürütülmekte olduğu için ekonominin taleplerini karşılama açısından oldukça başarılıdır. Bununla birlikte, öğrencilere bireysel tercihleri ve yetenekleri doğrultusunda eğitim alma ve iş piyasasına uyum sağlama ve istihdam olanakları da sağlayan mesleki eğitim sistemi tüm bu özellikleri ile Avrupa'da kabul görmüş bir sistemdir (www.webvocation.eui, 2013).

Yunanistan: Yunanistan'da ilk ve ortaöğretim 6-15 yaşlarını kapsar. Bu sürenin bir ya da iki yılı ana okul sonraki altı yılı ise ilkokuldur. Daha sonra öğrenciler geniş bir müfredatlı bir eğitimle, hayata hazırlanacakları ortaokullara devam ederler. Orta öğretim ise diğer ülkelerde olduğu gibi genel lise veya meslek teknik liselerinde verilir. Bu liselerin dışında özel yetenek (müzik, din, spor gibi) okulları da mevcuttur. Orta öğretimin süresi üç yıldır (www.mfa.gr, 2018).

Ortaokul düzeyindeki mesleki ve teknik eğitim üç yıllık sürenin son iki yılını kapsar. Bu okullardan mezun olan öğrenciler aldıkları diploma ile eğitim gördükleri sektörlerde çalışabilmektedir. Yunanistan’da uygulanan eğitim sistemi Türkiye’ de olduğu gibi yoğunlukla klâsik genel eğitime dayalıdır. Meslekî eğitim diğer AB ülkelerine oranla oldukça düşük seviyededir. Öğrencilerin dörtte birinin meslek eğitimi sağlayan okulları tercih etmesi nedeniyle meslekî vasıf sağlamaya yönelik, farklı uzmanlık alanlarını içeren çok yönlü bir lise modelini uygulamaya koyulmuştur. Bu model, meslekî eğitimle genel eğitimi bir arada vermeye yöneliktir. Bu okullar büyük şehirlerde yaygınlık kazansa da diğer mesleki okullarında olduğu gibi bunlara olan talep genel liselere oranla düşük düzeydedir (www.mfa.gr, 2018).

Yunanistan’da çıraklık eğitimi süresi üç yıl olup eğitimini tamamlayacakları işletmeler ve istihdam büroları tarafından belirlenmektedir. Eğitim süresince öğrencilerin emeği ücretlendirilir ve eğitim sonunda istihdam olanakları artar. Öğrencilerin istihdam bürosu tesislerinde teorik ve uygulamalı eğitim görerek işletmelere yönlendirilmesi ve çalışmanın ücretlendirilmesi şeklinde bir çıraklık eğitim uygulaması mevcuttur (TİSK, 1997).

İsveç: İsveç’te çocuklar altı veya yedi yaşında okula başlarlar ve zorunlu eğitim dokuz yıldır. Orta öğretim ise üç yıldır. İsveç’te orta öğretimini bitirmiş olan ve 20 yaşına gelmemiş olan herkes orta öğretim kurumlarına kayıt yaptırabilmektedir (meb.gov.tr, 2018).

İsveç’in uygulamaya çalıştığı devlet politikalarında mesleki eğitimi daha da güçlendirme yönünden gayet başarılı olduğu görülmektedir. Mesleki eğitime finansman sağlayan, çalışma yaşam fonunu değerlendiren bağımsız kuruluşlar bulunmaktadır. İşgücü sektörü mesleki eğitimi oldukça fazla desteklemekte olduğunu görmekteyiz. Mesleki orta öğretim kurumlarında verilen eğitim programları iş piyasanın ihtiyaçlarını düşünerek hazırlanmaktadır. Öğretim programının çerçevesi ulusal düzeyde belirlenir ve bu programların büyük bir bölümü mesleğe yöneliktir (www.eurydice.org,2005). İsveç’te de

mesleki teknik eğitim Fransa'da olduğu gibi yoğun olarak tam zamanlı eğitim şeklinde verilir. Çıraklık eğitimi ise daha alt düzeyde bir değere sahiptir (Özerbaş & Uçar, 2013).

Amerika Birleşik Devletleri: ABD'de uygulanan zorunlu eğitim yaşı 6-18 yaş aralığında olup 12 yıl boyunca devam etmektedir. Mesleki eğitime başlama zamanı eyaletlerin eğitim sistemine göre 9. sınıf ve 12. sınıf arasındadır. Meslek lisesi öğrencilerinin, meslek yüksekokullarına devam etmek veya yükseköğretim kurumları ve çıraklık eğitimine başlamak gibi seçenekleri mevcuttur (Ekşioğlu, 2017).

ABD'de çeşitli şekillerde mesleki eğitim imkanı sunan bir çok teknik ve mesleki eğitim kuruluşları bulunmaktadır. Ağırlıklı olarak uygulamaya dayalı olan bu eğitim programları süre yönünden çeşitlilik göstermektedir. Bu süreler ise bir haftadan birkaç yıla kadar uzanmaktadır. Bu kuruluşlar, meslek okulları olarak isimlendirilip insanlara mesleki yeterlilik kazandırmayı hedeflemektedirler. İnşaat, sekreterlik, otomotiv, resim gibi alanlarda eğitim vermektedir; teknik eğitim veren kurumlarda ise: bilgisayar eğitimi veren bölümler, mühendislik eğitimi veren teknoloji okulları, iletişim eğitimi veren okullar, hemşirelik ve sağlık eğitimleri, gibi farklı şekillerde programlar olduğunu görmekteyiz. Teknik okullar, meslek okullarına orandan farklı olarak matematik, İngilizce, fen bilimleri ve tarih gibi genel derslere de ağırlık verilmektedir. Bu kurumları (okulları) bitirenlere eğitimin içeriğine göre bir diploma veya sertifika verilir (www.meb.gov.tr, 2017).

Malezya: Malezya'da öğrenciler eğitim hayatına yedi yaşında başlar ve bu süreç altı sene boyunca devam etmektedir. Eğitim dili, eğitim verilen okullara göre değişiklik göstermektedir. Malayca, Çince, Tamilce ve İngilizce gibi farklı dillerde eğitim veren okullar vardır. Örgün eğitim dört düzeyde sağlanır; ilkokul, ortaokul, ortaöğretim ve ortaöğretim sonrası. Ortaokul toplam beş yıldır ve örgün öğretimin her aşamasının sonunda, öğrenciler kamunun düzenlediği bir sınava girerler. Bu sınavlarda başarılı olan öğrenciler eğitimlerine

akademik veya mesleki düzeyde devam etmek için sonraki aşamalara geçmek için hak kazanmaktadırlar (www.unesco.org, 2018).

Malezya'da halkın büyük bir bölümü tekstil sektöründe istihdam edilmekle birlikte gelişmiş bir sanayi sektörü bulunmaktadır. Bu nedenle ülkenin gelişimi ve işgücü ihtiyaçlarını karşılamak için mesleki teknik eğitime büyük önem verilir. Milli Eğitim Bakanlığı; eğitim programlarının hazırlanmasında ve uygulanmasında diğer kamu kurumları, özel şirketler, sivil toplum örgütleri, ve sanayi ile yakın işbirliği içindedir. Ayrıca Malezya kalkınma programları kapsamında mesleki teknik eğitim ve istihdam yatırımları Dünya Bankası ve Asya Kalkınma Bankası tarafından desteklenmektedir (www.unesco.org, 2018).

Brezilya: Brezilya'da zorunlu eğitim altı yaşında başlar ve ilköğretim dokuz yıl sürer, Bunu üç veya dört yıl süren orta öğretim takip etmektedir. Mesleki ve teknik eğitim, genel orta öğretim eğitim ile birlikte sunulmaktadır. Ağırlıklı olarak tarım, endüstri ve hizmetler sektöründeki vasıflı işgücü ihtiyacını karşılamayı amaçlayan mesleki ve teknik orta öğretim kurumları, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından idare edilmektedir. Ortaöğretim seviyesinde mesleki eğitim büyük ölçüde staj eğitimi ile tamamlanır. Staj eğitimi; kamu, özel şirketler, kamu kuruluşları ve kar amacı gütmeyen kuruluşlar veya bireysel girişimciler tarafından sunulmakta ve profesyonel bir denetçi tarafından denetlenmektedir. Staj eğitimi ile desteklenen mesleki eğitim programları öğrencilere iş hayatına hazırlanma olanağı sunmaktadır Mesleki ortaöğretim tamamladıktan sonra mezunlar mesleki yeterlilik sertifikası alarak orta düzey teknisyenlik yapmaya veya aldıkları diploma ile akademik eğitimlerine devam etmeye hak kazanırlar (www.unesco.org, 2018).

Brezilya'da yaygın mesleki eğitim kurumları da meslek edindirmede oldukça önemli bir yere sahiptir. Bu mesleki eğitim kurumlarında profesyonel seviyeye ulaşmak yaklaşık üç yıl sürer. Bunun yanı sıra 14 - 24 yaş arası ortaöğrenime devam eden veya mezun durumda olan gençler meslek edinebilmek için çıraklık eğitimine başvurabilmektedir. Lise eğitimini

bitirmemiş öğrencilerin alıştırma süresi günde altı saattir ve bu eğitim en fazla iki yıl süreyle verilmektedir. Yaygın mesleki eğitim kuruluşlarının amacı düşük gelirli genç nüfusa mesleki eğitim vererek onların işgücü piyasasına katılımını sağlamaktır (www.unesco.org, 2018).

Ülkede yaygın ve örgün mesleki eğitim sistemleri özel sektör ile işbirliği içerisinde çalışarak, teknolojik araştırmaları ve yeni teknolojilerin kullanımını desteklemektedir. Halk eğitim merkezleri, hükümetleri tarafından yönetilir ve özel sektör de hükümet tarafından onaylanmak şartıyla mesleki eğitim verebilir. Mesleki eğitim programları Çalışma Bakanlığı ve Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenmektedir. Mesleki ve teknik eğitim, kamu ve özel sektör fonları ile finanse edilmektedir (www.unesco.org, 2018).

Endonezya: Endonezya'da ilköğretim yedi yaşında başlar. Mesleki eğitim ise orta öğretim aşamasında başlamaktadır. Ortaokulu bitiren öğrenciler, akademik başarılarına veya yeteneklerine göre ortaöğrenimine genel ve meslek teknik orta öğrenim kurumlarında devam ederler. Orta öğretim seviyesinde mesleki eğitim programları; sanat, turizm, sağlık, bilgi ve iletişim teknolojileri, tarım ve işletme alanlarında 47 farklı mesleki eğitim programından oluşur. Ortaöğretimi bitiren öğrenciler, iş piyasasına katılabilmelerini sağlayan bir sertifika alırlar. Ayrıca, ulusal çapta yapılan sınavda başarılı olan mezunlar üniversite eğitimine devam edebilme şansı elde etmektedir (www.unesco.org, 2018).

Endonezya hükümeti, 2018 yılında çıkarılan Ulusal Eğitim Sistemi yasası ile yaşam boyu eğitim anlayışının gelişmesi ve uluslararası rekabette yer alabilmek için eğitim yatırımlarını arttırma uygulamalarına gitmektedir. Ülkede yeni teknolojilerin üretilmesi ve kullanılmasını mümkün kılmak amacıyla orta öğretime devam eden öğrencilerin üçte ikisinin mesleki eğitime yönlendirilmesi planlanmaktadır. Ayrıca örgün eğitime dahil olamayan kırsal alandaki çocuklar için özel ve kamu kurumlarında kısa dönem yaygın mesleki ve teknik eğitim programları geliştirilmektedir. Bu programlarla iş piyasasına katılıma yönelik mesleki bilgi ve becerilerin edindirilmesi amaçlanmaktadır (www.unesco.org, 2018).

Mesleki ve teknik eğitim hizmetlerinin planlaması ve uygulanması Eğitim ve Kültür Bakanlığı tarafından idare edilmektedir. 2018 yılında çıkarılan Ulusal Eğitim Kanunu doğrultusunda eğitim; hükümet, yerel yönetim ve halk tarafından finanse edilmektedir. Sosyal tarafların eğitim programlarının yapılandırılması ve finansmanında rol oynamasına ilişkin çalışmalara rağmen ülkede mesleki ve teknik eğitime katılım işgücü piyasalarının beklentilerini karşılayacak oranların çok altında kalmaktadır (www.unesco.org, 2018)

Dünya ülkelerinde kendini mesleki ve teknik eğitim anlamında geliştirmiş olan ülkeleri kısaca incelemiş bulunmaktayız. Şimdi de kendi ülkemizde mesleki eğitimin tarihsel gelişimini inceleyelim:

Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihsel Gelişimi

Yüksek Teknik Öğretmen Okulu, mesleki ve teknik eğitime teknik öğretmen yetiştiren teknik eğitim fakültelerinin temelini oluşturmaktadır. Bu eğitim kurumları 1937-1938 eğitim öğretim yılında ilk olarak Ankara ilin de açılmıştır (Özer & ark., 2007). Daha sonraki yıllarda sanayi, iş dünyasında ve ekonomide görülen hareketlenme, kaliteli ara elemana olan ihtiyacı arttırmış ve bu ihtiyacı en aza indirmek için, meslek okulların sayısında artış yoluna gidilmiştir. Bu okullarda var olan artış bu kurumlarda görev yapacak olan öğretmen ihtiyacını da arttırmıştır. Bunun sonucu doğrultusunda açığa çıkan öğretmen ihtiyacını gidermek için İstanbul ilin de 1976 yılında Yüksek Teknik Öğretmen Okulu açılmasına karar verilmiştir. 20 Temmuz 1982 tarihinde yürürlüğe kanun hükmünde kararname ile “Teknik Eğitim Fakültesi” adıyla üniversiteler bünyesine geçmiş bulunmaktadır. Her geçen gün artan öğrenci sayısı ile bu alanda açığa çıkan öğretmen ihtiyacını karşılamak için Elazığ ilinde Türkiye’nin üçüncü Teknik Eğitim Fakültesi 1983-1984 eğitim öğretim yılında hizmete girmiştir (Akpınar, 2005).

Eğitimin uygulama şeklinde ki değişimler, pratiğe dökülen derslerin sayısını azaltmak ve mühendislik derslerini arttırmak olmuştur. Hem uygulanan derslerin azaltılması hem de

organizasyon şekli, mezunların kalitesini ve istihdamlarını olumsuz etkilemiştir (Ulusoy, 2003).

İlerleyen yıllarda, bu alandaki ihtiyaçtan ziyade, bu okulların sayısı artmış, Anadolu'daki yükseköğretim eğitimi veren üniversite sayısının artırma çabaları gibi düşünceler sebebiyle her geçen gün artan mezun kitlesi ile karşı karşıya kalınmıştır. Yaşanılan sorunların tek sebebi fakülte sayısındaki artış değildir. Geçmiş yıllarda mühendislik mezunları ve ön lisans mezunlarının teknik öğretmen olarak görev yapmaları bu sorunun en büyük kaynağı olarak karşımıza çıkmaktadır (Özer & ark., 2007).

Bu sebeplerin sonuçları neticesinde mezunlar, sanayi piyasasında kendilerine yer bulmaya çalışmaktadırlar. Bu piyasa da gerekli niteliklere sahip olmadıkları için ya kendilerine göre iş bulamazlar ya da mezun oldukları fakülte ile alakasız alanlarda düşük maaş ve statülerde çalışmak durumunda kalırlar çünkü onlar öğretmen olarak yetiştirilmektedirler. Öğretmenlik yapamayan Mesleki ve Teknik Eğitim Fakülteleri mezunlarının unvan ve statüleri belirlenmemiştir. İş dünyasına açılan teknik eğitim mezunları gerçek bir unvan, yetki ve sorumluluk sıkıntıları ile uğraşmaktadırlar. Mesleki ve Teknik Eğitim Fakültelerinin uluslararası denkliği bulunmamaktadır. Bu hali ile bu fakültelerin ve programlarının akredite olması mümkün görülmemektedir (Akpınar, 2005).

Yüksek Teknik Öğretmen Okulunun 1937-1938 eğitim öğretim yılında Ankara'da açılmasıyla başlayan ve 1982 yılında Teknik Eğitim Fakültesi ismiyle üniversitelere devredilen Mesleki ve Teknik Eğitim Fakülteleri, 75 yıllık eğitim serüvenini 02/11/2009 tarihinde Bakanlar Kurulunca kapatılmış ve aynı yükseköğretim kurumlarına bağlı olarak yeni fakülteler adı altında kurulması kararlaştırılmıştır (Duman,2014).

Cumhuriyetin ilanından sonra eğitim ile ilgili konularda yeniliklerine devam eden mevcut yönetim, John Dewey'den sonra 1925 yılında Almanya'dan Kerschensteiner'i davet etmişler, o rahatsızlığı sebebiyle bu davete icabet edememiştir. Yerine Alman Ticaret ve

Sanayi Bakanlığı danışmanı olan yardımcısı Alfred Kühne gönderilmiştir. Kühne'nin raporunda teknik eğitim ile ilgili bazı konular hakkındaki görüşlerini şu şekildedir:

- Gelişmekte olan her ülkede olduğu gibi Türkiye'nin de yakın gelecekte çırak ve uzman işçilere ihtiyacı olacaktır. Bu çırak ve işçileri yetiştirecek sanayi ve ustaları bulunmamaktadır. Bunun için Devlet Demir Yolları ve Bahriye'nin elindeki çırak okulları genişletilerek bunlardan faydalanılmalıdır.
- Kaliteli teknik elemanların yetiştirilmesi için mimar ve mühendislik okullarına ihtiyaç vardır.
- Mesleki eğitime kadınlarında yetiştirilmesi için öncelikle ev idaresi, çocuk bakımı, bitki ve dikiş gibi kadınların daha yetenekli olduklarını derslerin açılmasını istemiştir.
- Sanat okullarının yerel yönetime bırakılmasını istemiştir. Çünkü çevrenin ekonomik ve doğal hayatının özel etkilerine her zaman açık olduğunu ifade etmiştir.

Kühne'nin raporu uygulanabilir projeler ortaya koymadığından dolayı Bakanlık tarafından göz önüne alınmamıştır. Bu sebeple başka uzmanlar ülkemize davet edilmiştir. Bu rapor; ülkemiz mesleki eğitim için ilk rapor özelliği taşımaktadır. Bu sebeple mesleki ve teknik eğitim için fikri olarak rehberlik sağlamıştır (Ergün ve Çoban,2019).

Mısır asıllı Omer Buyse 1927 yılında teknik öğretim üzerine inceleme ve önerilerde bulunmak üzere Türkiye'ye davet edilmiştir. Türkiye davetinde Buyse; Ankara, Kütahya, Konya, Adana, Mersin, İzmir, Aydın ve İstanbul gibi sanayi bölgelerinde incelemelerde bulunmuştur. Yapılan incelemeler sonucunda; açılması düşünülen teknik okullar ve uygulanacak programlar ile ilgili olarak 'Teknik Öğretim Hakkında Rapor' başlıklı çalışmayı Bakanlığa sunmuştur. Bu kapsamlı raporun belirli kısımları aşağıdaki gibidir;

- Raporun en önemli kısmı meslek okullarına öğretmen, usta, teknisyen ve uzman yetiştirmek amacıyla açılmasını istediği Mustafa Kemal İş Üniversitesidir.
- Mustafa Kemal İş Üniversitesi ve İsmet Paşa Kız Enstitüsü gibi büyük projelerin yanı sıra Buyse'nin raporunda; İstanbul, Konya, İzmir, Aydın gibi sanayi anlamında kendini geliştirmiş olan yerlerdeki sanayi okullarının ıslah ve genişletme projeleri, Orta Tarım okulları, İstanbul'da Sosyal Hizmetler Okulu, İzmir'de Sanay-iNesciye (Dokumacılık) okulları kurulması ayrıca her şehirde erkeler için çiftlik, kunduracılık işleri, kızlar için biçki-dikiş, ev işleri ve süsleme sanatları tarzında kursları öneriyorlardı.
- Belçika gibi teknik eğitimin iyi olduğu ülkelerin uyguladıkları yöntemleri örnek göstermektedir. Bu yöntemlerin başında da ; sanayi ve endüstrinin esirlere has sayılması fikrini yıkmaktan geçiyordu. Bu sebepten dolayı da, teknik okullardaki öğretmen ihtiyacını gidermek için, iş hayatında kendini ispatlamış ustalardan öğretmen olarak yararlanılmasını önermektedir. Bu yolla da, öğrenciler ustanın bilgi ve becerisinden faydalanıyor hem de ustalar da bilgilerine bilgi katarak kendilerini geliştirmiş oluyorlardı.
- Buyse, teorik derslerin azaltılmasını, uygulamalı derslerin üçte ikisini oluşturması gerektiğini savunmuştur.

Buyse'nin raporu diğer ülkemize gelen uzmanların raporundan farklılık göstermektedir. Bu fark meslek okulları ile ilgili olarak farklı program önerilerinde bulunması olmuştur. Bu programlar uygulamaya yönelik ve son derece kısa dönütü olan ve ülkenin sanayi anlamında gelişmesine katkı sağlayacak şekilde olmasındandır (Ergün ve Çoban,2019).

Osmanlı Devleti mesleki eğitime istenen önemi verememiştir. Ülkemizde Cumhuriyetin ilanından sonra bütün devlet sorunlarının ve yanında birde mesleki eğitim

konusuna fazla ağırlık verilmek zorunda kalınmıştır. Ekonomik olarak mesleki eğitime ihtiyaç olduğu bir gerçektir. Çünkü bir ülkenin gelişmişliği ve kalkınma seviyesini mesleki eğitim seviyesi belirlemektedir. Bütün bu sebeple mesleki eğitim üzerine fazla yenilikçi çalışmaları ve teknolojiyi yakından takip etme adına ve ülkemize ekonomik olarak ne getirileri olacağını inceleyelim:

Mesleki ve Teknik Eğitimin Ekonomik Gelişmeye Etkisi

Nitelikli iş gücü eksikliği ülke ekonomilerinin gelişmesinde engelleyici bir faktördür. (Tuna & Yalçıntaş, 1988).

Bir ülkenin gelişmesine etki eden temel faktörlerden en önemlisi insan gücü ile doğal kaynaklar gelmektedir. Yeni icatlar, yeni araç ve gereçlerin oluşmasını sağlamaktadır. Bu sebepten dolayı işgören tarafına yeni bilgi ve uygulama kaynaklarının anlatılması gerekmektedir. Bütün bunlar da, çok iyi bir şekilde plan ve programa göre hazırlanmış mesleki ve teknik eğitim ile mümkün olmaktadır. Mesleki ve teknik eğitimin en yeni teknolojilere göre uygulanmasını maddi kaynaklara ve teknik insan gücünün orantılı bir şekilde kullanılması ve bireylerin üst öğrenime devamlılığı sağlanacak şekilde yapılmalıdır (Turan,1992).

Üretim bilgiye bağlı hale geldi. Bu nedenle kaliteli iş gücü ihtiyacı artmıştır. Kaliteli insan gücünün kiliti ise eğitimidir. İşletmeler, zamanında ve yüksek kalitede çok çeşitli mal ve hizmetler üretmek zorundadır (DPT, 2001).

Bireyin yaşantısını devam ettirebilmesi için iş yaşamında yer alması gerekir. İş yaşamında aktif olarak rol alması, ilerlemesi ise kendini ifade edebilmesi yaratıcı fikirler üretmesi, bilgiyi kullanma ve bilgiye ulaşmada bilgi teknolojilerinden faydalanması, kendine güven gibi özelliklerin bireyde olmasını gerektirir. Tüm bu özelliklerin ise nitelikli bir şekilde kazanılması eğitim ile gerçekleşmektedir (Türkbal, 1993). İstihdama sahip olabilmek ise;

bireyin istihdama girmesi ve çalışma yaşamı süresince istihdamda kalmasını, başka bir ifadeyle iş güvencesi sağlayacak bilgi, donanım ve yeteneklerindeki gelişimini ifade etmektedir. İstihdam edilebilirlik işverenlerin değişen ihtiyaç ve taleplerini karşılamak için gerekli olan bireysel nitelik ve yeteneklere sahip olunmasıdır (Kurnaz, 2007).

Eğitimin ne zaman ekonomik sisteme uygun sayılabileceğinin işlevsel olarak tanımlanması açısından eğitim sisteminin işgücü piyasaları ile ilgili dört temel fonksiyonunun üzerinde durulması gerekmektedir.

1. İş gücünün toplumun ihtiyaç duyduğu işlerin gereklerine göre yetiştirilmesi
2. Eğitim ve yetiştirmeler yoluyla ekonomideki yapısal değişimlere uyum sağlaması
3. Ekonomik performansı arttırması
4. Bireylerin kendilerini geliştirmelerine yardımcı olması ve istihdam edilebilirlik açısından bireylere fırsat eşitliğini sağlaması (Biçerli, 1991: 20).

İş gücünü yetiştirecek mesleki eğitim sisteminin sağlam bir temele sahip olması gerekir. Bu sağlam temeller, yenilikçi düşünme, etkili ve doğru konuşabilme, farklı düşünebilme becerisine sahip olma, muhakeme yeteneğine sahip olabilme, sorunları çözebilme, nasıl öğreneceğini bilme, kişisel nitelikler, kişisel sorumluluklar, kendine saygı, sosyal olması, kendini idare etme gibi özellikleri içermelidir (Yıldırım, 2011).

İnsanların öğrenmesi gereken bilgi miktarı her geçen gün artmaktadır. Yapılan araştırmalara göre bilgi her on yılda bir mevcut durumun iki katına kadar ulaşmaktadır. Artık en başta öğrenildiği şekliyle yaşam boyu değişmeden devam eden hiçbir meslek kalmamıştır. Bu sebepten dolayı, bireylerin bu yenilikçi gelişimleri takip edip kendi yaşamlarına uyarlaması gerekmektedir (MEGEP, 2004).

21. yüzyılda görev yapacak iş gücünde aranılan bazı özellikler şöyledir.

- Değişen ortamlara hemen uyum sağlama
- Problem çözebilme yeteneği
- Etkili iletişim kurabilme
- İş birliği halinde çalışabilme
- Mal ve hizmetlerin verim ve kalitesini çoğaltmak için sorumluluk alma
- Değişen ortamlara uyumu kolaylaştırmak için geniş bir mesleki beceri

tabanına sahip olma gibi niteliklerdir (Doğan, 2012).

Rekabet gücü yüksek olan şirketler, coğrafi sınırları tanımayan bir pazarda zamansız ve kalite standardında teknoloji, mal ve hizmetler üretmelidir. Bu, kaliteli işgücüne olan ihtiyacı gösterir. İş hayatındaki hızlı gelişmeler işgücünde aranan nitelikleri de etkilemektedir. Geleneksel sanayi işletmelerinde seri üretime dayalı ve dar alanda üretim yapan, tekrarlayan çalışmalar yapan ve verilen talimatlar çerçevesinde hareket eden işgücü modern işletmeler için yeterli olamaz. Teknolojiyi anlama ve uygulama, değişime uyum sağlama, iletişim kurma, takım halinde çalışabilme, problem çözme, mal ve hizmetlerin kalitesini artırma sorumluluğunu üstlenebilme yetenekleri aranmaktadır (Doğan, 2012).

İstihdam edilebilirlik becerileri ile ilgili incelenmiş bazı kaynaklar şöyledir.

- Amerika Birleşik Devletleri Çalışma Bakanlığı Gerekli Bilgileri Kazanma Komisyonu Raporları (SCANS Report),
- Avrupa Eğitim Vakfı,
- Avrupa Komisyonu Genel Eğitim ve Kültür Kurumu,
- İngiltere Eğitim ve Beceri Bakanlığı,
- Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı

Üretimde ön planda ortaya çıkan insan gücünde ne gibi yeterlilikler beklenmektedir ve bunlar nasıl kazandırılabilir sorularına dünya ülkeleri cevap aramaktadır. Amerikan Çalışma Bakanlığı tarafından 1991 yılında hazırlanan raporda (SCANS report) 21. yüzyılda işgücünden beklenen yeterlilikler iki ana grupta toplanmıştır. Bunlar “üç boyutlu bilimsel temel” ve “beş yeterlilik” olarak bilinmektedir. Bu nitelikler üst eğitime devam etmek isteyen ve iş hayatına girmek isteyen tüm öğrenciler için kazanılması zorunlu yeterlilikler olarak kabul edilmektedir (Doğan, 2012).

Mesleki ve Teknik Eğitimin Teknolojik Gelişme ile Olan İlişkisi

Ülkeler, kalkınabilmek için hızla gelişen teknolojiyi, iletişimi ve ulaştırmayı iyi takip etmelidir. Bu yeni gelişen teknoloji uluslararası rekabeti büyük oranda arttırmış bulunmaktadır. Bu durum rekabet ortamındaki farkı açmak için; kaliteli mal ve üretim yapabilecek eğitim almış iş gücü kavramını öne çıkartmaktadır (Milli Eğitim Şurası,1998). Çünkü teknolojik anlamdaki ilerlemeler, ancak bu alanda yetişmiş, eğitim almış bireyler tarafından gerçekleştirilebilir.

Teknolojik gelişmeler genellikle, aynı miktar emek ve sermaye girdisiyle daha fazla üretim gerçekleştirme imkanı sunmaktadır. Teknolojik gelişmeler bir miktar işgücünün istihdam edilememesine veya ücretlerin düşmesine neden olabilir. Bu yönüyle değerlendirildiğinde, ilk aşamada teknolojik işsizlik kaçınılmaz bir durum gibi görünmektedir. Ancak, teknolojik gelişmeler uzun dönemde firmaların uluslararası rekabetten korunmasını ve farklı istihdam alanları yaratılmasını sağlayarak toplumun kalkınmasında faydalı bir unsur haline gelmektedir. Yine de toplumun, teknolojik gelişmelere ayak uyduramayan eğitim düzeyi düşük ve vasıfsız kesimi için aynı oranda bir faydadan söz etmek mümkün olmamaktadır (Biçerli, 2011).

Yaşadığımız yüzyılda ülkelerin kalkınmışlık düzeyini belirleyen ölçütlerden biri olan teknolojik gelişme, vasıflı insan gücünün de bulunması zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır.

Kalkınmayı hedefleyen toplumlarda bu zorunluluğun karşılanması için verilecek olan eğitimin niteliği önemli bir husus olarak görülmektedir. Üretim süreçlerinde ara insan gücü ihtiyacının sorunsuz karşılanması, bireylerin bir meslek edinmesi ve mesleğini en iyi şekilde yerine getirmesi, mesleki ve teknik eğitimin başarısına bağlıdır.

İlerleyen teknoloji pek çok sektörde yeni mesleklerin doğmasına neden olurken mesleklerin sektörler içindeki yerlerini de değiştirmektedir. Bu değişim bazı mesleklerde revizyon zorunluluğu doğururken bazılarının da tamamen ortadan kalkması ile sonuçlanmaktadır. İşgücüne alternatif olarak tasarlanan otomasyon sistemleri gibi yeni buluşlar, insan becerisine olan talebi dolayısıyla da istihdamı azaltmaktadır. Buna karşın, yeni beceriler gerektiren yeni buluşlar eğitilmiş iş gücüne olan talebi arttırmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, bu yeni ihtiyacı karşılayacak mesleki ve teknik eğitim faaliyetlerinin niteliği istihdam sorununun çözümü açısından önem arz etmektedir. Mesleki ve teknik eğitim kurumlarının teknolojik gelişmeleri yakından takip etmesi ve sektörel vasıf ihtiyaçlarına uygun eğitim stratejileri geliştirmeleri vasıflı ara elemanı ihtiyacının karşılanması için gerekmektedir. Özetle, teknolojik gelişme ile değişen işgücü talebine cevap verecek işgücü arzının sağlanması için mesleki ve teknik eğitimin bu değişimler ışığında dinamik bir yapıda yeniden tasarlanması gerekmektedir (Doğan, 2012).

İşsizlik tartışmalarında çoğu zaman göz ardı edilen bir nokta ise işgücü piyasasının talep yanısıdır. Eğer, yeni iş kolları ortaya çıkmaz ve işgücü talebi yeterince artmazsa, yetişen vasıflı işgücü istihdam edilemeyecektir. Türkiye, birçok Latin Amerika ülkesi gibi, Asya Kaplanlarının aksine sanayileşme süreçlerini tamamlayamadan, aşamalı bir süreç yerine doğrudan, 1980'li yılların başında ihracata dayalı, dışa açık büyüme modeline geçmiş ve ekonomilerini uluslararası rekabete açmıştır. Bu nedenle, ülkemizde benzer eğitim politikaları uygulanarak işgücü daha vasıflı hale getirilse dahi işgücü piyasasının talep yanı yetersiz kalırsa istenilen sonuca ulaşamayacaktır. İmalat sanayi başta olmak üzere doğrudan üretim

yapan işyerlerinde yeterli istihdam oluşturulmadıkça işsizliğin daha çok artması veya yüksek eğitim görmüş ve kalifiye elemanların eğitim alanlarının dışında ve hatta nitelik gerektirmeyen işlerde istihdam edilmesi sonucu ortaya çıkacaktır. Vasıflı insan gücü sermayesi yönünden yoksul olan gelişmekte olan ülkelerde bu durumun tersine çevrilmesi için yeni teknolojilerin kullanıldığı sanayi ve istihdam alanlarının geliştirilmesi zorunludur (Şenses, 2007).

Günümüzde insanların ve işletmelerin karşılaştıkları sorunlara çözüm umudu olarak teknoloji görülmektedir. Teknolojik gelişmeler ve değişimler, bünyesinde çözümleri barındırsa bile genel olarak belirsizlik havasının hakim olmasına neden olmaktadır. Hiçbir endüstri devriminde günümüzde yaşanan devrim gibi insandan kopuş ve emekten uzaklaşma durumu ortaya çıkmamıştır. Endüstri 4.0 sürecinin insanları tedirgin eden en önemli özelliği insan gücünün ve insanın yerine siber fiziksel sistemlerin geçmesi ihtimalidir. Küreselleşen dünya ve ekonomi çerçevesinde tüm ülkelerin toplumsal ve siyasal yapılarının değişmesine neden olacağı düşünülmektedir (Karapınar, 2018).

Endüstri 4.0 dönemi diğer dönemler gibi ekonomik, siyasi ya da sosyal değişimlerin ya da olayların tetiklemesi sonucunda başlamış ya da ortaya çıkmış bir süreç değildir. Teknolojide meydana gelen gelişmeler sonucunda akıllı sistemlerin sadece fabrikalarda değil hayatın her alanında kendini göstermeye başlamasıyla birlikte ortaya çıkmıştır (Görçün, 2016).

Hannover fuarında ilk olarak 2011 yılında endüstri 4.0 kavramını Almanya'da duyurmuştur. Endüstri 4.0 kavramı olarak küresel düzeyde tüm örgütsel yapılarda meydana gelecek olan dönüşümleri anlatmak için kullanılmaktadır. Endüstri 4.0 akıllı fabrikalarda sanal sistemlerin fiziki sistemleri etkileyerek üretimin hem esnekleşmesini hem de kişiye özel hale gelmesini mümkün kılmaktadır (Schwab, 2016).

Endüstri 4.0 üretim tüketim değişimlerini içinde barındıran Endüstri Devrimlerinin günümüzde yaşanan son aşamasıdır (Görçün, 2016). Endüstri 4.0 hammadde tedariki, üretim, dağıtım, tüketim gibi süreçlerde akıllı sistemlerden faydalanılarak tüketici istek, beklenti ve ihtiyaçlarının en üst düzeyde karşılanmasını içermektedir. Tüketicilerin anlık olarak değişim gösteren ihtiyaçlarına uyum sağlayabilen üretim sistemleri ve birbirleriyle sürekli olarak koordinasyon halinde olan otomasyon sistemleri Endüstri 4.0 döneminin iki karakteristik özelliğidir (Alçın, 2016).

Bunun yanı sıra Endüstri 4.0 dönemini diğer dönemlerden farklılaştıran özelliklerden birisi de devrimin ve değişimin meydana gelme hızıdır. Diğer devrimlerle karşılaştırıldığında Endüstri 4.0 çok hızlı bir şekilde meydana gelmektedir. Ayrıca Endüstri 4.0'ın etki alanı incelendiğinde çok geniş olduğu görülmektedir. Endüstri 4.0 süreci içerisinde birbirinden çok farklı disiplinlerin ve keşiflerin bütünleştirilmesi ve önemli ölçüde uyumlaştırılması bu devrimi benzersiz hale getirmektedir. Bu devrimin farklı disiplinleri ve farklı keşifleri bir araya getirmesi sonucu ortaya çıkan ürünler bilim kurgu olmaktan öteye geçerek gerçeğe dönüşmektedir (Schwab, 2016).

Endüstri 4.0 sürecinde işletmelerin yapılandırılmasında 6 temel ilkeye dikkat edilmesi gerekmektedir;

- Birlikte Çalışabilirlik: Siber fiziksel sistemler ile insanların akıllı fabrikalar çatısı altında birbirine bağlanması ve iletişim kurmasına imkân tanınması (Smit vd., 2016),
- Sanallaştırma: Bir ürünün üretim süreci içerisinde gerçekleştirilen tüm faaliyetlerinin bilgisayar ortamında sanal modellerinin oluşturulması (Görçün, 2016),
- Sorumluluğun Dağıtılması (Merkezden Yönetilmeme): Siber fiziksel sistemlerin kendi kararlarını verme ve çeşitli teknolojileri kullanarak üretme kabiliyetine sahip olması,

- Gerçek Zamanlı Yetenek: Üretim sürecinde verileri toplama ve analiz etme yeteneğinin yanı sıra türetilmiş analizleri de hızlı bir şekilde gerçek zamanlı olarak sunma yeteneğine sahip olması,
- Hizmet Oryantasyonu: Akıllı fabrikalarda iç ve dış hizmetler için hizmetlerin interneti sayesinde başkalarının tüketebileceği potansiyel hizmetler sunması,
- Modülerlik: Bireysel modülleri değiştirerek veya genişleterek akıllı fabrikaların değişen ihtiyaçlara adaptasyon sağlayacak esneklikte olmasıdır (Gilchrist, 2016).

İşletmeler Endüstri 4.0 sürecine adaptasyonlarını başarılı bir şekilde gerçekleştirebilmeleri için (i) işletme bünyesinde yer alan birimlerin akıllı dijital ağlarla hiyerarşik birbirine bağlanması ile dikey entegrasyonu, (ii) ürün yaşam döngüsünün uzun olması ve çeşitliliğin sağlanabilmesi için etkili finansal yönetim, malzeme akışı ve bilgi sistemlerinin yatay entegrasyonu ve (iii) ürün tasarımından müşteri gereksinimlerinin tespitine ya da pazarlamasına kadar olan her aşamada dijital entegrasyon ile uçtan uca mühendislik uygulamasının gerçekleştirilmelidir (Salkin vd., 2018). Bu üç adaptasyonun başarılı şekilde gerçekleştirilmesi işletmenin esnekliğinin ve verimliliğinin artırılmasında anahtar rolü oynamaktadır.

Endüstri 4.0 süreci içerisinde işletmeler yeni teknolojilerin verimli kullanımı ve çalışanların gerekli becerilerle donatılması için gerekli eğitimlere katılmalı gerekli gördüğü yerlerde eğitimler vermelidir. Robotlar verimli çalıştıkları işlerde görevlendirildiğinde insanlardan daha yüksek ve tutarlı bir şekilde hem kaliteyi hem de verimliliği artırır. Robot teknolojilerinde meydana gelen gelişmeler sonucunda insan emeğinin yerini tamamen alacağı öne sürülse bile aslında insan emeğini tamamlayıcı ve güçlendirici şekilde işlerin gerçekleştirilmesini sağlayacaktır. Bu durum yüksek ya da düşük vasıflı yeni iş tanımlarının ortaya çıkmasına neden olacaktır (IFR, 2017). Robot teknolojilerinin tamamen işgücünün

yerini almasından ziyade mesleklerde ve iş yapış şekillerinde bütün endüstri devrimlerinde olduğu gibi değişimler meydana getireceği kesindir.

Mesleki ve Teknik Eğitim Sisteminin Yapısı ve Çıkarılan Yasalar

Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu Türkiye’de mesleki eğitimin yarası olarak bilinmektedir. Günümüzde her şey çok hızlı bir şekilde değişiklik gösterdiği için kullanılan bu yasa yetersiz gelmeye başlamıştır. Yetersiz gelen bu yasalara ek olarak çeşitli yasalar çıkarılmıştır. Bu yasalardan bazıları şu şekilde sıralayabiliriz: 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, 1982 Anayasası,4904 Sayılı İŞKUR Kanunu,2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu’dur (Demirezen, 2006: 10).

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, ilgi, beceri ve var olan yeteneklerini geliştirerek ve birlikte çalışma ve onları mutlu etme ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunma alışkanlığı, mesleki eğitimi, ulusal eğitimin amaçları ile sağlanmıştır (MEB, 1973).

4904 Sayılı İŞKUR Kanunu ile Türkiye İş Kurumu kurulmasına karar verilmiştir. Bu kurumun amacı ise; istihdamı koruyup, geliştirip, yaygınlaştırma ve işsizliğin önüne geçme faaliyetlerine yardımcı olabilmektir (TİK, 2003).

3308 sayılı kanun ile mesleki eğitim ve çıraklık eğitimi düzene sokulmuştur. Bu yasa ile bir Alman modeli olan dual sistem mesleki eğitime uygulanmaya başlamıştır. Bu modelde, öğrenciler haftanın iki günü kendi okullarında teorik eğitimi alırken, diğer üç günde ise işyerlerinde uygulamaya yönelik eğitim almalarını sağlamaktadır(MEB, 1986).

Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim Alanında Yaşanılan Sorunlar ve Getirilen Çözüm Önerileri

Ülkeler arasında var olan rekabette galip gelmek isteniyorsa yapılacak en önemli olgu verilecek kaliteli bir mesleki eğitimidir. Türkiye’de de mesleki ve teknik eğitimin daha da geliştirilmesi ve köklü yapılacak değişimler için çok sayıda araştırmalar yapılmış, projeler

geliştirilmiş, raporlar hazırlanmış sorunlar ve çözümlerini içeren planlar üzerinde çalışılmıştır. Ancak, ne yazık ki bu sorun ve çözümlerinin uygulanmasında istenilen seviyede başarı sağlanamamıştır.

Ülkemizin mevcut sosyoekonomik yapısına uygun bir şekilde, AB'nin mesleki ve teknik eğitim sistemlerinin çok iyi analiz edilmeli ve yeni köklü değişimler ile mesleki eğitimin kalitesi artırılmalıdır. Bu kapsam da eğitim ve öğretimin ilk aşamalarından itibaren bir iyileştirme gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu gereklilik ülkemizin 21. yüzyılda gelişmiş ülkeler seviyesine ulaşabilmesi ve dış piyasada varlığını sürdürebilmesi için önemli bir önkoşuldur (Akpınar, 2005).

Türkiye'de eğitim ve öğretim programlarındaki eksikler; İlköğretimden itibaren başlayan eğitim öğretim yetersizlikleri, eğitici kaynaklı sorunlar, mesleki yönlendirme ve rehberlik konusundaki boşluklar, kurumsal yapıdan kaynaklı sorunlar, işgücü piyasası ihtiyaçlarının tam olarak analiz edilememesi, işgücü piyasası ve eğitim bağlantısının zayıf olması, staj eğitiminde işletmelere verilen teşviklerin yetersizliği, gibi nedenlere dayanmaktadır. Bunların tam olarak ortaya koyularak uygun mesleki ve teknik eğitim stratejilerinin belirlenmesi gerekmektedir. Türkiye ve Yunanistan gibi mesleki eğitime yönlendirme çalışmalarının başarısız olduğu ülkelerde orta öğretimde mesleki ve genel lise ayrımını geride bırakarak çok amaçlı bir eğitim sistemi geliştirilmesi veya işverenlerin de dahil olduğu istihdam vadeden bir meslek lisesi programlarının geliştirilmesi faydalı olacaktır (Anapa, 2008).

Türkiye var olan mesleki ve teknik eğitim de dünya çapında söz sahibi olmak istiyor ise meslek standartları sisteminin belirlenmesi, okul, sanayi işbirliği ve hükümet ile ülkemizin heterojen yapısı dikkate alınarak yeniden yapılandırılması, mesleki eğitim için ayrılan ödeneklerin ve aynı zamanda sanayi teşviklerinin istihdam oluşturmaya yönelik çoğaltılması gerekmektedir. Meslek liselerinin özendirilmesi, statüsünün artırılması kapsamında bu

liselerden üniversite ve yüksekokullara geçişte kolaylık tanınması ve mezunların istihdamının somut şekilde kolaylaştırılması gerekmektedir (Akpınar, 2005).

Ortaöğretimde istenilen yapısal değişim için öncelikle ilk kademedен işe başlanmalıdır. Bu ilk kademedede Teknik Öğretmeni kaliteli yetiştirmekten geçmektedir. Bunun için kısa ve uzun vadeli çalışmalara plan dahilinde başlanmalıdır. Bu planlardan en önemli olanlardan birkaç tanesi teknik öğretmeni yüksek lisans ve doktora yönlendirilme olarak düşünülebilir. Daha sonra teknik öğretmenler kaliteli hizmet içi eğitimler verilmelidir (Meb,1997). Tüm bu şartların yerine gelmesi için ilk önce kapatılan teknik eğitim fakültelerinin tekrar açılmasıdır. Bunun için gerekli çalışmalara başlanmalıdır.

Her ülkede mesleki eğitim ve normal eğitim konularında sıkıntılar baş göstermektedir. Önemli olan bu sorunlara kısa zamanda çözüme kavuşturabilmektir. Şimdi de Türkiye ve AB Mesleki Eğitim değerlendirmesini inceleyelim:

Türkiye ve Avrupa Birliği'nin Mesleki ve Teknik Eğitim Değerlendirmesi

AB'ye üye ülkeler sanayileşme açısından, teknolojiadaki gelişmeleri yakından takip etme, toplumsal değişiklikler nedeniyle uygulama yönünden farklılıklara yönelseler bile günümüzde ortak amaçlar çerçevesinde birbirlerine yakın eğitim politikaları izlemeleri gerekmektedir (Anapa, 2008).

1994 yılında Paris'te düzenlenen Mesleki ve Teknik Eğitim toplantısında AB üyesi ülkelerinde ve dünyada uygulanan çeşitli mesleki ve teknik eğitim sistemleri üç ana başlık altında toplanmıştır: Bunlardan ilkinin tam zamanlı okul merkezli mesleki eğitime dayanan “Bürokratik Model” oluşturmaktadır. İkincisi ise “Liberal Anglosakson Modeli” olarak adlandırılan çıraklık şeklinde okuldan ziyade işyerlerinde verilen eğitim şeklindedir. Üçüncü olarak yer alan “Dual Model” ise isminden de anlaşıldığı gibi ilk iki modelin bir arada uygulandığı modeldir. Burada, okul ve okul benzeri kurumlarda mesleki bilgiler verilirken

aynı zamanda iş yerlerinde uygulamalı şekilde mesleki eğitimin geliştirilmesi imkanı vardır (Özsoy, 2007).

Belçika, İsveç, Fransa ve İtalya gibi ülkeler ağırlıklı olarak tam zamanlı modele yakınen, Almanya, İsviçre ve Danimarka'da çıraklık eğitimi ön plandadır. Türkiye' de de ABD, Hollanda ve İngiltere'de olduğu gibi dual modele yakın bir mesleki teknik eğitim uygulaması sürdürülmektedir. Bugün şirketlerin, öğrencilere verdiği burslar, meslek teknik liselerine yaptığı yardımlar sonucunda mesleki eğitim süreçlerinde aktif rolünün büyümesi ve önem kazanmasıyla, işveren ve hükümet işbirliğine dayalı sistem yaygınlaşmaktadır.

Dünya genelindeki eğitim uygulamalarının süresine bakıldığında, verilen eğitimin ortalama eğitim sürelerinin 12 yıl veya daha fazla olduğu görülmektedir. Türkiye'de ise bu durum olgun nüfusun ortalama eğitim süresi altı yıl civarında olduğu görülmektedir. Bu rakam bugünkü zorunlu eğitim süresinin hemen hemen yarısına denk gelmektedir. Pek çok gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ortalama eğitim sürelerini arttırma politikaları üretmektedir. Japonya ve Güney Kore nüfusun tamamını üniversite mezunu yapmayı tartışırken, AB ülkeleri 2020 yılına kadar nüfuslarının en az yüzde 90'ını lise mezunu yapma hedefi üzerinde çalışmaktadır (www.meb.gov.tr, 2002).

Dünya ülkelerinin birçoğu, uzun süreli zorunlu eğitimi tercih etmektedir. 1980 yılından sonra Almanya, Fransa, Belçika, Macaristan, Polonya gibi ülkelerin zorunlu eğitim süresini 12 yıla çıkardıkları görülmektedir. Bununla birlikte Almanya, Belçika ve Polonya'da zorunlu eğitimin yarı zamanlı olarak ve mesleki bir eğitimle birlikte gerçekleştirildiği görülmektedir. Türkiye'nin 2012 yılında uygulamaya koyduğu 12 yıllık eğitim sisteminin de Almanya modeliyle benzerlikler taşıdığı tartışılmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı, mesleki eğitimin ortaokul sürecine çekilmediğini sadece orta öğretim kurumlarındaki mesleki eğitimin alt yapısını oluşturma ve öğrencileri bilinçlendirme amaçlı uygulama ve rehberlik programlarının sunulduğunu belirtmektedir.

Almanya'da mesleki sistemdeki en önemli sorun, öğrencilerin çocuk yaşta kategorilere ayrılmasıdır. Bu sistemde, çocukların yanlış meslek seçimi yaparak telafisi olmayan bir eğitim süreci ve sonuçlarına katlanmak zorunda kalmaları olasıdır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ifadesiyle Türkiye' de uygulamaya koyulan modelde orta öğretim aşamasında bu şekilde bir seçim söz konusu olmamakla birlikte bazı meslek ve mesleki yönlendirme (bilgilendirme) dersleri mevcuttur. 12 yıllık eğitim sisteminde orta öğretim aşamasındaki çocukların mesleki eğitime yönlendirilmesinin ileride yaratacağı sosyal sorunlar göz önünde bulundurularak meslek seçiminin sekizinci veya dokuzuncu sınıftan sonraya bırakılması şeklinde yeni ve çözümleyici model geliştirilmiştir. Amaç öğrencilerin kendi yetenekleri doğrultusunda kendi tercihleri ile meslek seçerek bireysel ve toplumsal açıdan daha mutlu ve faydalı olmalarını sağlamaktır (www.meb.gov.tr, 2018).

Avrupa ülkelerinin çoğunluğunda verilen temel eğitimin üzerine tamamlayıcı eğitim verme istekleri bulunmaktadır. Düşünülen bu eğitim ile lisans veya ön lisans diploması alan kişilerin mesleki yeterlilik, donanım ve becerilerinin sürekliliği sağlanırken, programlar arasında yatay ve dikey geçiş esnekliği sağlanmaktadır (www.meb.gov.tr, 2018).

Avrupa ülkelerinde sosyal taraflar hükümetle birlikte hareket ederek; meslekî ve teknik eğitimin yapılandırılması sonucunda, iş gücünün değişen teknoloji süreçlerine daha hızlı uyum sağlaması, sanayinin taleplerinin en iyi şekilde karşılanması ve aynı zamanda bireyin tercihleri, ihtiyaçları ve sunulan iş imkânları arasında denge kurulmasını sağlayan uygulamalar yürütmektedir. Bu uygulamalar özellikle eğitim - istihdam ilişkisini kuvvetlendirmek ve sosyal refahı arttırmak açısından önem taşımaktadır ve ülkemiz için örnek teşkil etmektedir (MEB, 2012). AB ülkelerinde genel olarak öğrencilerin temel meslekî eğitime katılmaları devlet tarafından finanse edilmektedir. Son yıllarda işverenlerin de mesleki eğitimin finansmanında önemli ölçüde yer aldıkları görülmektedir. Buna benzer uygulamalar ülkemizde de yaygınlık kazanmaya başlamıştır. Örneğin bazı şirketlerin meslek

liseleri bünyesinden açtığı sınıf ve laboratuvarlar, genel eğitime oranla çok daha maliyetli olan mesleki eğitimin finansmanı açısından önemli olduğu gibi, o sınıflarda uygulamalı eğitim gören öğrencilerin istihdamı açısından da önem taşımaktadır.

AB ülkeleri arasında en başarılı mesleki eğitim sistemine sahip olan Almanya'da mesleki eğitim okuldan ziyade uygulamalı olarak işletmelerde verilmektedir. Fransa'da ise okullaşma modeline dayalı bir sistem mevcuttur. AB ülkelerinde, eğitim harcamalarına ayrılan paylar eğitime verilen önemi vurgulamaktadır. 2001-2008 döneminde, AB-27'de eğitim için verilen GSYH'nin genel oranı % 5 civarında sabit kalmıştır (eacea.ec.europa.eu, 2017). İspanya'daki mesleki eğitim sisteminin sosyoekonomik kalkınma açısından teknolojiye büyük ağırlık verdiği görülmektedir (www.meb.gov.tr, 2018).

Mesleki ve Teknik Eğitimde Öğretmen Yetiştirme

Cumhuriyetin ilanından sonra başlatılan eğitim seferberlikleri esasını milli, yenilikçi ve laik bir eğitim sistemi kurmak ve yaşatmaktan geçiyordu. Amaç ise Atatürk'ün belirttiği gibi halkı eğitmek ve Cumhuriyetimizi yaşatacak yeni nesliler yetiştirmektir. Var olan okullar, öğretmenler ve planlar bu istenen şeyi gerçekleştirecek nitelikte değildi. Eğitim sisteminde yaşanan sıkıntılar işverenleri de olumsuz etkilemekteydi. Mesleki Teknik Eğitimde de köklü değişiklikler yapılmalıydı. Osmanlı Devletinde üst düzeyde mesleki eğitim çalışması yoktu. Parasal kaynaklar yerel valiler tarafından karşılanmaktaydı. Bu sebeple 19. Yüzyılın ortalarına doğru mesleki ve teknik okullar açılmaya başlandı. Sanat okullarına Cumhuriyet dönemi öncesinde öğretmen ihtiyacını ustalardan karşılamaktaydı. Bu yollar ile öğretmen ihtiyacı tam karşılanmadığı için bir çok sanat okulu kapatılmak zorunda kaldı. Tüm bu sebeplerden dolayı Cumhuriyet Hükümeti bu zor şartlar altında mesleki teknik eğitim ile ilgilenmek zorunda kalmıştır. Bu sebeple Alfred Kühne ve Ömer Buyse ülkemize davet edilmiştir. Atelye ve meslek dersleri öğretmeni sorununu çözmek için yurt dışına

öğretmenlerimiz gönderildi ve yurt dışından da uzman kişiler ülkemize davet edildi (Duman,1991).

Öğretmen yetiştirme sorunu geçmişte olduğu gibi günümüzde de tartışılan bir konudur. Çünkü gelecek kuşakların iyi yetişmesi için nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi gerekmektedir.

Baltacıoğlu (1934) "Hocalık, mesleklerin en narin olanlarından biridir. Bu genç yolcunun yüksek eğitimi ve deneyimli bir felsefe kültürü yoksa ne yapabilir ki? İlkokul öğretmenini de bir üniversite mezunu olarak yetiştirip geliştirmek gereklidir" diyerek öğretmenlerin üniversite mezunlarından olması gerektiğini söylemiştir.

1937 yılına kadar endüstriyel meslek liselerine öğretmen yetiştiren bir kurum mevcut değildi. Bu liselerde mevcut teknik öğretmenler mahalli sanatkârlar arasından seçilmişlerdi. 1927 yılında bu problem Milli Eğitim Bakanlığı'nın dikkatini çekmişti. Bunun için 1927'den 1939'a kadar 133 kadın ve erkek yurt dışında yetiştirilmek üzere gönderilmiş ve 65 yabancı da Türkiye'ye davet edilmiştir (Mahiroğlu,1993).

Daha sonra Erkek Teknik Öğretmen Okulu 1937 yılında Ankara'da açılmış ve bugün bu okul Gazi Üniversitesine bağlı Mesleki Teknik Eğitim Fakültesi olarak öğretimine devam etmektedir. 1962 yılında Kız Sanat Öğretmen Okulu, 1934 yılında Kız Teknik Öğretmen Okulu, 1956 yılında ticaret okullarına meslek öğretmeni yetiştirmek üzere 3 yıllık Ticaret Öğretmen okulu, 1938 yılında faaliyete geçirilen Köy Kadınları Gezici Kurslarına öğretmen yetiştirmek amacıyla 1964 yılında Gezici Kadın Kurs Öğretmeni Yetiştirme Merkezi açılmıştır (Cicioğlu,1985).

1951 yılında başlayarak ülkenin birçok yerlerinde imam hatip okulları açılmış, bütün orta okul bünyesinde de din dersleri konulmuştur. Bu durum karşısında bu okullarının meslek dersleri ve orta dereceli okulların din bilgisi dersleri için uzman öğretmenlerin yetiştirilmesi

gerekmıştır. Uzun bir süre din bilgisi dersleri ilahiyat fakültesi mezunları tarafından okutulmuş, 1959 yılında Yüksek İslam Enstitülerinin açılmasıyla din eğitimi alanında ortaöğretim öğretmenliği için yeni bir kaynak sağlanmıştır. Bu enstitülere, imama-hatip liselerini bitirenler sınavla alınır. 2547 Sayılı Yükseköğretim yasası ve bu yasaya dayanılarak çıkarılan 41 Sayılı KHK ile bu enstitüler, ilahiyat fakültelerine dönüştürülmüştür (MEB,1995).

Günümüzde teknik öğretmen olmak için üniversite sınavlarına girmek ve dört yıllık lisans puanı almak gerekmektedir. Yeterli puan alındıktan sonra üniversitelerin Teknoloji Fakülteleri bölümlerinden lisan eğitimini tamamlamak gerekmektedir. Lisans eğitimini başarılı bir şekilde bitirdikten sonra pedagojik formasyon eğitimi görmek gerekmektedir. Bu eğitim sonunda da Kpss sınavına girip geçerli puan alındıktan sonra kişiler Teknik Öğretmen olabilmektedir. Bu öğretmenlerin görevlerinden bazıları aşağıda belirtilmiştir:

Teknik Öğretmenin Görevleri: Mesleki ve Teknik öğretmenler döner sermaye planı, atölyede var olan takım ve aletlerin bakımını yapma, mesleki eğitim fuarlarına katılma, işletmeye gönderilecek öğrencilere bu konularda rehberlik yapma gibi görevleri bulunmaktadır (e-Mevzuat,2013).

Teknik öğretmen olmak tüm bu sayılan tüm bu görevlerini eksiksiz bir şekilde yerine getirmektedir. Hatta bütün bu görevlerin dışında öğrenci ile var olan güzel iletişimi sayesinde aralarında kuvvetli sevgi bağları oluşmaktadır. Çünkü öğrenci teknik öğretmeni, öğretmenden çok kimi zaman ustası olarak gördüğü için aralarındaki iletişim ve sevgi bağı daha güçlü olmaktadır. Öğrenciler birey olarak ele alındığı zaman duygusal yapılarını ancak yakın oldukları kişiler ile paylaşmaktadır. Bu yakınlık öğrencileri iyiye, doğruya ve eğitim hayatındaki olumlu yönlendirmelerde güzel sonuçlar ortaya koymaktadır.

İlgili Araştırmalar

Yurtiçinde yapılan araştırmalar. Araştırma konusunun güncelliği nedeniyle teknik eğitim fakültelerinin dönüşümü hakkında alan yazında çok sınırlı araştırma mevcuttur.

Akpınar'ın (2005) yapmış olduğu “Teknik Öğretmen Yetiştirme Sorunu ve Teknik Eğitim Fakültelerinin Geleceği” adlı yapmış olduğu çalışmasında mesleki ve teknik eğitim fakültelerinin var olan sorunlarını dile getirmeye çalışmış ve bazı önerilerde bulunmuşlardır. Akpınar'a göre; “Mevcut TEF, ABD Teknoloji Fakülteleri var olan eğitim şeklini tekrar gözden geçirmeli ve yeni çözüm önerileri sunulması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu fakültelerin, Teknoloji Fakültelerine dönüşmesi gerektiğini ve mezunlarının da Üretim Mühendisi yetkisi verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Mahiroğlu'nun (2006) yapmış olduğu “Mesleki ve Teknik Eğitimde Öğretmen Yetiştirme Sorunları ve Çözüm Önerileri” adlı çalışmasında mesleki ve teknik eğitimde var olan sorunları gruplara ayırmışlardır. Bu sorunların en belirginleri ise “mezun talep dengesizliği”, “mesleki ve teknik eğitimde giderilemeyen kalite sorunu”, eğitime ve öğretme yeterlilikleri kazandırılması düşünülen derslerdeki eksiklikler” ve “meslek öğretmeni yetiştirmesindeki yaşanan kargaşa” başta gelen sorunlar olarak görülmektedir. Var olan sorunlara getirilen ilk çözüm olan 1. modelde “Mesleki ve teknik eğitim fakültelerinin eğitimlerine kaldıkları yerden devam etmeleri ve görev ve unvan sorunlarının düzenlenmesi yeniden düzenlenmesidir” 2. Model fakültelerin adları aynı kalarak ya da değiştirilerek iki farklı şekilde mezun vermesidir. 3. Model ise fakülteleri aynı kalarak ya da değiştirilerek lisansla alınan öğretmenleri özel sektörde iş istihdamı yapmaları ve gerek duyulduğu zaman yüksek lisans yoluyla öğretmenliğe alınması gerektiğini ifade etmişlerdir. İstanbul ticaret odasının (İTO) (2008) “Mesleki Eğitim ve Teknik Eğitim Fakülteleri” adlı çalışma, toplam 8 ilde-10 okulda, 2477 öğrenci ve 124 öğretim elemanı ile, iki farklı soru kullanılarak yapılmıştır. Sonuç olarak mesleki ve teknik eğitim fakültelerinde görev yapmakta olan

akademisyenlerin, öncelikle okullarının alt yapı yetersizliği ve gelen öğrenci kalitesinin düşüklüğü konusunda oldukları, sadece öğrenci kaynaklı sorunların değil aynı zaman da öğretim elemanı yapısında da sorunlar yaşandığı, piyasa ile okullar arasında yeterince kaliteli ve verimli bağ bulunmadığı, çözüm yolu olarak da bu fakültelerin kapatılarak teknoloji fakülteleri şeklinde değiştirilmesinin gerektiğini düşünmektedirler.

Nogay'ın (2007) “Türkiye’de Meslek Eğitimi Sorunu ve Çözüm Önerisi” çalışması Türk mesleki ve teknik eğitiminin gerek program ve mevzuat yönünden, gerekse ders kitapları ve teşkilatlanma yönünden okullarımız sanayinin çok gerisinde kaldığı düşüncesini vurgulayarak bu konuda alan ilişkin sorunları ve çözüm önerilerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Mesleki-teknik eğitime tarihsel gelişim çerçevesinden bakan araştırmacı yaşanan aksaklıkları ve bu aksaklıkların doğurduğu sonuçları tam olarak tespit etmiştir. Ülkeler için önemi tartışılmaz olan meslek eğitiminin Türkiye için de ne kadar hayati öneme sahip olduğu sürekli olarak öne çıkarılan çalışmada araştırmacının bazı sorunlara ilişkin diğer araştırmalardan farklı olarak dile getirdiği öne çıkan önerisi aşağıdaki şekildedir:

Yetkililerin de belirttiği gibi “meslek liseleri kalifiye eleman yetiştiren kurumlardır.” düşüncesinden toplum olarak vazgeçilmeli, “usta ve yetkili arasındaki yardımcı teknik eleman” olduğu kabul edilmeli, 1992 yılından beri çıkarılmayan “teknisyenlerin yetki ve görevlerine dair yönetmelik” çıkarılmalıdır. Var olan ihtiyacı gidermesi adı altında tüm meslek liseleri Mesleki Eğitim Bünyesinde toplanmalıdır.

Anapa (2008) “Avrupa Birliği’ne Uyum Sürecinde Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim” başlıklı yayımlanmamış yüksek lisans tezinde Türkiye’de mesleki-teknik eğitimin tarihsel gelişimi ayrıntılı olarak ele alınırken AB sürecinin mesleki-teknik eğitimimize yansımaları incelenmektedir. Araştırmacı AB sürecinde Türk mesleki-teknik eğitiminin

istenen başarıya ulaşamadığı sonucuna varırken göze çarpan aşağıdaki bazı nedenleri dile getirmektedir:

- Mesleki yeterliliklerin belirlenmesinde sadece ulusal ve uluslararası sermayenin ihtiyaçlarının dikkate alınması, soran, sorgulayan ve geliştiren bir birey yetiştirilmesi için gerekli olan entelektüel gelişimin müfredat dışı bırakılması,

- Eğitim sisteminde sadece mevcut teknolojilerin kullanımının öğretilmesi, yapılan işin etkinliğinin ve verimliliğinin artırılması için teknoloji veya sistem geliştirmeyi sağlayacak donanımın verilmemesi,

- Uygulamalı eğitimler ile bireylerin niteliklerinin artırılmaya çalışıldığı belirtilse de, iş başında eğitimin büyük oranda sermaye için “stajyer” adı altında ucuz işgücü olarak kullanımının kontrol edilememesi

Şahin ve Fındık'ın 2008'de yapmış olduğu “Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim: Mevcut Durum, Sorunlar ve Çözüm Önerileri” adlı çalışmasında gelişmiş ülkelerde % 65-70 aralığında var olan mesleki eğitim oranı ülkemizde % 36,7 düzeyindedir. Son on yılda mesleki eğitimin tüm ortaöğretimdeki kısmının gelişmiş ülkeler oranına yükselmesi gerekirken, bu oran % 45,8’den % 36,7’ye düşmüştür. “Son zamanlarda uygulanan yanlış politikalar yüzünden meslek liselerini tercih eden öğrenci sayısı azalmış, buna karşın Teknik Eğitim Fakülte sayısı artmıştır. Bu durum neticesinde ise Teknik Eğitim Fakültesi mezunu öğretmen adaylarının öğretmen olmaları bir hayli zorlaşmıştır. Öğretmen olamayan bu teknik öğretmenler, kamunun farklı alanlarına ve özel piyasaya yönelmek zorunda kalmışlardır. Bu durum da yetki ve sorumluluk sorununu beraberinde getirmiştir. Bu nedenlerden dolayı araştırmada “Teknik eğitim fakültesi (TEF) mezunlarının kamu ve özel sektörde karşılaştıkları unvan problemleri çözümlenmelidir”, “AB ile uyum çerçevesinde yürütülen Teknik Eğitim Fakülte’lerini Teknoloji Fakültesine dönüştürme çalışmalarında yetki ve unvan boyutu

giderilmelidir”, “Yeni Mesleki ve Teknik Eğitim Fakülteleri ve MYO’lar ihtiyaç duyulduğunda açılmalıdır” önerileri getirilmiştir.

Tosun (2010) “Tanzimat’tan Günümüze Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim Politikaları” adlı çalışmanın amacını, Türkiye’de geçici olarak değişen mesleki-teknik eğitim politikalarının incelenmesi olarak vermektedir. Çalışma; eğitim, mesleki ve teknik eğitim kavramlarının tanımı ile başlanmış ve bu tanımların siyaset, yönetim ve ekonomi ile olan ilişkisi açıklanmaya çalışılmış, eğitimi devam eden öğrencilerin temel eğitimi aldıktan sonra mesleki eğitime geçiş yapabilmeleri ve bu kurumlardan mezun olan öğrencilerin yükseköğretime yerleştirilmesi ile mesleki-teknik eğitim veren kurumlara da değinilmiştir.

Eroğlu (2012), “Mesleki Ve Teknik Eğitim Fakültelerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Öğrenme Stratejilerinin İncelenmesi” çalışmasında mesleki ve teknik eğitim fakülteleri öğrencilerinin kullandıkları öğrenme stratejilerini farklı değişkenler açısından incelemektedirler. Yapılan çalışmada tarama modeli seçilmiştir. Araştırmanın örneklemini 2575 kişiden oluşmaktadır. Öğrenme taktiklerinden dikkat, anlamlandırma, hatırlama ve bilişi yönetme stratejileri arasında akademik başarı olarak anlamlı derece fark olduğu tespit edilmiştir. Mesleki ve teknik eğitim fakülteleri öğrencilerinin fakülteye ilk başladıkları anlarda çeşitli anketler uygulayarak hangi öğrenme stilinde daha verimli olduklarını belirlemelidirler.

Uçar ve Özerbaş (2013) “Mesleki ve Teknik Eğitimin Dünyadaki ve Türkiye’deki Konumu” adındaki bilimsel yayınlarının amacını mesleki-teknik eğitimin Dünya’da ve Türkiye’deki durumunu araştırarak mesleki eğitimde görev yapan akademisyenlerin ülkemizde var olan mesleki teknik eğitim bünyesinde karşılaşılan sorunlar üzerinden görüşlerini belirlemektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini ise Ankara ilinde bulunan Gazi Meslek Yüksekokulu ile Atatürk Meslek

Yüksekokulunda görev yapmakta olan toplam 6 akademisyene uygulanmıştır. Araştırmanın verilerini toplamak için “standartlaştırılmış açık uçlu görüşme formu” kullanılmıştır. Modüler eğitime ile ilgili önemli bulgulara ulaşılmıştır. Modüller eğitim amacına uygun uygulanamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bütün bu sebeplerden dolayı modüler eğitim-öğretim programı için tekrar planlar kurulmalıdır.

Duman (2014), “ Mesleki Ve Teknik Eğitime Öğretmen Yetiştiren Yükseköğretim Kurumlarının Kuruluşu, Gelişimi Ve Kapatılmaları” çalışmasında bu kurumların, 1982 öncesinde olduğu gibi, kapatıldıkları tarih olan 2009 yılına kadar mesleki-teknik eğitime öğretmen yetiştirme işlevlerini sürdürmüşlerdir. Bu kapatılma sonucunda öğretmen ihtiyacının nereden karşılanacağı sorunu ortaya çıkmıştır. Bu soruna Duman iki türlü çözüm önerisinde bulunmuşlardır. Birincisi yeniden ve sıfırdan başlayarak, alan taassubundan, öğretim elemanlarının hangi derslere gireceği endişesinden kurtularak, Bakanlığın ihtiyaç duyduğu öğretmenlik programlarını kapsayan, sayısı iki ya da üçü geçmeyen yeni bir Mesleki ve Teknik Eğitim Fakültesi'nin açılması, bu fakültelere Bakanlığın ihtiyaç duyduğu sayı ve nitelikte öğrenci alınmasıdır. Bu fakültelerin mesleki eğitime öğretmen yetiştirmede alt yapısı ve zengin birikimi olan Gazi ve Marmara Üniversitelerinde açılmasının uygun olacağını düşünmektedirler. İkinci çözüm yolu ise, meslek alanlarıyla ilgili alan fakültesi mezunlarına pedagojik formasyon vermek yoluyla meslek öğretmeni yetiştirmektir. Ancak burada düşünülen ve uygulanması istenen pedagojik formasyon eğitimi, ülkemizde geçmişten günümüze 3-4 ay gibi kısa zaman dilimlerine sığdırılan, adeta “patalojik formasyon”a dönüşen pedagojik formasyon eğitiminden ziyade verilecek eğitimin süresi 1.5 yıldan az olmayan, eğitim teori – uygulama boyutuyla, etkin ve kurumsallaşmış bir enstitü ve okul işbirliği içerisinde gerçekleştirilmelidir. Bu eğitime, Bakanlığın öğretmen ihtiyacı kadar sayıda, sektörde alanıyla ilgili en az 3 yıl tecrübesi olanlar mülakat yoluyla seçilerek

alınmalıdır. Pedagoji veya Eğitim Bilimleri Enstitülerinde yüksek lisans düzeyinde uygulanan bu programdan mezun olanların da öğretmenliğe atanmaları sağlanmalıdır.

Yıldırım ve Çarıkçı (2017), “Mesleki Ve Teknik Anadolu Liselerinde Görev Yapan Eğitim Yöneticisi Ve Öğretmenlerin Örgütsel Sessizlik Düzeylerinin incelenmesi” adlı çalışmalarında araştırmada kullanılan örneklem grubu, Isparta ili 2016-2017 Eğitim döneminde 7 Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde görev yapmakta olan 35 okul yöneticisi ve 462 öğretmenden, araştırmaya katılmayı kabul eden 94 kadın ve 181'i erkek 275 öğretmen, 2 kadın 21 erkek Okul Yöneticisi olmak üzere toplamda 298 eğitim camiasından oluşmaktadır. Uygulamaya katılan eğitimcilerin örgütsel sessizlik düzeylerinin belirlenmesinde Van Dyne ve diğerleri (2003) tarafından geliştirilen “Örgütsel Sessizlik Ölçeği”nden faydalanmışlardır. Yapılmış olan MANOVA analizinden elde edilen verilere göre anlamlı farklılık düzeyi $p < 0,05$ olarak bulmuşlardır. Araştırma sonucunda, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin örgütsel düzeyde sessiz kalma tutumlarının “orta düzeyde” olduğunu ifade etmişlerdir.

Taş (2017), “Teknik Öğretmenlerin Kullandıkları Örgütsel Güç Kaynakları” adlı çalışmasına örneklem teşkil eden grup Süleyman Demirel Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi’nde 2014-2015 eğitim öğretim döneminde öğrenim görmekte olan ve okul deneyimi adlı dersi alan 115 aday öğretmenden oluşmaktadır. Veriler, “eğitim yöneticilerinin tercih ettikleri örgütsel güç kaynağı” ölçeğini tercih etmişlerdir.

Özer (2018), “2023 Eğitim Vizyonu ve Mesleki ve Teknik Eğitimde Yeni Hedefler” adlı çalışmasında yeni dönemde mesleki ve teknik eğitimin uygulamada fark oluşturacak yapılanmaya değer verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bundan sonraki hedeflerde öncelikli amaç, ana politikalarda yapılacak güçlü bir değişiklik değil, uygulama becerilerinin

hedefte olduğu, iş sahipleri ile kaliteli birlikteliğin kurulduğu ortamların oluşturulması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Özer (2019), ‘‘Mesleki ve Teknik Eğitimde Sorunların Arka Planı ve Türkiye’nin 2023 Eğitim Vizyonunda Çözümüne Yönelik Yol Haritası’’ adlı yapılan çalışma ile ülkemizde var olan mesleki eğitim sorunlarını bütün ince ayrıntısına kadar incelemişlerdir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından açıklanan 2023 Eğitim Vizyonu bünyesinde çözüm önerileri sunmuşlardır. Bu çözüm önerilerinden ilki, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarına akademik yönden düşük öğrencilerden oluştuğu bu sebeple mesleki teknik eğitimin olumsuz algısının geçmediği görülmektedir. İkinci olarak eğitim sürecinin iş yeri temsilcileri ile ortak bir plan dahilinde yürütülmediğinden kaynaklanan eksiklerdir. Son öneri ise, mesleki ve teknik eğitimden mezun olanların sektör hayatlarında yaşadıkları sorunlardır.

Yurtdışında yapılan araştırmalar. Araştırma konusunun güncelliği nedeniyle teknik eğitim fakültelerinin dönüşümü hakkında alan yazında çok sınırlı araştırma mevcuttur.

Hsiu-Te Sung,Szu-Chi Hsieh, Wei-Sheng Hung (2012), ‘‘Tayvan’daki teknik ve mesleki eğitim politikamızın sosyal adalet yönünü araştırmak’’ adlı çalışmaların da, teknik ve mesleki eğitim alan öğrencilerin sosyal ve ekonomik statünün düşük öğrenciler olduğunu belirtmişlerdir. Onlar için ayrılan kaynak yetersizliğinden dolayı dezavantaja sahip olduklarını belirtmektedirler. Bu nedenle, teknik ve mesleki sistemdeki öğrencilerin daha da zayıflamalarını önlemek için 3 farklı öneride bulunmuşlardır.1) Kültürel Konsept Seviyesi: Eşit eğitim fırsatını ve sadece toplumu gerçekleştirme planında, kaynak dağılımı kesinlikle önemlidir; daha derin köklü problemleri çözmenin anahtarı, hem eşitlik hem de adaletin somut olarak gerçekleştirilmesini kolaylaştırmak için çözüldükten sonra bireysel varlık için güçlenmeye ek olarak, baskın yapının çözülmesine dayandığı kanısına varmışlardır. Tayvan toplumu çoğulcu ve kapsayıcı olduğundan ve sadece çocukların uyarlanabilir bir ortamda

büyümlerine izin vererek “neyi sevdiklerini seçin, neyi seçtiklerini seçin”, “teknoloji ve meslek uzmanını” veya ilgili konular ile ödüller verilmesi gerektiğini belirtmektedirler. Bu ödüller ayrıca sahnenin arkasında çalışan öğretmenleri de içermesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Mevcut hükümetin bu durum üzerine yoğunlaşması gerektiğini düşünmektedirler.

2) Politikadaki yasal seviye : Milli Eğitim Bakanlığı tarafından teşvik edilen teknik ve mesleki eğitimin yeniden yapılandırılması projesi kapsamında, “pragmatik özelliklerin geliştirilmesinin güçlendirilmesi” ve “teknik insan kaynağının eğitiminin rollerinin uygulanması”; ve bunlar, işgücü becerisinin iyileştirilmesini veya mesleğin dönüştürülmesini kolaylaştırmak için mesleki eğitim ve öğretim yoluyla yaşam boyu öğrenme kavramını somut bir şekilde uygulayabilen “Avrupa 2020 stratejisine” benzer olduğunu düşünmemektedirler. Ek olarak, Avrupa 2020 özellikle dezavantajlılara mesleki eğitim ve öğretim sağlamayı öneren bir tasarıdır. Teknik ve mesleki eğitimin rolüne nasıl öncülük edileceği, sosyal olarak dezavantajlı olanlara bir beceri öğrenme, işsizliği azaltma, sosyal yük oluşturmamaya yardım edecektir; ve bunlar, Tayvan'ın resmi makamlarının üzerinde durulması gereken gelecekteki gelişmeler olması gerektiğini belirtmişlerdir. 3) Kaynak tahsisat seviyesi: İktidarda olanların, dünyada en iyi 100 üniversite sıralamasının yapılmasına fon sağlama konusuna odaklanmak yerine, teknik ve mesleki sistem gereksiniminin gerçek ihtiyaçlarına dayanarak uygun fon tahsis etmelerini beklemektedirler. Teknik ve mesleki eğitim, ekonomik kalkınmamızın köküdür ve sadece eğitimin kökenine özen göstererek, çiçek açmaya şahit olmak ve emeğin meyvelerini üretmek, rekabet gücümüzü ve değerlerimizi korumak ile mümkün olabileceğini savunmaktadırlar.

Guo, Guiying, Qiu, Baishuang, Li (2016), “İnternet + Eğitim” Geçmişine Dayalı Mesleki Eğitim Öğretmenlerinin Yeteneklerini Geliştirme Stratejileri Üzerine Bir Çalışma” yapmış olduğu çalışmada Mesleki eğitim öğretmenlerinin yeteneğinin gelişimi, meslek eğitimi alanında önemli bir araştırma konusudur. Araştırma temelinde, araştırma çerçevesini

oluşturmuşlardır ve mesleki eğitim öğretmenlerinin yeteneğinin mevcut durumunu analiz etmişlerdir. Ardından, mesleki eğitim öğretmenlerinin "İnternet + Eğitim" geçmişini temel alan yeteneklerini geliştirmek için gerçeklikle iç içe geçmiş stratejiyi oluşturmuşlardır. Bu yöntemin var olan öğretmen eğitimi modunu değiştirmesine gerek yoktur, ancak mevcut duruma göre eğitim seviyesini belirlemek ve terfi ve uygulama için daha yüksek bir uygulanabilirlik sağlamak için adım adım eğitim içeriğini artırmak gerektiğini düşünmektedirler. Mesleki eğitim öğretmenin yetenek geliştirme stratejisini daha da eksiksiz ve mükemmel hale getirmek için bu araştırmanın takip eden araştırma içerikleri olacağını düşünmektedirler. Aynı zamanda sadece stratejileri ve detaylı kuralları uygulamak, mesleki öğretmenlerin yetenek hedeflerini artırabilir.

Yunos, Sern, Hamdan ve Hidayah (2016), " Teknik ve mesleki eğitim ve öğretimin sürdürülebilirliğindeki değişiklikler ve zorluklar - öğretmen eğitimi programı: Bir vaka çalışması" yaptıkları çalışmalarında, Malezya'daki Teknik ve Mesleki Eğitim ve Öğretim (TVET) Öğretmenliği Eğitim Programının 21. Yüzyılda Nasıl Sürdürülebileceğini araştırmaktadırlar. Paydaşların karşılaştığı değişiklik ve zorlukları incelemek için bir vaka çalışması yapmışlardır. Veri toplama süreci, TVET Öğretmen Eğitimi Programındaki uzmanlarla yarı yapılandırılmış dört görüşmeden oluşmuştur. Vaka çalışmasından elde edilen bulgular, paydaşların karşılaştığı zorlukların öğretmenlerin öğrenmeye karşı tutumlarını içerdiğini; toplumun TVET'te ikinci sınıf eğitim olarak algılanması; kurumlar ve endüstriler arasında ortaklık eksikliği; ve TVET Öğretmen Eğitimi Programının kalitesini iyileştirmede pragmatik politikaların eksikliğini içermektedir. Bu çalışmadan elde edilen bulgular, TVET Öğretmen Eğitimi programının sürdürülmesinde karşılaşılmaması gereken temel zorlukları aydınlatmaktadır. Kurumlar, endüstriler ve topluluklar ile liderliğin oluşturduğu TVET ortamı, destekleyici ve denge ekosistemi oluşturmak için işbirliği yapmak zorunda olduklarını ifade etmişlerdir. Diğer TVET programları gibi, TVET TE programının sürdürülebilirliği de

uluslararası endüstrilerle işbirliği ile mümkün olabileceğini düşünmektedirler. TVET öğretmenlerinin becerilerini parlatmada Nesnelerin İnterneti (IoT), Siber Fiziksel Sistemler (CPS) ve büyüyen teknolojik eğilim etrafında dönen 4. Endüstri Devrimi ile plabileceğini düşünmüşlerdir. İşçilerin teknolojiye göre yer değiştirmesinin artmasına ve karanlık taraftaki işgücü piyasasının bozulmasına neden olan bu yeni devrim, TVET öğretmenlerinin becerilerini yönetmelerini ve bu farkındalığı öğrencilerine kazandırmaları için önemli bir fırsat olarak görmektedirler.

TVET öğretmenlerine gelince, aralarında Yaşam Boyu Öğrenme kavramı sıkı bir şekilde uygulanmalıdır, çünkü öğrenme onları zaman içinde geçerli kılacağını düşünmektedirler. Bu nedenle, TVET'in yetenekleri arasında yetkinlik kazanma becerisini teşvik etmek önemlidir; böylece hükümetin teknoloji kullanıcısı olmaktan teknoloji tedarikçisine adım atma misyonu ve vizyonunu elde etmek mümkündür. Ayrıca, 21. Yüzyılın gereği ile birlikte entelektüel, ruhsal, duygusal ve fiziksel olarak dengeli ve uyumlu bir öğretmen üretme konusunda Ulusal Eğitim Felsefesini yerine getirme çabasıdır.

Nooruddin (2017), “ Pakistan'da Ekonomik Büyüme İçin Teknik ve Mesleki Eğitim ve Öğretim” adlı çalışmalarında Teknik ve Mesleki Eğitim ve Öğretim (TVET) Pakistan'da ekonomik olarak büyümeyi ele almışlardır. Pakistan gibi gelişmekte olan bir ülkenin TVET için sistematik, iyi düşünülmüş ve karmaşık bir politika yerine, basit ve birbirini izleyen politika önermektedirler. Bunlar; girdi, süreç ve çıktı olarak karşımıza çıkmaktadır. Girdiler, TVET'in talep ve arzını vurgulamak ve eşleştirme olarak karşımıza çıkmaktadır. Süreç hem örgün hem de yaygın eğitimi ayrıntılı olarak düzenleme ile olabileceğini belirtmişlerdir. Son olarak, çıktılar ise ekonomik etkiler, teknolojik kalkınma, insan gücü kalitesi ve lider ekonomik büyüme ve kalkınma olarak belirtmişlerdir. Bu nedenle, güçlü yapılabilir reformların yapılmasını önermektedirler. Pakistan'da Bilgiye Dayalı Ekonomi eğitim ve öğretim politikası yapılarak Due kavramsal öğrenme ve yüksek becerilere önem verilmeli ve

bu şekilde de iş gücünün artan taleplerini karşılayacak şekilde hizalanması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Jailani, Md. Y.Siti, N. K. R. Faizal, A. N. Y.Maizam, A.Syahril, S.Marina, I. M.Lee, M. F.Tee, T. K.Sumarwati, S. SriIrfan, D. Dedy Junita, S.(2017), “ Teknik mesleki eğitim ve öğretim öğretmenleri arasında mesleki pedagoji” çalışmalarında Teknik Mesleki Eğitim ve Öğretim (TVET) öğretmenleri arasında mesleki pedagojiyi etkileyen seçili faktörleri tartışmaktadırlar. Mesleki pedagoji öğretmenlerinin kapsamını anlamak için, UNESCO-UNEVOC e-Forum Notunda yer alan mesleki pedagojinin tüm bileşenleri temel teori olarak kullanılmışlardır. Bu araştırmada bilimsel dergiler, önceki çalışmalar ve bilimsel kitaplar gibi doküman analizi kullanılmışlardır. Öğretme ve öğrenme stratejileri, TVET öğretmenlerinin teorik, pratik ve teknik çizimleri olan öğrenme içeriğine dayanarak uyguladığı öğretim ve öğrenme yöntemlerini tanımlamak için kullanılabilirliğini ifade etmişlerdir. Pedagojik kararların unsurları, TVET öğretmenleri tarafından benimsenen pedagojik kararları teorik, pratik ve teknik çizimlerin öğrenme içeriğine dayanarak belirlemek için kullanılabilirliği kanıtına varmışlardır.

Kilbrink, Bjurulf, Liesbeth K. J. Baartman & Elly de Bruijn (2018), “İsveç teknik mesleki eğitiminde öğrenmenin aktarılması: enerji ve endüstri programlarındaki öğrenci deneyimleri” adlı çalışmalarında mesleki eğitimde en önemli konulardan biri olan okulda öğrenme ile farklı işyerlerinde öğrenme arasındaki etkileşimdir. Öğrencilerin öğrendiklerini bu farklı öğrenme alanları arasında nasıl aktarmaları gerektiğini araştırmışlardır. Yapılan bu çalışma ile teknik mesleki eğitimde bu süreçle ilgili anlayışımıza yeni bir bakış açısı ekleyerek geliştirmeyi hedeflemektedirler: Fenomenolojik Yaşam Dünyası Yaklaşımı. İsveç lise okulunda Enerji ve Endüstri programlarına kayıtlı öğrencilerle 11 görüşme yapmışlardır. Verilerden üç sonuç elde etmişlerdir: yeni durumlar için öğrenme, teori ve uygulamanın çeşitliliği ve entegrasyonu.

Öğrencilerin öğrenme süreçlerinde edindikleri deneyimlerin, yeni durumlar için nasıl öğrendiklerini etkilediğini gösterdiği sonucuna ulaşmışlardır. Öğrencilerin röportajı anlatımlarında, bilinmeyen bir gelecek için aktarma ve öğrenme amacıyla görevlerdeki, arenalardaki ve öğrenme durumlarındaki çeşitliliğin önemi vurgulanmaktadır. Öğrenciler öğrenme ile ilgili teori ve pratiğin bütünleşmesinin onları gelecekteki çalışmalar için nasıl hazırladığını düşündükleri sonucuna ulaşmışlardır. Bununla birlikte, yapmış oldukları bu çalışma İsveç'te çıraklık yapan bir pilot programa katılan sınırlı bir öğrenci grubuna dayanmaktadır ve öğrenciler gönüllü olarak sonuçları etkilemiş olabilecek çalışmaya katılmayı kabul etmişlerdir. Daha geniş bir görüş elde etmek için öğrenci transfer tecrübesi ile ilgili daha ileri çalışmalara ihtiyaç olduğunu düşünmektedirler.

Roofe and Ferguson (2018), “ Jamaika'da Alt Orta Seviyede Teknik ve Mesleki Eğitim ve Öğretim Müfredatı: Sürdürülebilir Kalkınma İçeriği için Eğitimin Ön Araştırması” adlı çalışmaların da Jamaika'daki TVET müfredatı eğitim sisteminin orta seviyelerindedir. Her seviyede müfredatın yeniden düzenlenmesi gerektiğini belirtmektedirler. Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü Birleşik Devletler gibi kurumlar tarafından çeşitli uluslararası belgeler bu çalışmaya ön araştırma yapmak için kullanmışlardır. Çalışmada nitel içerik analizi yaklaşımı kullanmışlardır. Bu ön analiz iç içe geçecek diyalog, uygulama ve politika için bir fırsat olduğunu düşünmektedirler. Böylece müfredat değişikliği için önderlik ettiğini düşünmektedirler. TVET'in konu sınırlarını azaltmak ve öğrencilerin sürdürülebilir kalkınmaya karşı eleştirel bilincini uyandırmak için birleştirici güç olduğunu düşünmüşlerdir. Bununla birlikte, bunun Ar-Ge'yi gerçekleştirme için Müfredat, ilave ESD temalarının kasıtlı olarak dahil edilmesine yönelik olarak yeniden yönlendirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Nkalane (2018), “ Mesleki Eğitimde Kapsayıcı Değerlendirme Uygulamaları: Teknik Mesleki Eğitim ve Öğretim Koleji Örneği ” çalışmasında Güney'deki tüm TVET kolej

öğrencileri için fırsatlar dahil ettiği ve yarattığı düşünülen değerlendirme uygulamaları kapsayıcı önlemleri incelemeyi amaçlamaktadırlar. Örnek olay tasarımı için nitel araştırma yaklaşımı ve dört kampüsten on öğretim görevlisi ile görüşmüşlerdir. Verileri yarı yapılandırılmış görüşmelerle toplanmışlardır. TVET kolejlerinde öğrencileri desteklemek için kapsamlı değerlendirme uygulamaları kullanılabileceğini belirtmişlerdir. Profesyoneller için kapsayıcı değerlendirme uygulamalarında mesleki eğitimin ele alınması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretim elemanlarıyla yapılan görüşmeler net bir şekilde mesleki eğitim konusunda yetersiz kaldıklarını düşünmektedirler. Öğretim elemanlarını değerlendirme becerilerine yönlendirmek için eğitim el kitabı geliştirilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Bu eğitim alacak öğretim görevlilerine öğrenme güçlüğü çeken öğrencileri değerlendirme ve destekleme bilgisi sağlayacağını ifade ettiler. Hizmet içi eğitimin bir parçası olarak öğretim üyeleri için öğrenme güçlüğü çeken öğrencilere nasıl yapıcı geribildirim verileceği konusunda özel eğitim sağlanması gerektiğini düşünmektedirler.

Towey, Walker ve Ng (2019), 'Geleneksel Yüksek Öğretimde Teknik Ve Mesleki Eğitim ve Öğretimde Mühendislikte Sürdürülebilirlik İçin Çevresel Düşünceler' adlı çalışmalarında geleneksel yüksek öğretimde (THE) ve teknik ve mesleki eğitim ve öğretimde (TVET) mühendislik konularının verilmesini incelemeyi amaçlamaktadırlar. Hem ETHE'de hem de TVET'teki ana konuların belirlenmesi, daha iyi iletişim ve etkileşimde bulunmanın ön şartıdır. Bulunulacak olan etkileşim öğrencileri içermeli ve girdilerini ön planda bulundurmalıdır. Birçok ETHE ve TVET konularını belirten belirsizlik, tamamen olumsuz bir algı olarak görülmemeli, aksine CS'de görüldüğü gibi, paydaşları bir araya getirmek ve daha iyi bir iletişim ve tedarik geliştirmek için bir fırsat olarak görmüşlerdir. Bu var olan belirsizliğin benimsemesi, gelecekteki ilgili araştırma yönlerini de etkileyecektir. Eğitim 4.0'ın vaadi ve gelişen eğitim teknolojisinin maddi güçlenmesiyle eğitimin daha da güçleneceğini düşünmüşlerdir.

Baumeler (2019), ‘‘ Yeterlik Temelli Mesleki Eğitim ve Öğretim ve Kültürel Bağlam Duyarlılığı’’ adlı çalışmalarında, yeterlilik temelli mesleki kavramın olup olmadığı sorusunu ele alırken eğitim ve öğretim (MEÖ) bir kültürel bağlamdan diğerine aktarılabilineceğini düşünmüşlerdir. Çizim karşılaştırmalı eğitim ve sosyolojik neo-kurumsalcılığın teorik kavramları üzerine, yetkinlik tabanlı Mesleki Eğitim ve Öğretim, yeni bir paradigma olarak tanımlanmaktadır ve kültürel bağlamı içinde yer aldığını ifade etmektedirler. Sonra İsviçre'den Hindistan'a yapılan bir eğitim transferinin bir örnek çalışması sunmuşlardır. Genel olarak, yetkinlik tabanlı Mesleki Eğitim ve Öğretim'de, iki farklı bağlam duyarlılığı önemli görmüşlerdir: (a)müfredatlar açısından: işgücü piyasası bağlamında içeriğe duyarlı olmak, çünkü Ana gerekliliklerden biri işyerinde gerekli olan yeterliliklerin tanımıdır; ve (b) öğretici unsurlarla ilgili olarak: felsefeye ilişkin içeriğe duyarlı olmak İdeal insanı başka bir kültürel bağlamda anlama (yetkinlik temelli MEÖ: İdeal proaktif, girişimci, yenilikçi ve eleştirel, sosyal borçlanma Öğretme ve öğrenme ve öğretmenlerin eşlik eden davranışları hakkında yapılandırmacı fikirler ve öğrenciler).

Bölüm III: Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli ve deseni, çalışmanın grubu, araştırma yapılırken kullanılan veri toplama araçları, geçerlilik ve güvenilirliği, verilerin toplanması ve verilerin analizine dayalı bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Modeli ve Deseni

Araştırmanın yöntemi nitel araştırma yöntemlerinden olan betimleyici fenomenolojik araştırma yöntemi kullanılmıştır. Betimleyici fenomenoloji, bireyin bildikleri şeyin ne olduğu ile ilgilenmektedir. Betimleyici fenomenolojide araştırmacının tarafsızlığı, evrensel nitelik ve radikal özerklik varsayımlarına dayanmaktadır. Betimleyici fenomenoloji ile yapılan çalışmalarda bireylerin veya grupların bir olaya kendi deneyimlerinden yola çıkarak nasıl algıladıkları ve yorumladıkları üzerine yoğunlaşmaktadır. Bu araştırma deseni kısmen de olsa farkında olduğumuz fakat anlamada ve cevaplamalarda zorluk yaşadığımız durumların derinlemesine incelenmesine ve araştırılmasına olanak sağlamaktadır. Betimleyici fenomenoloji, kesin ve genellenebilir sonuç vermemesine rağmen; araştırılan durum için derinlemesine incelenmesine, araştırılmasına ve yorumlanmasına olanak verdiği için dolaylı olarak tercih edilen yöntemlerdendir. Bu çalışmada ele alınan ve anlaşılmaya çalışılan durum teknik eğitim fakültelerinin kapatılmasının mesleki teknik eğitime öğretmen yetiştirme sürecine etkilerini temele alınarak hazırlanan teknik öğretmen ve yöneticilerin algılarıdır.

Çalışma Grubu

Fenomenolojik çalışmalarda seçilen araştırma grubu, araştırmanın odaklandığı konuda çeşitlilik arz eden durumlar arasında problemin farklı boyutlarını ortaya koymaya çalışan kişilerden oluşturulmaktadır. Yapılan bu çalışmada seçilen çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan maksimum çeşitlilik örnekleme tercih edilmiştir (Yıldırım, Şimşek,2000). Bu sebeple yapılan çalışma grubunda örneklem seçerken bu ilkeyi göz önünde bulundurulmuştur.

Bu araştırmanın örneklemini 2018-2019 öğretim yılında Konya Karatay ve Meram ilçelerinde yer alan A ve B Liselerinde çalışan 8 Eğitim Yöneticisi ve 10 Teknik Öğretmen oluşturmaktadır. Katılımcılara ilişkin bilgiler Tablo 1’de bulunmaktadır.

Tablo 1

Katılımcılara İlişkin Bilgiler

Katılımcılar	Cinsiyet	Unvan	Yaş	Kıdem	
Eğitim Yöneticileri	EY 1	Erkek	Müdür Yardımcısı	38	15 Yıl
	EY 2	Erkek	Müdür Yardımcısı	44	22 Yıl
	EY 3	Erkek	Okul Müdürü	53	25 Yıl
	EY 4	Erkek	Müdür Yardımcısı	42	20 Yıl
	EY 5	Erkek	Müdür Yardımcısı	35	13 Yıl
	EY 6	Erkek	Müdür Baş Yardımcısı	42	18 Yıl
	EY 7	Bayan	Okul Müdürü	48	28 Yıl
	EY 8	Erkek	Müdür Yardımcısı	45	20 Yıl
Öğretmenler	ÖĞR 1	Erkek	Teknik Öğretmen	38	15 Yıl
	ÖĞR 2	Erkek	Teknik Öğretmen	60	39 Yıl
	ÖĞR 3	Erkek	Teknik Öğretmen	42	19 Yıl
	ÖĞR 4	Erkek	Teknik Öğretmen	51	28 Yıl
	ÖĞR 5	Erkek	Teknik Öğretmen	52	29 Yıl
	ÖĞR 6	Erkek	Teknik Öğretmen	55	26 Yıl
	ÖĞR 7	Erkek	Teknik Öğretmen	50	27 Yıl
	ÖĞR 8	Erkek	Teknik Öğretmen	48	28 Yıl
	ÖĞR 9	Bayan	Teknik Öğretmen	63	38 Yıl
	ÖĞR 10	Erkek	Teknik Öğretmen	40	17 Yıl

Verilerin Toplama Aracı

Bu çalışmada elde edilen veriler için yarı yapılandırılmış görüşme soruları uygulanarak bulunmuştur. Konu alanının da araştırmacının açıklamak istediği konuyu yarı yapılandırılmış görüşme soruları ile ifade etmek istemiştir. Çünkü yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorular bir dizi açık uçlu soruyu bünyesinde barındırır (Karasar, 2000). Araştırmayı yapacak olan kişi sormayı planladığı soruları içeren bir görüşme formu hazırlayarak ve soruları uygun bir biçim de katılımcılara sormaktadır. Araştırmacı katılımcılara detaylı düşünmesi yeteri kadar süre vermektedir (Altunışık ve diğerleri, 2001). Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin araştırmayı yapan kişiye verdiği en önemli kolaylık,

görüşmenin önceden hazırlanmış olan görüşme formuna göre sürdürülmesi sebebiyle daha düzgün ve kıyaslanabilir bilgi sunmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Yapılan bu çalışmada elde edilen verileri yarı yapılandırılmış görüşme formundan faydalanılarak toplanmıştır. Yapılacak görüşmeler için öncelikle literatür taraması yapılmıştır. Görüşme soruları taramalardan sonra uzman görüşüne başvurularak düzenlenmiştir. Araştırma kapsamında meslek lisesi öğretmenleri ile yapılan görüşmeler için okul müdürlerinden randevu alınmış ve öğretmenlerle yüz yüze görüşme yapılmıştır. Öğretmenlerin boş olan dersleri veya öğle molalarında, aynı şekilde Eğitim Yöneticilerinin müsait oldukları zamanları tercih edilmiştir. Görüşme formunda 8 soru yer almaktadır. Mesleki ve Teknik Eğitime öğretmen yetiştirme sorununu ele almayı amaçlayan görüşlerinin neler olduğu alt problemlere yanıt olacak şekilde 20-30 dakikalık görüşmelerle yapılmıştır. Eğitim Yöneticilerinin doldurmuş oldukları formlar EY₁-EY₈ Öğretmenlerin doldurmuş oldukları formlar ÖĞR₁-ÖĞR₁₀ sıra numarası ile kodlanmıştır. Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu soruları aşağıda yer almaktadır.

Soru 1: Ülkemizde Meslek Teknik Eğitim alanında gerçekleştirilen eğitim-öğretim faaliyetlerinde gördüğünüz en büyük üç sorunu sıralar mısınız?

Soru 2: Günümüz koşullarında Mesleki ve Teknik Eğitime öğretmen yetiştirme üniversite düzeyinde nasıl olmalıdır?

Soru 3: Teknik Eğitim Fakültelerinde yetiştirilen öğretmen nitelikleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

Soru 4: Mevcut durumda ortaöğretimde mesleki ve teknik eğitimde görev yapan/yapacak olan öğretmenlerin sahip olması gereken nitelikler ne olmalıdır?

Soru 5: Ortaöğretim düzeyinde Mesleki Teknik eğitim kurumlarınca öğretmen yetiştirme ile ilgili yükseköğretim kurumlarında nasıl bir örgütlenmeye/düzenlemeye gidilmelidir?

Soru 6: Mesleki teknik eğitime öğretmen yetiştirme açısından bakıldığında şu anki ve önceki durumun karşılaştırılmasına ilişkin eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin düşünceleri nelerdir?

Soru 7: Teknik Eğitim Fakültelerinin kapatılmasının öğretmen yetiştirme sürecine olumlu yönleri nelerdir?

Soru 8: Teknik Eğitim Fakültelerinin kapatılmasının öğretmen yetiştirme sürecine olumsuz yönleri nelerdir?

Geçerlilik ve Güvenirlik

Araştırmanın güvenilirliğini arttırmak için, ilgili literatür taraması sonucunda kavramsal bir çerçeve oluşturulmuştur. Daha sonra araştırmacılar tarafından birbirlerinden bağımsız olarak oluşturulan sorular birleştirilerek uzman görüşüne sunulmuş olup bu uzmanlar ise; 3 tane alan uzmanı ve 1 tane Türkçe öğretim elemanından oluşmaktadır. Uzman görüşü sonrasında son hali verilen görüşme soruları Miles ve Huberman (1994) görüş birliği ve görüş ayrılığı katsayılarına göre güvenirligi 0,88 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca, olayları ve bunların çeşitli özelliklerini göstermek amacıyla görüşmeler gönüllü olarak yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada hazırlanan görüşme formundaki metinde geçen sözcüklerin, kavramların ne demek istediğini anlamak söylemlerin arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmak için içerik analizi yöntemi tercih edilmiştir. İçerik analizinin hedefi toplanan verileri açıklayarak, kavram ve ilişkilere ulaşmaktır. Bu sebeple toplanan veriler önce kavramsallaştırılmalı, ardından ortaya çıkan kavramlara göre rasyonel olarak düzenlenmeli ve verileri açıklayan temalar buna

göre belirlenmelidir. Bu bağlamda, verileri içerik analizi yoluyla belirlemeye ve verilerde gizlenebilecek gerçekler bu şekilde belirlemeye çalışılmaktadır. İçerik analizinde temel süreç, benzer verileri belirli kavramlar ve temalar bağlamında bir araya getirerek okuyucunun anlayacağı seviyede analiz edip yorumlamaktır(Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Bu çalışmada, içerik analizi sonuçları kodlanmış ve veriler kavramsallaştırılarak nicel verilere dönüştürülmüştür. Bir değişken için sayısal değerlerin toplanmasına, tanımlanmasına ve sunulmasına izin veren istatistiksel işlemleri açıklar. Araştırmaya katılan bireylerin veya nesnelerin özelliklerini, örneklemden veya erişilebilir durumlarda evrenin bütününden elde edilen verileri kullanarak belirlemeyi amaçlayan süreçtir (Büyüköztürk, 2005). İçerik analizi yapımında birtakım aşamalar vardır. Bu aşamalar kodlama, kavram ve kategori olarak aşamalarından oluşmaktadır (Yıldırım,Şimşek,2000).

Kodlama: Veriler arasında bulunan kelime, cümle, paragraf gibi anlamlı bölümlere ayırmayı, incelemeyi, karşılaştırma yapma, kavramsallaştırıp ilişkilendirme süreci olarak adlandırılmaktadır (Yıldırım,Şimşek,2000).

Kavram: Veriler arasında bulunan kelime, cümle, paragraf gibi anlamlı bölümlere verilen isimdir (Yıldırım,Şimşek,2000).

Kategori (Tema): Kavramların incelenmesi sonucu birbiriyle olan daha üst düzey ilişkileri tema ile açıklanmaktadır (Yıldırım,Şimşek,2000).

Elde edilen verilerin analizinde öncelikle Microsoft Office programına aktarılarak dikkatlice okunup bu doğrultuda araştırma soruları için bir kodlama anahtarı oluşturulmuştur. Kodlama işlemi araştırmacı ve bir eğitmen tarafından ayrı ayrı yapılmıştır. Kodlama işleminin güvenilirliği, Miles ve Huberman (1994) tarafından önerilen güvenilirlik formülüne dayanmaktadır. Bu modelde dikkat edilecek temel husus birbirini takip eden ve etkileyen zamanları bir bütün olarak ele almaktır (Baltacı, 2017).

$$R = \frac{Na (\text{Görüş Birliği})}{Na (\text{Görüş Birliği}) + Nd (\text{Görüş Ayrılığı})} \times 100$$

Şekil 1. Güvenirlik formülü

Yukarıdaki formül ile yapılacak olan hesaplamalara göre kodlamaların ortalama güvenirliliği % olarak belirlenmiştir. Elde edilen değer %88 değerinde olduğundan dolayı yapılan kodlamaların güvenilir olduğu söylenebilir.

Bölüm IV : Bulgular

Bu bölümde görüşme formları ile elde edilen verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan bulgu ve yorumlara yer verilmektedir.

Ülkemizde Meslek Teknik Eğitim Alanında Gerçekleştirilen Eğitim-Öğretim Faaliyetlerinde Görülen En Büyük Üç Soruna İlişkin Bulgular

Ülkemizde Meslek Teknik Eğitim alanında gerçekleştirilen eğitim-öğretim faaliyetlerinde görülen en büyük üç soruna ilişkin içerik istatistik analiz sonuçları Tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 2

Ülkemizde Meslek Teknik Eğitim Alanında Gerçekleştirilen Eğitim-Öğretim Faaliyetlerinde Görülen En Büyük Üç Sorunu Sıralar mısınız?

KATEGORİ	İFADELER	f	%
Eğitim Ortamı	- İşletme okul işbirliğinin yeterli düzeyde olması	1	2.08
	- Özel sektörün katkıda bulunması	1	2.08
	- Malzeme eksikliği	3	6.25
	- Atölye eğitimleri yetersiz	2	4.16
	- Uygulama eksikliği	2 3	4.16 6.25
	- Gelişen teknoloji takip edilmemesi	1	2.08
	- Piyasadan habersiz		
	- Verilen eğitim	1	2.08
	- Piyasadaki usta öğreticilerin devreye sokulması	1	2.08
	- Eğitim süresi çok kısa	1	2.08
	- Lisede 4 yıl eğitim çok gereksiz	1	2.08
	- Piyasada koşulların iyileştirilmesi	1	2.08
	- Piyasa ile ortak	1	2.08

		bilgi alışverişi	
Öğrenci Niteliği	- Öğrenci ahlakı	1	2.08
	- Öğrencinin ellerini kirletmeye korkması	1	2.08
	- Öğrenci düzeyinin düşüklüğü	1	2.08
	- Öğrencilerin alana uygun olmaması	2	4.16
	- Boşvermiş öğrenci	1	2.08
	- Kabullenmişlik	1	2.08
	- İnanç kaybedilmişlik	1	2.08
	- Öğrenci seviyesinin düşüklüğü	1	2.08
	- Vizyonsuzluk	1	2.08
	- Öğretmenlerin ellerini kirletme korkusu	1	2.08
	- Sadece meslek lisesi çıkışlı olmalı	1	2.08
	- Mezunların donanımsız olması	1	2.08
	- Uygulayıcıların noksan olması	1	2.08
	- Beceri ve kabiliyeti yetersiz eğitimciler	1	2.08
Yetiştirilen Öğretmen Niteliği	- El becerilerine önem verilmemesi	1	2.08
	- İhtiyaçtan fazla öğretmen yetiştiren kurum olması	2	4.16
	- Mezunlar konulara vakıf değil	1	2.08
	- ÖSYM'nin dilim uygulaması	1	2.08
	- Teknik Eğitimin siyasi kadrodan ayrılması	1	2.08
Yüksek Öğretimde Mesleki Teknik Eğitim	- Meslek eğitim seviyesinde eğitim verilmemesi	1	2.08
	- Staj sürelerinin kısıtlı olması	1	2.08
	- Akademisyen	1	2.08

	- yetersizliği		
	- Öğretim programlarının düzenlenmesi	1	2.08
	- Yarım gün okul yarım gün çalışma	1	2.08
	- Meslek rehberliğinin zamanında yapılması	1	2.08
Öğretmenlerin Çalışma Koşulları	- Öğretmenlerin itibarı	1	2.08

Ülkemizde Meslek Teknik Eğitim alanında gerçekleştirilen eğitim-öğretim faaliyetlerinde görülen büyük üç soruna ilişkin içerik istatistik Tablo 7 incelendiğinde; eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerinin genel ağırlığına bakıldığında f(19) eğitim ortamı, f(11) öğrenci niteliği, f(9) yetiştirilen öğretmen niteliği, f(8) yükseköğretim de mesleki teknik eğitim, f(1) öğretmenlerin çalışma koşulları kategorilerinde değerler ifade ettikleri görülmüştür. Eğitim Yöneticisi ve Öğretmen katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda yer almaktadır.

“Malzeme eksikliği, yetersiz yönetim, öğrenci ahlakı.” (EY 1)

“Eğitimlerin uygulama alanından uzak olması, atölye eğitimlerinin yetersiz olması, öğrenci ve öğretmenlerin elini kirletmekten korkması” (EY 2)

“Vizyonsuzluk, uygulama eksikliği, piyasa ile ortak bilgi alışverişi eksikliği.” (EY 3)

“İşletme okul işbirliğinin yeterli düzeyde olmaması, mesleki rehberliğin yeterli ve zamanında yapılmaması, öğrenci düzeyinin düşüklüğü ve alana uygun olmaması” (EY 4)

“Uygun alandan öğrenci alınmaması, el becerilerine önem verilmemesi, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezinin dilim uygulamaması” (EY 5)

“Gerekli makinelerin olmaması, mezunların donanımsız olması, uygulamaların noksan olması.” (EY 6)

“Atölye sayısının az olmasından dolayı uygulamaların kısıtlı olması, staj sürelerinin kısa olması, akademisyen yetersizliği.” (EY 7)

“Teknik öğretmen dört yılda yetiştirilemez. Meslek lisesi çıkışlı hariç teknik öğretmen olmamalı. Uygulamaya ağırlık verilmeli” (EY 8)

“Teknik eğitimin siyasi kadrolaşmaktan arındırılması, becerisi ve kabiliyeti yetersiz eğitimciler, uygulamaların çok çok zayıf olması” (ÖĞR 1)

“Gelişen teknolojiyi takip edememesi” (ÖĞR 2)

“Yetersiz pratik eğitim, yeni teknolojilere ayak uyduramama, Mesleki ve Teknik Eğitim seviyesinde eğitim verilmesi” (ÖĞR 3)

“Piyasa çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve ücret kısmi zamanlı çalıştırma, öğretim programlarının düzenlenmesi ve yarım gün okul, yarım gün çalışma, piyasadaki usta öğreticilerin devreye sokulması” (ÖĞR 4)

“Boşvermişlik, kabullenilmişlik, inanç kaybetmişlik” (ÖĞR 5)

“Öğrenci seviyesinin düşmesi, atölyelerin yeni teknolojinin gerisinde kalması, özel sektörün katkıda bulunmaması” (ÖĞR 6)

“Eğitim süresi çok kısa, uygulama yetersiz, piyasadan habersiz eğitim veriliyor.” (ÖĞR 7)

“İhtiyaçtan fazla öğretmen yetiştiren kurum vardır. Mezunlar konularına vakıf değildirler” (ÖĞR 8)

“Mezun olanların iş sıkıntısı, malzeme ve teçhizat eksiklikleri, uygulama eksiklikleri.” (ÖĞR 9)

“Lisede dördüncü yıl gereksiz, öğretmeni itibarı artırılmalı” (ÖĞR 10)

Görüldüğü üzere, ülkemizde Meslek Teknik Eğitim alanında gerçekleştirilen eğitim-öğretim faaliyetlerinde görülen büyük üç soruna ilişkin birinci sorun, eğitim ortamı ikinci sorun, öğrenci niteliği üçüncü sorun, yetiştirilen öğretmen niteliği olarak sıralanmaktadır.

Günümüz Koşullarında Mesleki ve Teknik Eğitime Öğretmen Yetiştirme Üniversite Düzeyinde Nasıl Olması Gerektiğine İlişkin Bulgular

Günümüz koşullarında Mesleki ve Teknik Eğitime öğretmen yetiştirme üniversite düzeyinde nasıl olması gerektiğine ilişkin İçerik istatistik analiz sonuçları Tablo 3’de yer almaktadır.

Tablo 3

Günümüz Koşullarında Mesleki ve Teknik Eğitime Öğretmen Yetiştirme Üniversite Düzeyinde Nasıl Olmalıdır?

KATEGORİ	İFADELER	f	%
Uygulamalı Eğitim	- Uygulamaya yönelik eğitim verilmesi	6	19.35
	- Öğretmen adaylarının bütün makine teçhizatı bilmesi	1	3.22
	- Pratik eğitime önem verilmesi	1	3.22
	- Saha bilgisi olmalı	1	3.22
	- Öğretmenler meslek lisesi çıkışlı olmalı	1	3.22
Meslek Lisesi Çıkışlı Olmalı	- 8. Sınıftan itibaren alan seçmiş kişilerin öğretmen olması	1	3.22
	- Eğitim psikolojisi ile yetişmiş	1	3.22
	- Eğitim	1	3.22

	sosyolojisi ile yetişmiş	1	3.22
	- Yök-Meb etkileşimi olmalı	1	3.22
	- Öğretmen yetiştiren kurumlar meb ile çalışmalı	1	3.22
	- Milli Eğitim ile yetiştirmede seviye yeterli değil	1	3.22
Üniversite Düzeyinde Öğretmen Yetiştirme	- Mesleki yeterliliğe sahip olmalı	1	3.22
	- Pedagojik eğitim olmalı	1	3.22
	- Yök öğretmen yetiştirmeyi bilmiyor	1	3.22
	- Öğretmenlik eğitimi olmalı	1	3.22
	- Lisans eğitimi yeterlidir	2	6.45
	- Teknolojik yeniliklerin takip edilmesi	2	6.45
	- Tef'in yeniden açılması	5	16.12
	- Sanayi eğitim kültürü ile yetişme		
Meslek Lisesi Eğitim Programı	- Meslek lisesinde eğitimi verilmeyecek konuların TEF müfredatından çıkartılmalıdır.	1	3.22

Günümüz koşullarında Mesleki ve Teknik Eğitime öğretmen yetiştirme üniversite düzeyinde nasıl olması gerektiğine ilişkin içerik istatistik Tablo 3 incelendiğinde; eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerinin genel ağırlığına bakıldığında f(9) uygulamalı eğitim, f(2) meslek lisesi çıkışlı olmalı, f(19) üniversite düzeyinde öğretmen yetiştirme, f(1)

meslek lisesi eğitim programı kategorilerinde değerler ifade ettikleri görülmüştür. Eğitim Yöneticisi ve Öğretmen katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda yer almaktadır.

“Uygulamaya dönük olmalıdır.” (EY 1)

“YÖK_MEB birbirine yüzde yüz entegre olmalıdır. Özellikle öğretmen yetiştiren fakülteler MEB ile beraber çalışmalıdır. (EY 2)

“Teoriden daha çok uygulama ve saha çalışması yapılmalıdır.”(EY 3)

“Teknik Eğitim Fakültelerinin devam etmesi (yeniden açılması) buradaki en önemli noktadır. Teknik öğretmenlerin bu fakültelerden yetişmesi mesleki teknik eğitimi daha etkili kılacaktır.” (EY 4)

“Sanayi yoğunluklu illerin haricinde açılmamalı ve mesleki eğitim kültürü ile yetiştirilmelidir.”(EY 5)

“Öğretmen olacak adayların bütün makine ve teçhizatların hepsini görmesi ve çalıştırması gerekir. (EY 6)

“Meslek liselerinde eğitim verilmeyecek konular üniversite müfredatından çıkarılmalıdır. (EY 7)

“Meslek lisesi çıkışlı mesleki çalışmanın yanında eğitim psikolojisi, sosyolojisi vs. iyi yetişmelidir. (EY 8)

“ Uygulaması ve pratiği yeterli olmalı. Pratiğe önem veren bir eğitim olmalı”(ÖĞR1)

“ Uygulamalı eğitim artırılmalı. Özel işletmelerden faydalanılmalı çünkü okullarda imkanlar kısıtlı” (ÖĞR2)

“ Mesleki eğitimde yetiştirilen öğretmenlerin seviyesi yeterli değildir. Bunun düzeltilmesi ve daha iyileştirilmesi gerekir.” (ÖĞR 3)

“ Uygulamanın içinden gelen, sanayiye piyasayı bilen insanların olması gereklidir, gerisi lafı güzaftır.”(ÖĞR 4)

“ Sekizinci sınıftan itibaren alan seçimi yapmış kişilerin teknik öğretmen olması gerek” (ÖĞR 5)

“ Mesleki yeterlilik ve pedagojik eğitimi iyi olmalı. Okullarda daha tecrübe sahibi olacak öğretmenler gelmeli” (ÖĞR 6)

“Yüksek Öğretim Kurulu kuruluşundan beri öğretmen yetiştirilememektedir.”(ÖĞR7)

“Ülkenin ihtiyaçlarına göre yeterli sayıda ve günümüz teknolojilerine uyumlu olmalıdır. Uygulamalı ders ve öğretmenlik mesleği derslerine ağırlık verilmelidir. Uygulama derslerine sanayi konusunda uzman kişiler davet edilmelidir.” (ÖĞR 8)

“Teknik eğitim sanayi ile iç içe eğitim vermeli ve gelişen teknoloji ve ihtiyaçlar çerçevesinde eğitim yapılmalı.” (ÖĞR 9)

“ Lisans eğitimi yeterlidir.” (ÖĞR 10)

Görüldüğü üzere, günümüz koşullarında Mesleki ve Teknik Eğitime öğretmen yetiştirme üniversite düzeyinde nasıl olması gerektiğine ilişkin sorunların başında öğretmen yetiştirme adlı kategori, Teknik Eğitim Fakültelerinin öğretmen yetiştirmekte uzman iken kapatılmasının sorun olduğu konuya ilişkin ilk sırada yer almaktadır.

Teknik Eğitim Fakültelerinde Yetiştirilen Öğretmen Nitelikleri Hakkında Düşünülenlere İlişkin Bulgular

Teknik Eğitim Fakültelerinde yetiştirilen öğretmen nitelikleri hakkında düşünülenlere ilişkin İçerik istatistik analiz sonuçları Tablo 4’de yer almaktadır.

Tablo 4

Teknik Eğitim Fakültelerinde Yetiştirilen Öğretmen Nitelikleri Hakkında ne düşünüyorsunuz?

KATEGORİ	İFADELER	f	%
Öğretmen Özellikleri	- Aldıkları eğitimi güzel yansıtıyorlar	1	4.54
	- Aldıkları eğitimi güzel yansıtıyorlar	1	4.54
	- Vizyon ve misyon sıkıntısı yaşanıyor	2	9.09
Teknik Eğitim Mezunu Öğretmenler	- Eğitim bilimleri konusunda uygulamaya çok zaman ayrılmadı	1	4.54
	- 8 yıllık kesintisiz eğitimde Tef kalitesi daha yüksekti	1	4.54
	- Buradan mezun öğretmenler donanımlı	1	4.54
	- Formasyon bilgisine sahipler.	3	13.63
	- Yetersiz kalıyorlar	1	4.54
	- İşletmeler hakkında bilgi sahibidirler.	1	4.54
	- Mesleki yeterlilikleri az	1	4.54
	- Yeni mezunlar mesleki yeterlilikler olmadığı için zorlanıyorlar.	1	4.54
	- TEF yetiştiren öğretmenlerin kalitesinin artırılması	1	4.54

Teknik Eğitim Fakültelerinde Öğretmen Yetiştirme	lazım		
	- Uygulamalı eğitim verilmesi	3	13.63
	- Teorik eğitim azaltılmalı	1	4.54
	- Sanayideki uygulamalar yakından takip edilmeli	1	4.54
	- Günümüz teknolojisine uygun eğitim verilmeli	1	4.54
	- Mesleki yeterliliklerin artırılması	1	4.54

Teknik Eğitim Fakültelerinde yetiştirilen öğretmen nitelikleri hakkında düşünülenlere ilişkin içerik istatistik Tablo 4 incelendiğinde; eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerinin genel ağırlığına bakıldığında f(1) öğretmen özellikleri, f(12) teknik eğitim fakültesi mezunu öğretmen, f(9) teknik eğitim fakültelerinde öğretmen yetiştirme kategorilerinde değerler ifade ettikleri görülmüştür. Eğitim Yöneticisi ve Öğretmen katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda yer almaktadır.

“ Aldıkları eğitimi güzel yansıtıyorlar.”(EY 1)

“ Sekiz yıllık kesintisiz eğitim öncesi Teknik Eğitim kaliteleri daha yüksekti. Fakat daha sonraki dönemlerde kalite düştü.”(EY 2)

“Vizyon ve misyon sıkıntısı yaşanıyor.” (EY 3)

“Donanımlı, öğretmen formasyon bilgisine sahip, işletmeler hakkında bilgi sahibi”(EY 4)

“Mesleki tabanları (yeniler için) olmadığı için zorlanıyorlar” (EY 5)

“ Tam yetiştirilmiyor. Yetersiz kalıyorlar.” (EY 6)

“ Teorik ve pratik eğitim verilirken daha çok meslek liselerinde görev yapacakları için mesleki yeterliliklerini artırıcı eğitim almaktadırlar.” (EY 7)

“Eğitim bilimleri konusunda uygulamaya çok zaman harcanmalıdır.”(EY 8)

“Çok zayıf, yetersiz ve teoriye meyilli.”(ÖĞR 1)

“Fakülte imkanları az olduğundan bilgi ve uygulama da yetersiz” (ÖĞR 2)

“Teknik Eğitim Fakültelerinde yetiştirilen öğretmenlerin eğitim kalitesi yükseltilmelidir. Şu anki hali ile yetersiz bir eğitim verilmektedir” (ÖĞR 3)

“Uygulamadan bihaber, sadece teorik ders anlatmaya çalışan, yetersiz bir kitle görüyorum” (ÖĞR 4)

“Vizyon ve misyon sıkıntısı yaşıyorlar” (ÖĞR 5)

“ Daha çok teoriğe yöneldi. Pratikte mesleki yeterlilik daha az” (ÖĞR 6)

“Beceri ve uygulamada yeterli değil” (ÖĞR 7)

“ Eski mezunların nitelikleri yeni mezun olanlara göre daha iyi durumdadırlar”(ÖĞR8)

“Günümüz teknolojisine uygun eğitim verilmeli” (ÖĞR 9)

“Sanayideki uygulamalara daha yakın olmalıdır.” (ÖĞR 10)

Görüldüğü üzere, Teknik Eğitim Fakültelerinde yetiştirilen öğretmen nitelikleri hakkında düşünülenlere ilişkin sorunların başında öğretmen özellikleri adlı kategori, Teknik Eğitim Fakültelerinin öğretmen yetiştirmekte uzman iken kapatılmasının sorun olduğu konuya ilişkin ilk sırada yer almaktadır.

Mevcut Durumda Ortaöğretimde Mesleki ve Teknik Eğitimde Görev Yapan/Yapacak Olan Öğretmenlerin Sahip Olması Gereken Niteliklere İlişkin Bulgular

Mevcut durumda ortaöğretimde mesleki ve teknik eğitimde görev yapan/yapacak olan öğretmenlerin sahip olması gereken niteliklere ilişkin içerik istatistik analiz sonuçları Tablo 5’de yer almaktadır.

Tablo 5

Mevcut Durumda Ortaöğretimde Mesleki ve Teknik Eğitimde Görev Yapan/Yapacak Olan Öğretmenlerin Sahip Olması Gereken Nitelikler Ne Olmalıdır?

KATEGORİ	İFADELER	f	%
Öğretmen Özellikleri	- Öğretimden ziyade eğitime önem vermesi	1	2.56
	- Empati kurmalı	1	2.56
	- Uygulamaya ağırlık verilmesi	14	35.89
	- Teknolojik gelişmeleri yakından takip etmeli	8	20.51
	- Piyasayı güzel takip etmeli	3	7.69
	- Özgüven sahibi olmalı	1	2.56
	- Eğitici potansiyeli yüksek olmalı	1	2.56
	- Öğrenci psikolojisini bilen biri olmalı	1	2.56
	- Analitik düşünebilmeli	1	2.56
	- Fiziki yapısı mesleğe elverişli olmalı	1	2.56
	- Mesleğini seven olmalı	1	2.56
	- Bildiğini aktarabilen olmalı	2	5.12
	- Formasyon	1	2.56

	bilgisine sahip olmalı		
	- Sınıf yönetimi konusunda uygulama eğitimi almış olmalı	1	2.56
Öğretmenlik Stajı	- Aday öğretmenlikte rehber öğretmen eşliğinde bilgi beceri kazanması	1	2.56
Okul Özellikleri	- Okullarda imkanlar arttırılmalı	1	2.56

Eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerinin genel ağırlığına bakıldığında f(37) öğretmen özellikleri, f(1) öğretmenlik stajı, f(1) okul özellikleri kategorilerinde değerler ifade ettikleri görülmüştür. Eğitim Yöneticisi ve Öğretmen katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda yer almaktadır.

“Öğretimden ziyade eğitime önem verilmelidir. Empati kurulmalıdır. Uygulamada çok iyi olunmalıdır. Programı güzel takip etmeliler” (EY 1)

“ Teorik bilginin yanında uygulamalı işlenmeli, el becerileri yüksek, uygulama noktasında tecrübeli olmalıdır” (EY 2)

“ Meslekleri doğrultusunda uygulama bilgisine sahip, yeniliğe açık, teknolojiyi yakından takip edebilen, insan ilişkileri iyi olmalıdır” (EY 3)

“ Yeni nesil teknolojinin gelişimini takip eden, alanında donanımlı öğretmenlik formasyon bilgisine sahip olmalıdır” (EY 4)

“ Mesleki bilgi, beceri ve değerlere sahip olmalıdır. Sürekli kendini yenileyebilmelidir.” (EY 5)

“ Konumlarında iyi yetişmiş olması gerekiyor.” (EY 6)

“ Aday öğretmenlik sürecinde derse girmeden rehber öğretmenin gözetiminde mesleğinin gerektirdiği bilgi ve becerileri kazanmış nitelikte olmalıdır.” (EY 7)

“ Mesleki yeterliliğinin iyi seviyede olması, sınıf yönetimi konusunda uygulama alınması gerekir.” (EY 8)

“ El becerisi iyi olan öğrencilerden seçilerek alınmalıdır.” (ÖĞR 1)

“ Gelişen teknik ve teknolojik cihazları takip edecek bilgi beceri ve teknolojiye sahip olmalı, okullarda imkanlar artırılmalı” (ÖĞR 2)

“ Mesleki ve Teknik Eğitimde mesleki yönden donanımlı araştırmacı, yeniliklere açık, kendini yenileyebilen öğretmenler yetiştirilmelidir” (ÖĞR 3)

“ Mesleğini seven, uygulamanın içinden gelen, fiziki yapısı mesleğe elverişli, bildiğini aktarabilen olması” (ÖĞR 4)

“ Analitik düşünce, el alışkanlığı.” (ÖĞR 5)

“ Mesleki yeterlilik iyi olmalı. Bu konuda özgüven sahibi olmalı” (ÖĞR 6)

“ Eğitici potansiyeli yüksek, günün teknolojisini takip edebilen, piyasayı iyi tanıyan, yeterliliğe sahip olmalı.” (ÖĞR 7)

“ Mesleğinin gerektirdiği bilgi ve becerileri günümüz teknolojisine uygun ve öğrenci psikolojisini bilen bireyler olmalıdır” (ÖĞR 8)

“ Yeni teknolojiyi iyi bilen ve uygulama konusunda kendisini geliştirmiş nitelikte olmalıdır” (ÖĞR 9)

“Branşında sanayi ile yarışabilecek bilgi ve becerileri geliştirebilmelidir.” (ÖĞR 10)

Görüldüğü üzere, mevcut durumda ortaöğretimde mesleki ve teknik eğitimde görev yapan/yapacak olan öğretmenlerin sahip olması gereken niteliklerin başında öğretmen

özellikleri adlı kategori, Teknik Eğitim Fakültelerinin öğretmen yetiştirmekte uzman iken kapatılmasının sorun olduğu konuya ilişkin ilk sırada yer almaktadır.

Ortaöğretim Düzeyinde Mesleki Teknik Eğitim Kurumlarınca Öğretmen Yetiştirme İle İlgili Yükseköğretim Kurumlarında Nasıl Bir Örgütlenmeye / Düzenlemeye Gidilmesi Gerektiğine İlişkin Bulgular

Ortaöğretim düzeyinde Mesleki Teknik eğitim kurumlarınca öğretmen yetiştirme ile ilgili yükseköğretim kurumlarında nasıl bir örgütlenmeye/düzenlemeye gidilmesi gerektiğine ilişkin içerik istatistik analiz sonuçları Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6

Ortaöğretim Düzeyinde Mesleki Teknik Eğitim Kurumlarınca Öğretmen Yetiştirme ile İlgili Yükseköğretim Kurumlarında Nasıl Bir Örgütlenmeye/Düzenlemeye Gidilmelidir?

KATEGORİ	İFADELER	f	%
İş Gücü Piyasası	- Birlikte hareket edilmeli	7	29.16
	- Uygulamaya önem verilmeli	4	16.6
	- Teknik öğretmen yetiştiren kampüsler kurulmalı	1	4.16
	- Teknik eğitim yetiştiren kurum sayısı azaltılmalı	1	4.16
	- Okulların ihtiyacına göre öğretmen yetiştirilmeli	1	4.16
	- Fakültelerde iş ciddi tutulmalı	1	4.16
	- Uygulama sınavı ile öğretmenliğe alınmalı	1	4.16
	- Mesleği ile en az 2 yıl çalışmış olmalı ve o şekilde öğretmenliğe	1	4.16
	Mesleki Teknik Eğitime Öğretmen Yetiştirme		

	geçmeli	1	4.16
	- Meslek lisesi çıkışlı olmalı	1	4.16
	- Serbest piyasaya tekabül edecek kabiliyette olmalı	1	4.16
	- Öğretmenlik mesleği ile ilgili derslere yoğunlaşmalı		
Meslek Eğitimi Yönetimi	- Mesleki teknik eğitim idari ve eğitim Teknik eğitim mezunlarından olmalı	1	4.16
	- Ortaöğretimde alınan bilgiler üniversitede genişletilmeli	1	4.16
Mesleki Teknik Eğitim Programları	- Ortaöğretimde mümkün olduğunca mesleki bilgi ve yeterlilikte olmalı	1	4.16
	- Mesleki teknik eğitim programları ortaöğretimdeki gelişmelere göre yeniden düzenlenmelidir	1	4.16

Ortaöğretim düzeyinde Mesleki Teknik eğitim kurumlarınca öğretmen yetiştirme ile ilgili yükseköğretim kurumlarında nasıl bir örgütlenmeye/düzenlemeye gidilmesi gerektiğine ilişkin içerik istatistik Tablo 6 incelendiğinde; eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerinin genel ağırlığına bakıldığında f(7) iş gücü piyasası, f(13) mesleki eğitime öğretmen yetiştirme, f(1) meslek eğitimi yönetimi, f(3) mesleki teknik eğitim programları özellikleri kategorilerinde değerler ifade ettikleri görülmüştür. Eğitim Yöneticisi ve Öğretmen katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda yer almaktadır.

“ Birlikte hareket edilmeli. Uygulamaya ve piyasaya açılmaya önem verilmeli.”(EY1)

“ Uygulama dersleri artırılmalı ve çokça uygulama yapılmalı, el becerilerinin artması için” (EY 2)

“ Meslek odaları ve MEB-ÖSYM ortak olarak piyasada gerekli olan çalışmalar sayesinde örgütlenmeye gidilmelidir” (EY 3)

“Mesleki teknik eğitim fakültelerinin programları orta mesleki teknik öğretimdeki gelişmelere uygun olarak yeniden düzenlenerek bu kurumlar yalnızca öğretmen yetiştirme işlevini sürdürmelidir” (EY 4)

“Sanayi odaları, Milli Eğitim Bakanlığı, Mesleki Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü, Yüksek Öğretim Kurulu ortak bir program hazırlayıp, programa göre örgütlenmeli” (EY 5)

“Fakültelerin işi ciddi tutması gerekiyor” (EY 6)

“Sanayi odaları ve ilgili meslek kuruluşları ile koordineli çalışılmalı.” (EY 7)

“Okulların ihtiyacına yönelik alan öğretmeni yetiştirilmelidir.” (EY 8)

“ Uygulama sınavı ile alınmalı, piyasayla paralel giden bir uygulamalı eğitim olmalı.” (ÖĞR 1)

“Ortaöğretimde mümkün olduğunca mesleki bilgi ve yeterlilik alınıp üniversitede daha da geliştirilmelidir” (ÖĞR 2)

“Mesleki Teknik Eğitimin idari ve eğitim kadrosunun teknik eğitim mezunu olan kişilerden oluşmalıdır” (ÖĞR 3)

“Uygulama yapabilen, işbaşında eğitimi bilen mesleğine hakim yeterlilikte olması” (ÖĞR 4)

“Meslek lisesi çıkışlı olması yeterli bence.” (ÖĞR 5)

“Mesleği ile ilgili bir yerde en az iki yıl çalışmış olmalı sonra öğretmenliğe geçmeli”
(ÖĞR 6)

“Üretime yönelik, serbest piyasada rekabet edecek kabiliyete eriştirilmelidir.”(ÖĞR7)

“Teknik öğretmen yetiştiren kurum/okul sayısı azaltılmalı, uygulamalı ders sayıları artırılmalı. Öğretmenlik mesleği ile ilgili derslere yoğunlaşılmalıdır” (ÖĞR 8)

“Mesleki ve Teknik Eğitim sanayi ve yeni teknolojik gelişmeler neticesinde örgütlenmeye gidilmelidir” (ÖĞR 9)

“Teknik öğretmen yetiştiren kampüsler kurulmalıdır.” (ÖĞR 10)

Görüldüğü üzere, ortaöğretim düzeyinde Mesleki Teknik eğitim kurumlarınca öğretmen yetiştirme ile ilgili yükseköğretim kurumlarında nasıl bir örgütlenmeye/düzenlemeye gidilmesi gerektiğine ilişkin niteliklerin başında öğretmen yetiştirme adlı kategori, Teknik Eğitim Fakültelerinin öğretmen yetiştirmekte uzman iken kapatılmasının sorun olduğu konuya ilişkin ilk sırada yer almaktadır.

Mesleki teknik eğitime öğretmen yetiştirme açısından bakıldığında şuan ki ve önceki durumu karşılaştırmaya İlişkin Bulgular

Mesleki teknik eğitime öğretmen yetiştirme açısından bakıldığında şuan ki ve önceki durumun karşılaştırılmasına ilişkin eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin düşünceleri istatistik analiz sonuçları Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7

Mesleki teknik eğitime öğretmen yetiştirme açısından bakıldığında şuan ki ve önceki durumun karşılaştırılmasına ilişkin eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin düşüncelerini karşılaştırabilir misiniz?

KATEGORİ	İFADELER	f	%
Teknik Eğitim Fakültelerinin Kalitesi	- Eski Mezunlar	3	11.1
	- Teknik Öğretmen Yetiştirmede Uzman	1	3.7
	- Erkek Teknik Olduğunda Daha Kaliteliydi	1	3.7
	- Eskiden Öğretmenlerin El Becerileri Daha İyiydi	1	3.7
	- Tef Daha Kaliteliydi	1	3.7
	- Öğretmenlik Eğitimi Olmadan Öğretmen Olması	1	3.7
	- Pedagojik Formasyon İle Öğretmen Yetiştirme	1	3.7
Öğretmen Eğitim Niteliği	- Öğrencinin ne olacağını bilememesi	1	3.7
	- Mühendis-Öğretmen karmaşası	1	3.7
	- Tef önemliliği	1	3.7
	- Önceden mesleki eğitim daha ciddi idi	1	3.7
Teknik Eğitim Fakülteleri	- Önceden mesleki eğitim daha kapsamlıydı	1	3.7
	- Önceden uygulamalı eğitim ağırlıkta idi.	1	3.7
	- Yeni mezunlar yetersiz	1	3.7
Uygulamalı Eğitim	- Uygulama bilgisinin önemi	1	3.7
	- Uygulamalı eğitim olmalı	1	3.7
	- Önceden uygulama ağırlıklı idi.	2	7.4
	- Teorik bilgi hakim	3	11.1
	- Saha bilgisi	1	3.7

	-		
	- Yeni mezun yok değerlendirilmiyor	1	3.7
Teknoloji Fakülteleri	- Mevcut durum hakkında bilgim yok	1	3.7
	- Şuan ki mezunlardan daha bilgili	1	3.7

Mesleki teknik eğitime öğretmen yetiştirme açısından bakıldığında şuan ki ve önceki durumun karşılaştırılmasına ilişkin eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin düşüncelerine ilişkin içerik istatistik Tablo 2 incelendiğinde; eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerinin genel ağırlığına bakıldığında f(7) teknik eğitim fakültelerinin kalitesi, f(2) öğretmen eğitim niteliği, f(2) rol karmaşası, f(5) teknik eğitim fakülteleri, f(8) uygulamalı eğitim, f(2) teknoloji fakülteleri kategorilerinde değerler ifade ettikleri görülmüştür. Eğitim Yöneticisi ve Öğretmen katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda yer almaktadır.

“Eski mezunlarımız çok daha iyiydi. Öğretmenlik eğitimi almayanların öğretmen olmaması lazım.” (EY 1)

“Teknik Eğitim Fakülteleri, mesleki eğitim için çok önemliydi. Pedagojik formasyon ile beraber mesleki eğitimde öğreniyorlardı.” (EY 2)

“Uygulama ve saha bilgisi noktasında farklılıklar mevcuttur.” (EY 3)

“Teknik Eğitim Fakülteleri teknik öğretmen yetiştirmekte uzmanlaşmış birimlerdir. Şuan karşılığında böyle bir birim yoktur.” (EY 4)

“Şu an sayı çok fazla olduğundan dolayı çoğu mezun öğretmenlik yapamıyor. İmza yetki sıkıntısından dolayı özel sektörde çalışmaktadırlar. Önceki mezunlar, mezun olur olmaz ataması yapılmakta idi ve nitelik daha fazla idi.” (EY 5)

“Önceki fakülteler öğretmen yetiştirme açısından daha iyiydi.” (EY 6)

“Günümüz teknolojisi ile donatılmış fakülte laboratuvarlarının oluşturularak şu an mezun olacak öğretmenlerin daha bilgili olacağı kanısındayım.” (EY 7)

“Öğretmen adayı fakülteye girdiği gün sonunda ne olacağı belliydi. Şimdi ise mühendis miyim?, öğretmen miyim? Belli değil.” (EY 8)

‘‘Erkek teknik olduğu zaman daha kaliteliydi. Şu anda çok zayıf ve bunun sebebi uygulama yapılmadığındandır. Öğretmen beceriksizliğinden dolayı öğrencinin karşısına çıkmaya korkmaktadır.’’ (ÖĞR 1)

‘‘Fakülte olmadan önce mesleki eğitim daha ciddi ve daha kapsamlı idi. Uygulama daha fazla yapılmakta idi. Şimdi teorik daha fazladır. Uygulamalı eğitime daha çok önem verilmelidir.’’ (ÖĞR 2)

‘‘Mesleki eğitim, önceki dönemde mesleğine hakim, bilinçli ve kaliteli eğitim vermekteydi. Şu an ise daha çok teorik bilgilere yüklenmiŐ bir mesleki eğitim halini almıŐtır.’’ (ÖĞR 3)

‘‘Şu an gerek öğretim programı ve gerekse uygulama yönünden düşük bir sistem vardır. En az %50-60 uygulamalı eğitime geçmek şarttır, elzemdir.’’ (ÖĞR 4)

‘‘Eskiden TEF ıkıŐlı öğretmenlerin el becerileri daha iyiydi.’’ (ÖĞR 5)

‘‘Yeni fakülte mezunları okulumuza gelmediği için kıyaslama yapamıyoruz.’’ (ÖĞR 6)

‘‘Önceki fakülte uygulama ağırlıkta idi. Şu anda teorik ağırlıktadır.’’ (ÖĞR 7)

‘‘Mevcut durum ile ilgili bilgi sahibi olmadığım için yorum yapamıyorum. Eski mezunlar yeni mezunlar diye bakacak olursam yeni mezunlar eski mezunlara göre daha yetersizdir. Konularına daha ilgisizlerdir.’’ (ÖĞR 8)

‘‘Eskiden Teknik Eğitim Fakültelerinde uygulama ağırlıkta iken Şimdi ise teorik ağırlıklıdır. Bu yüzden mezunların uygulama konusunda eksiklikleri ortaya çıkmaktadır.’’ (ÖĞR 9)

‘‘Teknik Eğitim Fakültesi daha kaliteli öğretmen yetiŐtirmekteydi.’’ (ÖĞR 10)

Görüldüğu üzere, mesleki teknik eğitime öğretmen yetiştirme açısından bakıldığında Şuan ki ve önceki durumunun karşılaştırılmasına ilişkin sorunların başında uygulamalı eğitim adlı kategori, Teknik Eğitim Fakültelerinin öğretmen yetiştirmekte uzman iken kapatılmasının sorun olduğu konuya ilişkin ilk sırada yer almaktadır.

Teknik Eğitim Fakültelerinin Kapatılmasının Öğretmen Yetiştirme Sürecine Olumlu Yönde Etkilerine İlişkin Bulgular

Teknik Eğitim Fakültelerinin kapatılmasının öğretmen yetiştirme sürecine olumlu yönlerine ilişkin içerik istatistik analiz sonuçları Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8

Teknik Eğitim Fakültelerinin Kapatılmasının Öğretmen Yetiştirme Sürecine Olumlu Yönde Etkileri Nelerdir?

KATEGORİ	İFADELER	f	%
Teknik Eğitimin Kapatılması	- Olumlu yönü yoktur.	12	66.66
	- Düzeltip iyileştirilmeli	1	5.55
	- Öğrenciler atölyede mutlu	1	5.55
	- Bu konuda bilgim yok	1	5.55
	- Eski mezunlar bu sebepten belki atanırlar	1	5.55
	- Olumlu katkısını göremiyorum	1	5.55
	- Uygulama açısından daha başarılı olurlar.		

Teknik Eğitim Fakültelerinin kapatılmasının öğretmen yetiştirme sürecine olumlu yönlerine ilişkin içerik istatistik Tablo 8 incelendiğinde; eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerine bakıldığında f(18) teknik eğitim fakültelerinin kapatılması kategorisinin de değer ifade ettikleri görülmüştür. Eğitim Yöneticisi ve Öğretmen katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda yer almaktadır.

“Olumlu yönleri yoktur” (EY 1)

“Bence olumlu yönü yok. (EY 2)

“Olumlu yönünü göremiyorum” (EY 3)

“Olumlu yönleri yoktur” (EY 4)

“Olumlu yönleri yok” (EY 5)

“Eskisi gibi okul olması, uygulama açısından daha başarılı olur” (EY 6)

“Olumlu yönleri yoktur” (EY 7)

“Olumlu yönleri yoktur” (EY 8)

“Olumlu bir tarafı yok” (ÖĞR 1)

“Olumlu bir tarafı yok” (ÖĞR 2)

“Hiçbir olumlu yönü olmamıştır” (ÖĞR 3)

“Olumlu yanı yok, düzeltilip iyileştirilmelidir” (ÖĞR 4)

“Öğrenciler gerçekten atölyede mutlular” (ÖĞR 5)

“Hiçbir olumlu sonucu olmadı” (ÖĞR 6)

“Bu konuda bilgim yok” (ÖĞR 7)

“Mezun durumda olan on binlerce öğretmen bulunmaktadır. Mezun verilmeyince belki onlara atama şansı doğar” (ÖĞR 8)

“Olumlu yönleri bence yok.” (ÖĞR 9)

“Olumlu bir katkısını göremiyorum” (ÖĞR 10)

Görüldüğü üzere, Teknik Eğitim Fakültelerinin kapatılmasının öğretmen yetiştirme sürecine olumlu yönlerine ilişkin niteliklerin başında teknik eğitim fakültelerinin kapatılması adlı kategori, Teknik Eğitim Fakültelerinin öğretmen yetiştirmekte uzman iken kapatılmasının sorun olduğu konuya ilişkin ilk sırada yer almaktadır.

Teknik Eğitim Fakültelerinin Kapatılmasının Öğretmen Yetiştirme Sürecine Olumsuz Yönde Etkilerine İlişkin Bulgular

Teknik Eğitim Fakültelerinin kapatılmasının öğretmen yetiştirme sürecine olumsuz yönlerine ilişkin içerik istatistik analiz sonuçları Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9

*Teknik Eğitim Fakültelerinin Kapatılmasının Öğretmen Yetiştirme Sürecine Olumsuz**Yönde Etkileri Nelerdir?*

KATEGORİ	İFADELER	f	%
Teknik Eğitim Fakültelerinin Kapatılması	- Öğretmenlik bilgisi TEF gibi 4 yılda olmuyor.	1	4.16
	- Sadece 1 yıllık formasyon eğitimi alanların öğretmen olmasına karşıyız.	1	4.16
	- Diğer fakültelerden farkı kalmadı	1	4.16
	- Donanımlı öğretmen yetiştirme duraksadı	1	4.16
	- Teoride bilen öğretmen çoğaldı.	2	8.33
	- Pratikte bilen azaldı	6	25
	- Cahiller ordusu yetişiyor.	1	4.16
	- TEF mezunu gençlerin mesleki ve teknik eğitimli olma vasfı ortadan kaldırıldı.	1	4.16
	- TEF kapatılması olumsuz oldu.	1	4.16
	- Pedogajik olarak eksik öğretmen yetişecektir.	1	4.16
	- Teknik öğretmenlerin atölyede uygulama eğitimlerinin süre olarak azalmasına etkisi olmuştur.	2	8.33
	- Görevlendirenler farklı alanlara kaymaktadır.	1	4.16
	- Olumsuz yönü olacağını düşünmüyorum	2	8.33
	- Piyasa ve güncel konuyu bilmez.	2	8.33
Teknoloji Fakültesi	- Teoriye daha çok önem veriliyor.	1	4.16

İş Tecrübesi	- Akademisyen uygulama görmüş öğretmenlerden seçilmelidir.	1	4.16
--------------	--	---	------

Teknik Eğitim Fakültelerinin kapatılmasının öğretmen yetiştirme sürecine olumsuz yönlerine ilişkin içerik istatistik Tablo 9 incelendiğinde; eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerinin genel ağırlığına bakıldığında f(19) teknik eğitim fakültelerinin kapatılması, f(1) teknoloji fakülteleri, f(1) iş tecrübesi kategorilerinde değerler ifade ettikleri görülmüştür. Eğitim Yöneticisi ve Öğretmen katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda yer almaktadır.

“Öğretmenlik bilgisinin Teknik Eğitim Fakülteleri gibi 4 yılda olmamış. Sadece bir yıllık formasyon alanların öğretmen olmasına karşıyız” (EY 1)

“Sadece teorik bilgiyle donatılmış öğretmenler atölyede ders anlatması noktasında zorlanmaktadır ve uygulama yapamamaktadırlar” (EY 2)

“El becerisi zayıflığı, uygulama noksanlığı, piyasa bilgi eksikliği” (EY 3)

“Donanımlı öğretmen yetiştirme duraksamıştır. (EY 4)

“Meslek liselerinden gelen öğretmenlerin farklı olan taban alanlarından geldiği için zorlanıp görevlendirmelerle farklı alanlara kaymaktadır” (EY 5)

“Olumsuz yönü olacağını düşünmüyorum” (EY 6)

“ Teknik öğretmenlerin atölye uygulama eğitimlerini süre olarak azalmasına etkisi olmuştur.” (EY 7)

“Diğer fakültelerden bir farkı kalmadı.” (EY 8)

“Zoraki olanı da dağıttılar çok şükür gömdük, ruhuna El Fatiha” (ÖĞR 1)

“Uygulamalı öğretmen yetiştirilmesi azalmıştır.” (ÖĞR 2)

“Teknik eğitim mezunu gençlerde mesleki ve teknik eğitimi olma vasfı ortadan kaldırılmıştır” (ÖĞR 3)

“Meslek lisesi sorununu memleket meselesi diyorsak kalitenin artırılması, uygulama ağırlıklı olmalı, akademik kariyerli (Dr. Doç. Prof.) eğitimciler yerine uygulamanın içinden gelenlerin devreye girmesi gerekir” (ÖĞR 4)

“Olumsuzluğu, sadece teoride işi bilen öğretmen çoğaldı. Pratiğe gelince sıfır”(ÖĞR5)

“Mühendislikler teoriğe daha çok önem veriyor.” (ÖĞR 6)

“Cahiller ordusu yetiştirilmesi bu kadar olur.” (ÖĞR 7)

“İhtiyaç duyulan meslek alanlarından da öğretmen yetişmeyeceği için o branşlar olumsuz etkilenecektir” (ÖĞR 8)

“Mezunların el becerisinin yetersiz olması, piyasa ve güncel teknolojiyi bilmemesi” (ÖĞR 9)

“Pedagojik yönden eksik öğretmen yetiştiriliyor.” (ÖĞR 10)

Görüldüğü üzere, Teknik Eğitim Fakültelerinin kapatılmasının öğretmen yetiştirme sürecine olumsuz yönlerine ilişkin niteliklerin başında teknik eğitim fakültelerinin kapatılması adlı kategori, Teknik Eğitim Fakültelerinin öğretmen yetiştirmekte uzman iken kapatılmasının sorun olduğu konuya ilişkin ilk sırada yer almaktadır.

Bölüm V: Tartışma, Sonuç Ve Öneriler

Bu bölümde görüşme formları ile elde edilen verilerin analizi neticesinde ortaya çıkan sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Ülkemizde Meslek Teknik Eğitim alanında gerçekleştirilen eğitim-öğretim faaliyetlerinde görülen büyük üç soruna ilişkin eğitim yöneticileri ve öğretmenler; işletme okul işbirliğinin yeterli düzeyde olması, özel sektörün katkıda bulunması, malzeme eksikliği, atölye eğitimleri yetersiz, uygulama eksikliği, gelişen teknoloji takip edilmemesi, piyasadan habersiz, verilen eğitim, piyasadaki usta öğreticilerin devreye sokulması, eğitim süresi çok kısa, lisede 4 yıl eğitim çok gereksiz, piyasada koşulların iyileştirilmesi, piyasa ile ortak bilgi alışverişi, öğrenci ahlakı, öğrencinin ellerini kirletmeye korkması, öğrenci düzeyinin düşüklüğü, öğrencilerin alana uygun olmaması, boşvermiş öğrenci, kabullenmişlik, inanç kaybedilmişlik, öğrenci seviyesinin düşüklüğü, vizyonsuzluk, öğretmenlerin ellerini kirletme korkusu, sadece meslek lisesi çıkışlı olmalı, mezunların donanımsız olması, uygulayıcıların noksan olması, beceri ve kabiliyeti yetersiz eğitimciler, el becerilerine önem verilmemesi, ihtiyaçtan fazla öğretmen yetiştiren kurum olması, mezunlar konulara vakıf değil, Ösym'nin dilim uygulaması, teknik eğitimin siyasi kadrodan ayrılması, meslek eğitim seviyesinde eğitim verilmemesi, staj sürelerinin kısıtlı olması, akademisyen yetersizliği, öğretim programlarının düzenlenmesi, yarım gün okul yarım gün çalışma, meslek rehberliğinin zamanında yapılması, öğretmenlerin itibarı değerlerini tercih etmişlerdir. Uygulama eksikliği, gelişen teknoloji takip edilmemesi, piyasadan habersiz, verilen eğitim, piyasadaki usta öğreticilerin devreye sokulması, öğrencilerin alana uygun olmaması, ihtiyaçtan fazla öğretmen yetiştiren kurum olması önermeleri diğer sorunların yanında en büyük sorun olarak belirtmektedirler. Bu temaların sıralaması yapıldığında ise; birinci sorun, uygulama eksikliği ve piyasadaki usta öğreticilerin devreye sokulmaması ikinci sorun, gelişen teknoloji takip

edilmemesi ve piyasadan habersiz verilen eğitim üçüncü sorun, öğrencilerin alana uygun olmaması ve ihtiyaçtan fazla öğretmen yetiştiren kurum olması olarak sıralayabiliriz.

Hatta öğretmenler sorun olarak; öğretmenlerin ellerini kirletme korkusu, mezunların donanımsız olması, uygulayıcıların noksan olması, beceri ve kabiliyeti yetersiz eğitimciler, el becerilerine önem verilmemesi ve öğrenci niteliğinin de yol açtığı sorunlar da büyük sorunlar olarak belirtilmektedir. Bu sorunların bir kısmı şu şekildedir; öğrenci ahlakı, öğrencinin ellerini kirletmeye korkması, öğrenci düzeyinin düşüklüğü, öğrencilerin alana uygun olmaması, boşvermiş öğrenci, kabullenmişlik, inanç kaybedilmişlik, öğrenci seviyesinin düşük olmasını da büyük sorun olarak belirtmektedirler. Bu sorunlara ek olarak Yükseköğretimde verilen mesleki teknik eğitimde yapılan yanlışları ve öğretmenlerin çalışma koşullarını da büyük sorun olarak görmektedirler. Bütün sorunlar birlikte ele alındığında eğitim yöneticiler ve öğretmenlerin özenle seçilmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır. Çünkü meslek liselerini kendi kültürünü oluşturması gereken, özel bir alan olarak görmektedirler.

Bazı öğretmenler ve eğitim yöneticileri başka görüşme sorularında teknik eğitim fakültesinin kapatılmasını diğer fakültelerden bir farkımız kalmadı diye ifade etmektedirler. Hatta teknik eğitim fakültesinin kapatılması değil aynı zamanda mesleki lisesinden öğretmenliğe ulaşılması istenilmektedir. Tabii sanayi okul işbirliği de nitelikli öğretmenin seçiminden sonrası hükümet politikaları ile sağlanması gereken olmazsa olmazlardandır. Bütün bunlardan sonra ise öğretmenler ve eğitim yöneticileri atölye ve laboratuvarlarının teknolojiye uyumlu hale getirilmesini istemektedirler. Bu üçlü sac ayağı sorunlarının halledilmesi ise Meslek Teknik Eğitim alanında gerçekleştirilen eğitim-öğretim faaliyetlerinin sorunlarını çözmüş olacaktır.

Günümüz koşullarında Mesleki ve Teknik Eğitime öğretmen yetiştirme üniversite düzeyinde nasıl olması gerektiğine ilişkin eğitim yöneticileri ve öğretmenler; uygulamaya yönelik eğitim verilmesi, öğretmen adaylarının bütün makine teçhizatı bilmesi, pratik eğitime önem verilmesi, saha bilgisi olmalı, öğretmenler meslek lisesi çıkışlı olmalı, 8. sınıftan itibaren alan seçmiş kişilerin öğretmen olması, eğitim psikolojisi ile yetişmiş, eğitim sosyolojisi ile yetişmiş, Yök-Meb etkileşimi olmalı, öğretmen yetiştiren kurumlar Meb ile çalışmalı, milli eğitim ile yetiştirmede seviye yeterli değil, mesleki yeterliliğe sahip olmalı, pedagojik eğitim olmalı, Yök öğretmen yetiştirmeyi bilmiyor, öğretmenlik eğitimi olmalı, lisans eğitimi yeterlidir, teknolojik yeniliklerin takip edilmesi, Tef'in yeniden açılması, sanayi eğitim kültürü ile yetişme, meslek lisesinde eğitimi verilmeyecek konuların Tef müfredatından çıkartılmalıdır değerlerini tercih etmişlerdir. Verilecek olan eğitimin uygulamaya yönelik olması gerektiği, üniversite sanayi işbirliği sağlanmasının gerektiği ve derslerin daha teknik ve bilimsel işlenmesinin gerektiği görüşünde hemfikir oldukları sonucuna ulaşmıştır.

Bu sonuçlar ışığında, Mesleki ve teknik eğitim fakültelerinin programları yapılandırmacı anlayışa veya yeniden kurmacılık felsefesine yakın olmalıdır. Hatta piyasada ile iç içe olma adına, iş dünyasında çalışarak deneyim sahibi olmuş, piyasada kendisini kanıtlamış kişiler bu fakültelerde öğretmenlere öğretim verecek şekilde düzenlemeler yapılmalıdır. Mesleki ve teknik eğitimin temel amacının ekonomik, sosyal ve kültürel kazanımları elde eden insan kaynağının yetiştirilmesi olduğu düşünüldüğünde bunun için ilk önce nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesinin sağlanması önem arz etmektedir. Eğitim programları yoğun bir katılım ile ihtiyaçları bilimsel tekniklerle analiz edilerek belirlenmelidir. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı eğitim programının geliştirilmesi çalışma gruplarında ve danışma kurullarında mutlaka meslekten öğretmenler yer almalıdır. Hazırlanan programlar ezbercilikten uzak, üst bilişsel düzey basamakları yoklayan, araştıran, sorgulayan,

analiz, sentez ve değerlendirme yapabilen, son teknolojiye yatkın ve kaynakları etkin kullanabilen öğretmenler yetiştirilecek tarzda dizayn edilmelidir.

Teknik Eğitim Fakültelerinde yetiştirilen öğretmen nitelikleri hakkında ne düşünüyorsunuz? Sorusuna ilişkin olarak eğitim yöneticisi ve öğretmenler; aldıkları eğitimi güzel yansıtıyorlar, vizyon ve misyon sıkıntısı yaşanıyor, eğitim bilimleri konusunda uygulamaya çok zaman ayrılmadı, 8 yıllık kesintisiz eğitimde tef kalitesi daha yüksekti, buradan mezun öğretmenler donanımlı, formasyon bilgisine sahipler, yetersiz kalıyorlar, işletmeler hakkında bilgi sahibidirler, mesleki yeterlilikleri az, yeni mezunlar mesleki yeterlilikler olmadığı için zorlanıyorlar, tef yetiştiren öğretmenlerin kalitesinin artırılması lazım, uygulamalı eğitim verilmesi, teorik eğitim azaltılmalı, sanayideki uygulamalar yakından takip edilmeli, günümüz teknolojisine uygun eğitim verilmeli, mesleki yeterliliklerin artırılması değerlerini tercih etmişlerdir. Verilecek olan eğitimin uygulamaya yönelik olması gerektiği, öğretmenlerin vizyon-misyon sıkıntısı yaşadıkları ve yetersiz kaldıkları görüşlerinde konusunda hemfikir oldukları sonucuna ulaşılmıştır. İş piyasası ile belirlenen plan ve program çerçevesinde ortaklaşa hareket edildiği taktirde, uygulamada var olan eksikliklerin giderileceği ve öğretmenlerin yaşadığı yetersizlik duygusunun kaybolacağı düşünülmektedir.

Mevcut durumda ortaöğretimde mesleki ve teknik eğitimde görev yapan/yapacak olan öğretmenlerin sahip olması gereken niteliklere ilişkin eğitim yöneticileri ve öğretmenler; Öğretimden ziyade eğitime önem vermesi, Empati kurmalı, Uygulamaya ağırlık verilmesi, Teknolojik gelişmeleri yakından takip etmeli, Piyasayı güzel takip etmeli, Özgüven sahibi olmalı, Eğitici potansiyeli yüksek olmalı, Öğrenci psikolojisini bilen biri olmalı, Analitik düşünebilmeli, Fiziki yapısı mesleğe elverişli olmalı, Mesleğini seven olmalı, Bildiğini aktarabilen olmalı, Formasyon bilgisine sahip olmalı, Sınıf yönetimi konusunda uygulama eğitimi almış olmalı, Aday öğretmenlikte rehber öğretmen eşliğinde bilgi beceri kazanması,

Okullarda imkanlar arttırılmalı değerlerini tercih etmişlerdir. Uygulamaya ağırlık verilmesi, teknolojik gelişmeleri yakından takip etmeli, piyasayı güzel takip edebilmeli ve bildiğini aktarabilen olmalı görüşlerinde hemfikir oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Yeni yetişen teknik öğretmenlerin becerilerin eksik olduğunu düşünmektedirler. Hatta öğretmenler ve eğitim yöneticileri; öğretmen niteliklerini uygulamadan bihaber, sadece teorik ders anlatmaya çalışan, yetersiz bir kitle olarak gördüklerini beyan etmektedirler. Bunların aşılması için de haliyle teknolojiye uygun eğitim verilmesi ve pratik uygulamaya dönük çalışılması, fakülte imkânlarının da artırılması önem arz etmektedir.

Ortaöğretim düzeyinde Mesleki Teknik eğitim kurumlarınca öğretmen yetiştirme ile ilgili yükseköğretim kurumlarında nasıl bir örgütlenmeye/düzenlemeye gidilmesi gerektiğine ilişkin eğitim yöneticileri ve öğretmenler; birlikte hareket edilmeli, uygulamaya önem verilmeli, teknik öğretmen yetiştiren kampüsler kurulmalı, teknik eğitim yetiştiren kurum sayısı azaltılmalı, okulların ihtiyacına göre öğretmen yetiştirilmeli, fakültelerde iş ciddi tutulmalı, uygulama sınavı ile öğretmenliğe alınmalı, mesleği ile en az 2 yıl çalışmış olmalı ve o şekilde öğretmenliğe geçmeli, meslek lisesi çıkışlı olmalı, serbest piyasaya tekabül edecek kabiliyette olmalı, öğretmenlik mesleği ile ilgili derslere yoğunlaşmalı, mesleki teknik eğitim idari ve eğitim teknik eğitim mezunlarından olmalı, ortaöğretimde alınan bilgiler üniversitede genişletilmeli, ortaöğretimde mümkün olduğunca mesleki bilgi ve yeterlilikte olmalı, mesleki teknik eğitim programları ortaöğretimdeki gelişmelere göre yeniden düzenlenmelidir değerlerini tercih etmişlerdir.

Meslek ile sektörün ileri gelen firmalarıyla ortak çalışılması gerektiği ve uygulamaya önem verilmesi gerektiği önermelerinde hemfikirdirler. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda öğretmenlik mesleği tanımında; eğitim-öğretim ve yönetim görevini üstlenerek özel bir uzmanlık alanı olarak tanımlanmakta olan meslek grubuna öğretmen denir. Buradaki önemli husus özel bir ihtisas mesleği olmasıdır. Aynı zaman yine aynı kanunda genel kültür,

özel alan bilgisi ve pedagojik formasyon üçlüsü olarak yeterlilik tasvir edilmektedir. Eğitim yöneticileri ve öğretmenlerde nitelik olarak aslında bu üç özelliği ve ihtisas mesleği özelliğini bünyesinde barındıran nitelikli öğretmenlerin meslek liselerinde olmasını, görev yapmasını istemektedirler. Onlara göre, öğretmen, mesleki bilgi, beceri ve değerlere sahip olmalıdır, sürekli kendini yenileyebilmelidir. En önemlisi de öğretmenlik mesleğini sevmelidir.

Ayrıca, sektörün teknolojik gelişmelerini yakından takip etmeli, iş güvenliği konularına da hakim olmalıdır. Bütün bunlar ışığında, ortaöğretim düzeyinde Mesleki Teknik eğitim kurumlarınca öğretmen yetiştirme ile ilgili yükseköğretim kurumlarında nasıl bir örgütlenmeye/düzenlemeye gidilmesi gerektiğine ilişkin, öğretimden ziyade eğitime önem verilmesi gerektiği, öğretmenlerin empati kurması gerektiği, uygulamada çok iyi olunması gerektiği, programın güzel takip edilmesi gerektiği düzenleme ve örgütlenme açısından amaca hizmet edecektir. Bu sayede de Milli Eğitim Bakanlığı programına uygun, yeterli öğretmenlerin alınması, YÖK-MEB koordinasyonu, uygulamalı derslerin artırılması sağlanmış olacaktır.

Mesleki teknik eğitime öğretmen yetiştirme açısından bakıldığında şuan ki ve önceki durumun karşılaştırılmasında eğitim yöneticileri ve öğretmenler; eski mezunlar, teknik öğretmen yetiştirmede uzman, erkek teknik olduğunda daha kaliteliydi, eskiden öğretmenlerin el becerileri daha iyiydi, tef daha kaliteliydi, öğretmenlik eğitimi olmadan öğretmen olması, pedagojik formasyon ile öğretmen yetiştirme, öğrencinin ne olacağını bilememesi, mühendis-öğretmen karmaşası, tef önemliliği, önceden mesleki eğitim daha ciddiye, önceden mesleki eğitim daha kapsamlıydı, önceden uygulamalı eğitim ağırlıkta idi, yeni mezunlar yetersiz, uygulama bilgisinin önemi, uygulamalı eğitim olmalı, önceden uygulama ağırlıklı idi, teorik bilgi hakim, saha bilgisi, yeni mezun yok değerlendiremiyorum, mevcut durum hakkında bilgim yok, şuan ki mezunlardan daha bilgili değerlerini tercih etmişlerdir.

Eğitim yöneticileri ve ğretmen pratik eğitimlere ağırlık verilmesi ve Teknik Eğitim Fakültelerinin ğretmen yetiştirmede uzman olduğu görüşünde hemfikirdirler. şuan ki mesleki teknik öğretime ğretmen yetiştirme hususunda uygulama eğitiminin yapılmadığı, meslekte öğretmenlerin yeterli düzeyde yetiştirilmediği görüşünde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle farklı alanlardan gelen öğretmenlerin farklılıklarını giderecek şekilde eğitim-ğretim program tasarısı hayata geçirilmelidir.

Mesleki ve teknik ğretim okullarına ğretmen yetiştiren fakültelerin öğretmenlik meslek bilgisi dersleri görev yapacakları meslek liseleri ile uyumlu hale getirilmelidir. Kapatılan mesleki ve teknik eğitim fakülteleri de mesleki ve teknik eğitim enstitüleri şeklinde yeniden açılarak, ihtiyaç duyulan düzeyde öğretmenlerin yetiştirilmesi sağlanmalıdır.

Teknik Eğitim Fakültelerinin kapatılmasının ğretmen yetiştirme sürecine olumlu yönlerine ilişkin eğitim yöneticileri ve öğretmenler; olumlu yönü yoktur, düzeltilip iyileştirilmeli, öğrenciler atölyede mutlu, bu konuda bilgim yok, eski mezunlar bu sebepten belki atanırlar, olumlu katkısını göremiyorum, uygulama açısından daha başarılı olurlar değerlerini tercih etmişlerdir. Teknik eğitim fakültesinin kapatılmasının olumlu bir yönünün olmadığı görüşünde hemfikir oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Hatta bu konuda bilgi sahibi olmayan öğretmenler dahi vardır.

Teknik Eğitim Fakültelerinin kapatılmasının ğretmen yetiştirme sürecine olumsuz yönlerine ilişkin eğitim yöneticileri ve öğretmenler; öğretmenlik bilgisi tef gibi 4 yılda olmuyor, sadece 1 yıllık formasyon eğitimi alanların ğretmen olmasına karşıyız, diğer fakültelerden farkı kalmadı, donanımlı ğretmen yetiştirme duraksadı, teoride bilen ğretmen çoğaldı, pratikte bilen azaldı, cahiller ordusu yetişiyor, tef mezunu gençlerin mesleki ve teknik eğitimi olma vasfı ortadan kaldırıldı, tef kapatılması olumsuz oldu, pedogajik olarak eksik ğretmen yetişecektir, teknik öğretmenlerin atölyede uygulama eğitimlerinin süre olarak azalmasına etkisi olmuştur, grevlendirenler farklı alanlara kaymaktadır, olumsuz yönü

olacağını düşünmüyorum, piyasa ve güncel konuyu bilmez, teoriye daha çok önem veriliyor, akademisyen uygulama görmüş öğretmenlerden seçilmelidir değerlerini tercih etmişlerdir. Teoride bilen öğretmen çoğaldı, pratikte bilen azaldı, görevlendirenler farklı alanlara kaymaktadır, piyasa ve güncel konuyu bilmez görüşlerinde hemfikirdirler. Akademisyenlerin uygulama görmüş öğretmenlerden seçilmesi gerektiği sonucuna da ulaşılmıştır.

Duman (2014)'de yapmış olduğu çalışmada Bakanlığın ihtiyaç duyduğu öğretmenlik programlarını kapsayan, sayısı iki ya da üçü geçmeyen yeni bir Mesleki ve Teknik Eğitim Fakültesi'nin açılmasını savunmuştur. Bu anlamda yapılan çalışma ile aynı doğrultuda olduğu görülmektedir. İkinci çözüm yolu ise, pedagojik formasyon eğitiminden ziyade verilecek eğitimin süresi 1.5 yıldan az olmayan, eğitim teori – uygulama boyutuyla, etkin ve kurumsallaşmış bir enstitü ve okul işbirliği içerisinde gerçekleştirilmelidir. Bulunan bu sonuçta yapılan çalışma ile aynı doğrultuda olduğu görülmektedir.

Hsiu-Te Sung, Szu-Chi Hsieh, Wei-Sheng Hung (2012), yaptıkları çalışmada teknik ve mesleki eğitim alan öğrencilerine ayrılan kaynak yetersizliğinden dolayı dezavantaja sahip olduklarını belirtmektedirler. İktidarda olanların, dünyada en iyi 100 üniversite sıralamasının yapılmasına fon sağlama konusuna odaklanmak yerine, teknik ve mesleki sistem gereksiniminin gerçek ihtiyaçlarına dayanarak uygun fon tahsis etmelerini beklemektedirler. Yapılan bu çalışmada da mesleki teknik eğitime ayrı bir bütçe oluşturulması gerektiği sonucu bulunmuştur. Bu anlamda yapılan çalışma ile aynı görüşe ulaşılmıştır.

Kilbrink, Bjurulf, Liesbeth K. J. Baartman & Elly de Bruijn (2018), "İsveç teknik mesleki eğitiminde öğrenmenin aktarılması: enerji ve endüstri programlarındaki öğrenci deneyimleri" adlı çalışmalarında mesleki eğitimde en önemli konulardan biri olan okulda öğrenme ile farklı işyerlerinde öğrenme arasındaki etkileşimdir. Öğrencilerin öğrendiklerini bu farklı öğrenme alanları arasında nasıl aktarmaları gerektiğini araştırmışlardır. Yapılan bu çalışma ile teknik mesleki eğitimde bu süreçle ilgili anlayışımıza yeni bir bakış açısı

ekleyerek geliştirmeyi hedeflemektedirler. Öğrencilerin öğrenme süreçlerinde edindikleri deneyimlerin, yeni durumlar için nasıl öğrendiklerini etkilediğini gösterdiği sonucuna ulaşmışlardır. Öğrenciler öğrenme ile ilgili teori ve pratiğin bütünleşmesinin onları gelecekteki çalışmalar için nasıl hazırladığını düşündükleri sonucuna ulaşmışlardır. Yapılan bu çalışmada da öğrencilerin öğrendikleri bilgiyi iş hayatlarında nasıl kullanmaları gerektiği sorusuna çözüm yolu bulunmaya çalışılmıştır. Bu çözüm yollarından biri ise sanayi ile yapılacak olan iş birliği çerçevesinde olacaktır. Bu anlamda yapılan çalışma ile aynı görüşe ulaşılmıştır.

Öneriler

Yapılan araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre geliştirilen öneriler aşağıda verilmiştir.

Uygulamacılar için öneriler

1. Kalite sorunun çözülmesi için, Teknik Eğitim Fakülteleri tekrar açılmalıdır, mühendis-öğretmen karmaşasına gerekli düzenlemeler yapılarak son verilmelidir. Teoriden ziyade pratik eğitime ağırlık verilmelidir.
2. Öğretmen nitelikleri açısından, mesleki yeterlilik ve pedagojik formasyon artırılmalıdır. Pedagojik Formasyonda 1.5-2.5 yılları arasında kökleşmiş eğitim kurumlarında uygulaya yönelik olarak verilmelidir.
3. Milli Eğitim Bakanlığı-Yükseköğretim Kurulu koordinasyonu artırılmalıdır.
4. Okul-sanayi işbirliği artırılmalıdır.
5. Atölye ve laboratuvarların son teknolojiyle donatılması önem arz etmektedir.
6. Eğitim planlamasının yapılarak ihtiyaçtan fazla öğretmen adayının alınmaması önem arz etmektedir. Açılacak olan Teknik Eğitim Fakültelerinin sayısı 4-5'i geçmemelidir. Piyasanın ihtiyaç duyduğu kadar öğretmen alınmalıdır. Ve bu öğretmenlere alanlarıyla ilgili

en az 1-2 yıl piyasada çalışma koşulu getirilerek atamalarının Kpss puanına göre yapılması gerekmektedir. Atamalar mülakat yoluyla olmamalıdır.

Araştırmacılar için öneriler

1. Teknik Eğitim Fakültelerinin kapatılmasının mesleki teknik eğitime etkileri ve Teknik Eğitim Fakültelerinin Teknoloji Fakültelerine dönüştürülmeleri adlı iki konudan fazla çalışma ülkemizde bulunmamaktadır. Bu açıdan, bahsedilen iki konu üzerine daha fazla çalışmalar yapılabilir.

2. Bu araştırma, Konya merkez ilçelerini içermektedir. Çalışma Konya ilinin bütün ilçelerini kapsayacak şekilde yapılabilir.

3. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Buna ek olarak aynı araştırma, nicel araştırma yöntemleriyle de gerçekleştirilebilir.

Kaynaklar

- Akdemir, E., & Tekeli, S. (2017), AB mavi kart uygulamasının Türkiye işgücü piyasasına olası etkileri. *Avrupa Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 25, Sayı:1, 80.
- Akpınar, A., & Ercan, H. (2002), *Mesleki ve teknik eğitim sistemi raporu, Ulusal Gözlemevi Ülke Raporu, Türkiye 2001*. Ankara: Avrupa Eğitim Vakfı.
- Akpınar, B. (2005), Teknik öğretmen yetiştirme sorunu ve teknik eğitim fakültelerinin geleceği. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 259-274.
- Akpınar, B. (2005), Teknik öğretmen yetiştirme sorunu ve teknik eğitim fakültelerinin Geleceği. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 259-274.
- Aksoy, A., & Öğretir, A. D. (1999), Okulöncesi eğitimde başarı: öğretmen. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 333-340.
- Alçın, S. (2016), Üretim İçin Yeni Bir İzlek: Sanayi 4.0. *Journal of life economics*, 19-30.
- Alkan, C., Doğan, H., & Sezgin, İ. (2001), *Mesleki ve teknik eğitim esasları*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım ve Atlas Yayın Dağıtım.
- Anapa, S. (2008), *Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Türkiye'de Mesleki ve Teknik Eğitim*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Anapa, S. (2008), *Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde Türkiye'de mesleki ve teknik eğitim. Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yönetim ve Çalışma Psikolojisi Bilim Dalı.
- Aydın, A. (2017), *Genç işsizliği sorununun almanya ve Türkiye mesleki eğitim sistemi çevresinde değerlendirilmesi*.

- Baltacı, Ali. (2017), Nitel veri analizinde Miles-Huberman modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 1, Sayfa 1-15.
- Baltacıoğlu, İ. H. (1934), *İlk Mektep Muallimini Üniversiteleştirmek Lazım*. Yeni Adam, C.1, Sayı:37.
- Biçerli, M. (1991), *Çalışma Ekonomisi*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Biçerli, M. K. (2011), *Çalışma Ekonomisi*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Binici, H., & Arı, N. (2004), Mesleki ve teknik eğitimde arayışlar. *G.Ü, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C.XXIV, Sayı:3, 384.
- Bourdoncle, R. (1991), La professionalisation des enseignants: analyses sociologiques anglaise et americaine. *Revue francaise de pedagogie*.
- Baumeler, C. (2019), Competence-Based Vocational Education and Training, European and Its Cultural Context Sensitivity Education, 51: 1–15, 2019, ISSN: 1056-4934.
- Caner, A., & Ökten, C. (2010), Risk and career choice:evidence from Turkey. *Economics of education review*, 1060-1075.
- Cicioğlu, H. (1985), *Türkiye cumhuriyetinde ilk ve ortaöğretim (tarihi gelişimi)*. Ankara: Ankara üniversitesi eğitim bilimleri fakültesi yayınları.
- Clark, J. A. (2006), *Social justice, education and schooling: some philosophical issues*. British journal of educational studies, 272.
- Çilenti, K. (1984), *Eğitim teknolojisi ve öğretim*. Ankara.
- Dayıoğlu, M. (2013), *İstidamın ve işgücü piyasası etkinliğinin arttırılmasına yönelik stratejiler*. İzmir: İktisat Kongresi.

- Dedeoğlu, S. (2009), Türkiye’ de sosyal devlet cinsiyet eşitliği politikaları ve kadın istihdamı. *Çalışma ve Toplum Dergisi*, 41-54.
- Demirezen, M. (2006), *Ulusal mesleki eğitim politikamız ve gelecek vizyonu*. Kapadokya: TİSK ve TURK-İŞ, “Eğitim Ve İstihdamda Etkinlik Arttırma Projesi, İl Mesleki Eğitim Kurulu Ve İl İstihdam Kurulu Temsilcilerine Yönelik Eğitim Seti.
- Demirgil, H. (2007), Okun yasasının Türkiye için geçerliliğine ait ampirik bir alışma. *Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 139-151.
- Devlet Planlama Teşkilatı. (2001), *"VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı, İş gücü Piyasası Özel İhtisas Komisyonu Raporu"*. Ankara: DPT,2548-ÖİK:564.
- Doğan, H. (1973), *Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Programlarını Geliştirmede Analiz*. Ankara.
- Doğan, H. (1997), Mesleki ve teknik eğitimin yeniden yapılandırılması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 4-6.
- Doğan, H. (2012), *Cumhuriyet döneminde mesleki ve teknik eğitimde iz bırakan eğitimciler*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Duman, T. (2000), *Mesleki ve teknik eğitimin gelisimi*. Ankara: Türkler, C.XV.
- Duman,T. (1991), *Türkiye’de ortaöğretime öğretmen yetiştirme*. İstanbul. Meb Yayınları.
- Duman, T.(2014), *Mesleki ve teknik eğitime öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının kuruluğu, gelişimi ve kapatılmaları*. Journal of Research in Educationand Society, 65-69.
- Duru B, M. (2007), Fransız Eğitim Sistemindeki Sosyal Eşitsizlikler: Çevresel Ve Bireysel Faktörlerin Ortak Etkisi. *Eğitim Bilim Toplum*, 66-70.

- Duru, B. M. (2007), Fransız eğitim sistemindeki sosyal eşitsizlikler: çevresel ve bireysel faktörlerin ortak etkisi. *Eğitim Bilim Toplum*, 66.
- Düzcükoğlu, H., Asiltürk, İ., & Yaşar, M. (2005), *Mesleki ve teknik eğitimin modernizasyonu projesi ve modüler eğitim sisteminin değerlendirilmesi*. Ankara: AB Kopenhag Süreci Ve Maastricht Bildirgesi Açısından Türkiye’de Mesleki Öğretim Ve Eğitimi Bekleyen Zorluklar Uluslararası Konferansı.
- Ekşioğlu, E. (2017), *Dünya Ülkelerinde Mesleki Eğitim*. <https://mestek.mehmetakif.edu.tr/eBildiriler/bildiriler/21-512.pdf>. Erişim Tarihi: 11.03. 2018
- Ergün, M., & Çoban, A. (2019), *Eğitim felsefesi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Eryılmaz, B., & Biricikoğlu, H. (2011), Kamu yönetiminde hesap verebilirlik ve etik. *İş Ahlakı Dergisi İgiad*, 19-45.
- Ersoy, F. (2016), Fenomenoloji. Ahmet Saban; Ali Ersoy (Ed.) *Eğitimde nitel araştırma desenleri* (53-109). Ankara. Anı Yayıncılık.
- Eroğlu, G. (2012), *Mesleki ve teknik eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin öğrenme stratejilerinin incelenmesi*, *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 11 (21), 25-45, 2012.
- EMevzuat.2013, <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Asp?MevzuatKod=7.5.18812&MevzuatIsmi=0&sourceXmlSearch=orta%F6%F0retim>. Erişim Tarihi: 11.02.2019
- Fındık, T., & Şahin, İ. (2008), Türkiye’de mesleki ve teknik eğitim: mevcut durum sorunlar ve çözüm önerileri. *TSA / Yıl: 12, S: 3, Aralık*.
- Gilchrist, A. (2016), *Industry 4.0: The industrial internet of things*. . California: Apress Media.

Guo, Guiying, Qiu, Baishuang, Li, Li (2017), *Study on the Strategies of Improving Vocational Education Teachers' Ability Based on the "Internet+Education" Background*, 2016 8th International Conference on Information Technology in Medicine and Education (ITME), ISSN: 2474-3828, 13 July 2017.

Görçün, Ö. F. (2016), *Dördüncü endüstri devrimi-endüstri 4.0*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.

Hacıoğlu, N. (2000), *Turizm pazarlaması*. Bursa: Vipaş.

Sung, H., Hsieh, S., Hung, W., (2012), *Exploration on the social justice aspect of our technical and vocational education policy in Taiwan*, IEEE Uluslararası İnovasyon ve Teknoloji Yönetimi Konferansı (ICMIT), 566-571 Jun, 2012.

IFR. (2017), *The impact of robots on productivity, employment and jobs. The international federation of robotics*. A Positioning Paper.

İnternet. www.maol.meb.gov.tr. Erişim Tarihi: 11.07.2019

İnternet. (2009), *The conference board of canada employability skills 2000+*. 12.12.2018
http://www.conferenceboard.ca/libraries/EDUC_PUBLIC/esp2000.sflb

İnternet. (2013), www.egiticibilgi.tr Erişim Tarihi: 09.15.2018

İnternet. (2013), www.webvocation.eu. Erişim Tarihi: 15.09. 2018

İnternet.<http://tf.gazi.edu.tr/posts/view/title/sikca-sorulan-sorular-1989?siteUri=tf> Erişim Tarihi: 11.07.2019

İŞKUR. (2018), www.euroguidance.iskur.gov.tr

Judge, H. (1995), *The Images of Teachers*. Oxford Review Of Education.

Jailani, Md. Y.Siti, N. K. R. Faizal, A. N. Y.Maizam, A.Syahril, S.Marina, I. M.Lee, M. F.Tee, T. K.Sumarwati, S. SriIrfan, D. Dedy Junita, S. (2017), *Vocational pedagogy among technical vocational education and training teachers*, 2017 IEEE International Conference on Industrial Engineering and Engineering Management (IEEM), 2157-362, 10-13 Dec. 2017.

Kağıtçıbaşı, Ç. (2005), *Yeni insan ve insanlar*. İstanbul: Evrim Yayınevi.

TİK.(2003),<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4904.pdf> Erişim Tarihi: 09.08.2018

Karagözlü, G. (1987), *Toplumda öğretmenlik mesleğinin yeri ve sorunları*. Ankara: Çağdaş Eğitim, Sayı:118.

Karaman, M., & vd. (2013), Sakarya ilinde görev yapan öğretmenlerin gözüyle öğretmenlik mesleğinin statüsü ve saygınlığı. *VI. ulusal lisansüstü eğitim sempozyumu bildiriler kitabı II*, (s. 105-110). Sakarya.

Karapınar, D. Ç. (2018), *Endüstri 4.0'ın endüstrilerin uapısı ve paydaş ilişkileri üzerine yansımalarına yönelik bir araştırma*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kaya, H. (1973), Mesleki ve teknik öğretimden işverenin bekledikleri. Mesleki ve teknik öğretimde verimlilik semineri (s. 79-111). Ankara: Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları.

Kilbrink,N.,Bjurulf,V., Baartman, L.K.J., & Elly de Bruijn.(2018), *Transfer of learning in Swedish technical vocational education: student experiences in the energy and industry programmes*, Journal of Vocational Education & Training Volume: 70 Issue 3 (2018) ISSN: 1747-5090.

- Kumaş, H. (2001), İşsizliğin psiko-sosyal boyutu ve çalışma yaşamına ilişkin değerler üzerindeki etklileri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 34-35.
- Kurnaz, I. (2007), *İstihdam edilebilirliğin önemi açısından eğitim-istihdam ilişkisi ve ankara bölgesi imalat sanayi uygulaması*, Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Küçükahmet, L. (1999), *Öğretmenlik mesleğine giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Mahiroglu, A. (2006), Mesleki ve teknik eğitimde öğretmen yetiştirme sorunları ve çözüm önerileri. *Eğitime Bakış / Eğitim-Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi*, 32-42.
- Mahiroğlu, A. (1993), Mesleki teknik öğretimde öğretme yetiştirme. *Eğitim Dergisi*, 1-15.
- Mahiroğlu, A. (1996), *Teknik eğitim fakültesi mezunlarını izleme araştırması*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB, (1973), Millî Eğitim Temel Kanunu. www.meb.gov.tr (MEB), M. E. (1986).Erişim Tarihi: 19. 09.2018.
- Mesleki Eğitim Kanunu. <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/3.html> Erişim Tarihi: 10.02.2018
- MEB. (2018), www.yegitek.meb.gov.tr Erişim Tarihi: 11.07.2019
- MEB. (1982), *Öğretmen sorunları ve eğilimleri araştırması*. Ankara.
- MEB. (2010), *Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları mezunlarının izlenmesi (2010 Yılı Raporu)*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
- MEB. (2018), www.meb.gov.tr Erişim Tarihi: 11.07.2019
- MEB. (1997), *Mesleki ve teknik eğitim araştırma ve geliştirme merkezi*. Ankara. Milli Eğitim Basımevi.

- (MEB), M. E. (2002), Kopenhag Deklarasyonu. www.meb.gov.tr. Erişim Tarihi: 15.06.2018
- MEGEP. (2004), *Meslek standartları*. <http://megep.meb.gov.tr/megep/genel/mesleks.htm>
Erişim Tarihi: 09.08.2018
- Mehmet, Ö., & Kılıç, C. (2009), *Çalışma ekonomisi teorisi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- MFA. (2013), www.mfa.gr Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2018). *AB Ülkeleri Eğitim Sistemleri*. http://maol.meb.gov.tr/html_files/ulkeler/almanya.html Erişim Tarihi: 20
09.2018
- Milli Eğitim Şurası. (1998), *Milli eğitim şuralarında mesleki ve teknik eğitim*, 16. Milli Eğitim Şurası. Ankara. Milli Eğitim Basımevi.
- Nevin, S. (2007), *Eğitim bilimlerine giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Nogay, S. (2007), *Türkiye’de meslek eğitimi sorunu ve çözüm önerisi*. Ankara: Meslekî ve Teknik Öğretim Derneği Genel Merkezi.
- Nooruddin, S. (2017), *Technical and vocational education and training for economic Growth in Pakistan*, Journal of Education and Educational Development, Vol. 4, No. 1, June 2017.
- Nkalane.,P.K. (2018), *Inclusive assessment practices in vocational education: A case of a technical vocational education and training college*, International Journal of Diversity in Education,17(4):39-50, 2018.
- OECD. (2016), Teachers Matters: Attracting. *Developing And Retaining Effective Teachers*, 1-11.
- Oğuzman, K., & Barlas, N. (2008), *Medeni hukuk giriş kaynaklar temel kavramlar*. İstanbul: Vedat Kitapçılık.

- Orman, M. (1983), *Türkiye'de mesleki ve teknik eğitim nasıl olmalıdır? Öneriler*. Teknik Eğitimin Dünü Bugünü ve Geleceği, İstanbul, 1-19.
- Özdil, İ. (1993), *Eğitimsel iletişim ve eğitim teknolojisi*. Ankara.
- Özer, B., Öner, C., & Güney, K. (2007), *Teknik eğitim fakültelerinde öğretim elemanı profili*. Doğu Anadolu Bölgesi Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, 123-127.
- Özer, M., (2018), 2023 Eğitim vizyonu ve mesleki ve teknik eğitimde, *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, Cilt 8, Sayı 3, Aralık 2018; Sayfa 425-435.
- Özer, M.,(2019), Mesleki ve teknik eğitimde sorunların arka planı ve türkiye'nin 2023 eğitim vizyonunda çözüme yönelik yol haritası, *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, Cilt 9, Sayı 1, Nisan 2019; Sayfa 1-11,2019.
- Özerbaş, M., & Uçar, C. (2013), Mesleki ve teknik eğitimin dünyadaki ve Türkiye'deki konumu. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 242-253.
- Özsoy, C. (2007), *Türkiye'de mesleki ve teknik eğitimin iktisadi kalkınmadaki yeri ve önemi*, Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Polat, S. (2009), *Türkiye'de eğitim politikalarının fırsat eşitsizliği üzerindeki etkileri*, Uzmanlık Tezi. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı.
- Roofe, C., Ferguson, T. (2018), *Technical and vocational education and training curricula at the lower secondary level in jamaica: A Preliminary Exploration of Education for Sustainable Development Content*, Discourse and Communication for Sustainable Education, vol. 9, no. 2, pp. 93-110, 2018.

- Salkin, C., Oner , M., Üstündag, A., & Çevikcan, E. (2018), *A conceptual framework for industry 4.0*". in Ed. Alp Ustundag and Emre Cevikcan. *Industry 4.0: Managing the Digital Transformation*. Switzerland: Springer Internationa Publishing.
- Schwab, K. (2016). *Dördüncü sanayi devrimi: World Economic Forum*. (Çev. Zülfü Dicleli). İstanbul: Optimist Yayım Dağıtım.
- Selvi, S. (2014), *Türkiye ile avrupa birliği mesleki eğitim politikalarının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- SEN, E.-B. (2004), *Öğretmen sorunları araştırması*. Ankara.
- Sezgin, İ. (2009), *Mesleki ve teknik eğitimde program geliştirme*. Ankara: Nobel Akademi Yayınları.
- Smit, J., Kreutzer, S., Moeller, C., & Carlberg, M. (2016), *Policy Department A Economic and Scientific Policy/Industry 4.0: Analytical Study*. Brussels.: European Union.
- Şahin, A. (2011), Öğretmen algılarına göre etkili öğretmen davranışları . *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 239-259.
- Şahin, İ., & Fındık, T. (2008), Türkiye’de mesleki ve teknik eğitim: Mevcut durum, sorunlar ve çözüm önerileri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 65-86.
- Şahinkesen, A. (1993), *Mesleki ve teknik eğitimde çağdaş gelişmeler*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Bilimleri Birinci Ulusal Kongresi.
- Şengönül, T. (2013), Sosyal sınıfın boyutları olarak gelirin, eğitimin ve mesleğin ailelerdeki sosyalleştirme-eğitim süreçlerine etkisi. *Eğitim Ve Bilim*, 129-143.

Şenses, F. (2007), *Uluslararası gelişmeler ışığında türkiye yükseköğretim sistemi: temel eğilimler, sorunlar, çelişkiler ve öneriler*. Ankara: ERC Working Papers in Economics.

Şimşek, A. (1999), *Türkiye'de mesleki ve teknik eğitimin yeniden yapılandırılması*. Ankara: TÜSİAD Yayınları, 99-2.

Taş, S. (2017), Teknik öğretmenlerin kullandıkları örgütsel güç kaynakları (Süleyman Demirel Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Örneği), Süleyman Demirel Üniversitesi *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı:27, s.141-164, Yıl: 2017/2.

TİSK. (1997), *Türkiye'de ve dünyada mesleki eğitim*. Ankara.

Tosun, T. (2010), *Tanzimat'tan günümüze Türkiye'de mesleki ve teknik eğitim politikaları*. Yüksek lisans tezi. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı.

Tuna, O., & Yalçıntaş, N. (1988), *Sosyal siyaset*. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Turan, Kemal. (1992), *Mesleki teknik eğitimin gelişmesi ve Mehmet Rüştü Uzel*. İstanbul.

Meb Yayınları.

Türkbal, A. (1993), *İktisada giriş*. Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları.

Towey D., Walker J., Ng R. (2019), *Embracing ambiguity: Agile insights for sustainability in engineering in traditional higher education and in technical and vocational education and training*, Interactive Technology and Smart Education, ISSN: 1741-5659, 17.06.2016.

Uçar, C., & Özerbaş, M. (2013), Mesleki ve teknik eğitimin dünyadaki ve Türkiye'deki konumu. *Eğitim ve öğretim araştırmaları dergisi* Journal of Research in Education and Teaching, 2(2).

Uluslararası Mesleki Bilimler Sempozyumu. (2018), info@meslekisempozyum.com. Erişim Tarihi: 01.09.2018

Ulusoy, A. (2003), *Türkiye'de mesleki ve teknik öğretim için öğretmen yetiştirme uygulamaları, sorunlar ve öneriler*. Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu, Sivas.

UNESCO. (2013), www.unesco.org Erişim Tarihi: 15.09.2018

Uygun, S. (2012), Basında öğretmen sorunları. *Milli Eğitim Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:194, Bahar 2012.

Yıldırım, M. A. (2012), *Dersââdet sanayi mektebi (İstanbul Sanayi Mektebi 1868-1926)*. İstanbul: Kitabevi Yayınları.

Yıldırım, A., Şimşek H.,(2000), *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*,Ankara. Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, A., Çarıkçı, O. (2017), Mesleki ve teknik anadolu liselerinde görev yapan eğitim yöneticisi ve öğretmenlerin örgütsel sessizlik düzeylerinin incelenmesi, *Süleyman Demirel Üniversitesi vizyoner dergisi*,Cilt: 8, Sayı: 19, ss.33-43, Yıl: 2017.

Yunos, Sern J., Hamdan L.C., ve Hidayah N., (2016), *Changes and challenges in sustainability of technical and vocational education and training — teacher education programme: A case study*, International Conference on Engineering Education (ICEED), 80-85,12.2016.

YÖK. (2008), “Mesleki ve teknik öğretimin yeniden düzenlenmesine dair kararlar”*Ankara*, http://www.4myomt.ktu.edu.tr/konusmalar/meslekiyeteknikyukseko_gretiminyenidenduzelenmesine_taslak.pdf Erişim Tarihi: 12.02.2018

Ekler

EK A: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu Uygulanan Okulların Listesi

Okul İsmi
Kılıçarslan İMKB Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
Meram Konya Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

EK B: Okullarda Uygulanan Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Burada yer alan sorular Mesleki ve Teknik Eğitim'e Öğretmen yetiştirme sorunu ile ilgili olarak hazırlanmıştır. Elde edilen veriler sadece araştırma amaçlı kullanılacaktır. Göstermiş olduğunuz katkıdan dolayı teşekkürlerimi sunarım. Saygılarımla...

İLKAY AKTAN

Cinsiyet : Unvan: Yaş: Kıdem:

1-) Mesleki Teknik Eğitime Öğretmen yetiştirme açısından bakıldığında şuan ki ve önceki(Teknik eğitim fakülteleri olduğu zaman) mevcut durumu karşılaştırabilir misiniz?

2-)Günümüz koşullarında Mesleki ve Teknik Eğitime öğretmen yetiştirme Üniversite düzeyinde nasıl olmalıdır?

3-)Teknik Eğitim Fakültelerinde yetiştirilen öğretmen nitelikleri hakkında ne düşünüyorsunuz ?

4-)Mevcut durumda Ortaöğretimde Mesleki ve Teknik Eğitimde görev yapan/yapacak olan öğretmenlerin sahip olması gereken nitelikler ne olmalıdır?

5-)Ortaöğretim düzeyinde Mesleki Teknik eğitim kurumlarına öğretmen yetiştirme ile ilgili yüksek öğretim kurumlarında nasıl bir örgütlenmeye/düzenlemeye gidilmelidir?

6-)Ülkemizde Yükseköğretim düzeyinde Mesleki Teknik Eğitim alanında gerçekleştirilen eğitim-öğretim faaliyetlerinde gördüğünüz en büyük 3 sorunu sıralar mısınız?

7-)Teknik Eğitim Fakültelerinin kapatılmasının öğretmen yetiştirme sürecine olumlu yönde etkileri nelerdir?

8-)Teknik Eğitim Fakültelerinin kapatılmasının öğretmen yetiştirme sürecine olumsuz yönde etkileri nelerdir?

» of

EK C: Milli Eğitimden Ölçekleri Okullarda Uygulama İzni

T.C.
KONYA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 83688308-605.99-E.9947844
Konu: Araştırma İzni (İlkay AKTAN)

21.05.2019

ÇANAĞKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 22.08.2017 tarihli ve 2017/25 sayılı Genelgesi.
b) 09/05/2019 tarihli ve 93130991-044-E.1900068280 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi İlkay AKTAN'ın "Teknik Eğitim Fakültelerinin Kapatılmasının Mesleki Teknik Eğitime Öğretmen Yetiştirme Sürecine Etkileri" konulu araştırmasını uygulama talebi incelenmiştir.

Araştırmanın; Karatay Kılıçarslan İMKB Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ile Meram Konya Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde görev yapan yönetici ve öğretmenlere eğitim öğretimi aksatmamak ve ilgi (a) Genelgede belirtilen açıklamalara uyulması kaydıyla uygulanmasında sakınca görülmemektedir. Müdürlüğümüze bağlı eğitim kurumlarındaki çalışmaların 2018-2019 eğitim öğretim yılı içerisinde tamamlanması zorunludur. Araştırma kapsamında yürütülecek çalışmaların 2018-2019 eğitim öğretim yılında tamamlanmaması durumunda Müdürlüğümüzden tekrar izin alınması gerekmektedir.

Araştırmada Müdürlüğümüz tarafından onaylanarak gönderilen veri toplama araçları kullanılacak olup, araştırma sonucunun CD ortamında iki nüsha olarak Müdürlüğümüze gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve adı geçene tebliğini rica ederim.

Seyit Ali BÜYÜK
İl Milli Eğitim Müdürü

Ek:
1-Genelge (2 Sayfa)
2-Ölçek (1 Sayfa)

Akçeşme Mah.Garaj Cad. No: 4 Karatay/KONYA
Elektronik Ağ: <http://konya.meb.gov.tr>
e-posta: istatistik42@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için : Abdurrahman KAYNAK - Şef
Tel: (0 332) 353 30 50 -1246
Faks : (0 332) 351 59 40